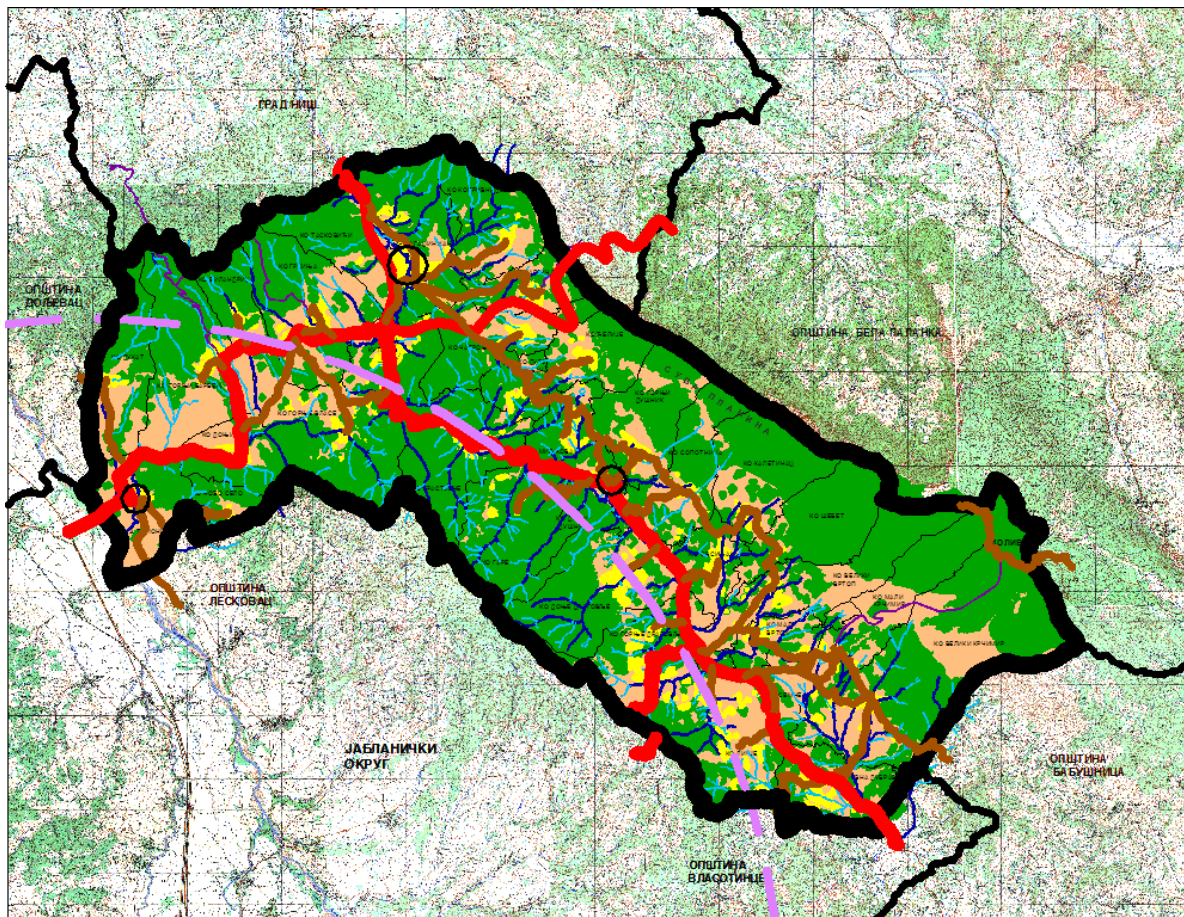

ОПШТИНА ГАЦИН ХАН

ПРОСТОРНИ ПЛАН ОПШТИНЕ ГАЦИН ХАН

- НАЦРТ ПЛАНА -

**НАРУЧИЛАЦ И
НОСИЛАЦ ИЗРАДЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА:**
ОПШТИНСКА УПРАВА ОПШТИНЕ ГАЦИН ХАН

ОБРАЂИВАЧ:
ЈП ЗАВОД ЗА УРБАНИЗАМ НИШ

ОДГОВОРНИ ПЛАНЕР:

.....
Анђелка Фанингер, дипл.инж.арх.
(лиценца одговорног планера бр. 100 0073 04)

ДИРЕКТОР:

.....
Мр Драган Радивојевић

**НОСИЛАЦ ИЗРАДЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА:
ОПШТИНСКА УПРАВА ОПШТИНЕ ГАЦИН ХАН**

**ИНСТИТУЦИЈА КОЈА РАДИ ПРОСТОРНИ ПЛАН:
ЈП ЗАВОД ЗА УРБАНИЗАМ НИШ**

СТРУЧНИ ТИМ:

ОДГОВОРНИ ПЛАНЕР:	Анђелка ФАНИНГЕР, дипл.инж.арх. (лиценца одговорног планера бр. 100 0073 04)
СИНТЕЗА И КООРДИНАЦИЈА:	Анђелка ФАНИНГЕР, дипл.инж.арх. Мр Милица МАКСИЋ, дипл.инж.арх.
ИЗВОДИ ИЗ ПЛАНОВА:	Анђелка ФАНИНГЕР, дипл.инж.арх.
ПОЉОПРИВРЕДНО ЗЕМЉИШТЕ:	Милијана ПЕТКОВИЋ-КОСТИЋ, дипл.инж.пејз.арх.
ШУМЕ И ШУМСКО ЗЕМЉИШТЕ:	Милијана ПЕТКОВИЋ-КОСТИЋ, дипл.инж.пејз.арх.
ВОДЕ И ВОДНО ЗЕМЉИШТЕ:	Весна СТОЈАНОВИЋ, дипл.инж.грађ.
ГЕОЛОШКИ РЕСУРСИ:	Предраг АНТИЋ, дипл.географ
СТАНОВНИШТВО:	Биљана ПАВЛОВИЋ, дипл.ек.
МРЕЖА НАСЕЉА:	Мр Милица МАКСИЋ, дипл.инж.арх. Предраг АНТИЋ, дипл.географ
СТАНОВАЊЕ:	Анђелка ФАНИНГЕР, дипл.инж.арх. Мр Милица МАКСИЋ, дипл.инж.арх.
ЈАВНЕ СЛУЖБЕ:	Мр Милица МАКСИЋ, дипл.инж.арх.
ПРИВРЕДА:	Биљана ПАВЛОВИЋ, дипл.ек.
ТУРИЗАМ:	Анђелка ФАНИНГЕР, дипл.инж.арх.
САОБРАЋАЈ:	Владимир БОГДАНОВИЋ, дипл.инж.грађ.
ВОДОПРИВРЕДА:	Весна СТОЈАНОВИЋ, дипл.инж.грађ.
ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИКА:	Драган ЈАНКОВИЋ, дипл.инж.ел.
ГАСИФИКАЦИЈА И ТОПЛИФИКАЦИЈА:	Милан МИЛОСАВЉЕВИЋ, дипл.инж.маш.
ОБНОВЉИВИ ИЗВОРИ ЕНЕРГИЈЕ:	Милан МИЛОСАВЉЕВИЋ, дипл.инж.маш.
ТЕЛЕКОМУНИКАЦИЈЕ:	Драган ЈАНКОВИЋ, дипл.инж.ел.
КОМУНАЛНЕ ДЕЛАТНОСТИ:	Анђелка ФАНИНГЕР, дипл.инж.арх. Мр Милица МАКСИЋ, дипл.инж.арх.

ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ:	Милијана ПЕТКОВИЋ-КОСТИЋ, дипл.инж.пејз.арх. Мр Милица МАКСИЋ, дипл.инж.арх. Весна СТОЈАНОВИЋ, дипл.инж.грађ. Милан МИЛОСАВЉЕВИЋ, дипл.инж.маш.
ЗАШТИТА ПРЕДЕЛА:	Мр Милица МАКСИЋ, дипл.инж.арх. Милијана ПЕТКОВИЋ-КОСТИЋ, дипл.инж.пејз.арх.
ЗАШТИТА ПРИРОДНИХ ДОБАРА:	Милијана ПЕТКОВИЋ-КОСТИЋ, дипл.инж.пејз.арх. Мр Милица МАКСИЋ, дипл.инж.арх.
ЗАШТИТА НКД:	Мр Милица МАКСИЋ, дипл.инж.арх. Александар РИСТИЋ, дипл.инж.арх.
ОРГАНИЗАЦИЈА ПРОСТОРА ОД ИНТЕРЕСА ЗА ОДБРАНУ ЗЕМЉЕ И ЗАШТИТУ ОД ЕЛЕМЕНТАРНИХ НЕПОГОДА:	Милијана ПЕТКОВИЋ-КОСТИЋ, дипл.инж.пејз.арх.
НАМЕНА ПРОСТОРА:	Анђелка ФАНИНГЕР, дипл.инж.арх. Мр Милица МАКСИЋ, дипл.инж.арх. Милијана ПЕТКОВИЋ-КОСТИЋ, дипл.инж.пејз.арх. Наташа ЋИРИЋ, дипл.инж.арх. Мариана МИТИЋ, дипл.инж.арх.
ШЕМАТСКИ ПРИКАЗИ УРЕЂЕЊА НАСЕЉА:	Наташа ЋИРИЋ, дипл.инж.арх. Мариана МИТИЋ, дипл.инж.арх. Срђан ПАВЛОВИЋ, дипл.инж.арх.
ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА И ИЗГРАДЊЕ:	Анђелка ФАНИНГЕР, дипл.инж.арх. Мр Милица МАКСИЋ, дипл.инж.арх. Драган ЈАНКОВИЋ, дипл.инж.ел. Владимир БОГДАНОВИЋ, дипл.инж.грађ. Весна СТОЈАНОВИЋ, дипл.инж.грађ. Милан МИЛОСАВЉЕВИЋ, дипл.инж.маш.
ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА:	Анђелка ФАНИНГЕР, дипл.инж.арх. Мр Милица МАКСИЋ, дипл.инж.арх. Драган ЈАНКОВИЋ, дипл.инж.ел. Владимир БОГДАНОВИЋ, дипл.инж.грађ. Весна СТОЈАНОВИЋ, дипл.инж.грађ. Милан МИЛОСАВЉЕВИЋ, дипл.инж.маш.
ГЕОДЕЗИЈА:	Зорица ГОЛУБОВИЋ, инж.геод.
ПРАВНА РЕГУЛАТИВА:	Стратимир МЛАДЕНОВИЋ, дипл.правник

ДИРЕКТОР,

Мр Драган Радивојевић

ПРОСТОРНИ ПЛАН ОПШТИНЕ ГАЦИН ХАН 2011-2025

САДРЖАЈ

0. УВОД	5
I ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНА	6
1. ИЗВОД ИЗ ТЕКСТУАЛНОГ ДЕЛА КОНЦЕПТА ПЛАНА	6
1.1. ОБУХВАТ И ОПИС ГРАНИЦА ПОДРУЧЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА	6
1.2. ПРАВНИ ОСНОВ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНА	6
1.3. ОБАВЕЗЕ, УСЛОВИ И СМЕРНИЦЕ ИЗ ПЛАНСКИХ ДОКУМЕНАТА ВИШЕГ РЕДА И ДРУГИХ РАЗВОЈНИХ ДОКУМЕНАТА	6
1.4. АНАЛИЗА И ОЦЕНА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА И ПОТЕНЦИЈАЛА И ОГРАНИЧЕЊА ЗА РАЗВОЈ	9
1.5. КОНЦЕПЦИЈА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА	10
II ПЛАНСКИ ДЕО	
1. ПЛАНСКА РЕШЕЊА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА	
ЈЕДИНИЦЕ ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ	11
1.1. ОПИС И ОДРЕЂЕЊЕ НАМЕНА ПРОСТОРА	11
1.1.1. ПОЉОПРИВРЕДНО ЗЕМЉИШТЕ	12
1.1.2. ШУМСКО ЗЕМЉИШТЕ	12
1.1.3. ВОДНО ЗЕМЉИШТЕ	12
1.1.4. ГРАЂЕВИНСКО ЗЕМЉИШТЕ	12
1.1.5. БИЛАНС ПОВРШИНА	13
1.2. ЗАШТИТА, УРЕЂЕЊЕ, КОРИШЋЕЊЕ И РАЗВОЈ	
ПРИРОДНИХ СИСТЕМА И РЕСУРСА	13
1.2.1. ПРИРОДНИ СИСТЕМИ	13
1.2.2. ПОЉОПРИВРЕДНО ЗЕМЉИШТЕ	13
1.2.3. ШУМЕ И ШУМСКО ЗЕМЉИШТЕ	14
1.2.4. ВОДЕ И ВОДНО ЗЕМЉИШТЕ	15
1.2.5. ГЕОЛОШКИ РЕСУРСИ	16
1.3. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ, ДИСТРИБУЦИЈА СТАНОВНИШТВА И МРЕЖА	
НАСЕЉА И ЈАВНИХ СЛУЖБИ	16
1.3.1. СТАНОВНИШТВО	16
1.3.2. ОДНОС ГРАДСКИХ И СЕОСКИХ НАСЕЉА И ФУНКЦИОНАЛНО ПОВЕЗИВАЊЕ НАСЕЉА И ЦЕНТАРА	17
1.3.3. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ И ДИСТРИБУЦИЈА СТАНОВАЊА	18
1.3.4. ОРГАНИЗАЦИЈА ЈАВНИХ СЛУЖБИ	18
1.4. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ И ДИСТРИБУЦИЈА ПРИВРЕДНИХ ДЕЛАТНОСТИ	21
1.4.1. ПОЉОПРИВРЕДА	21
1.4.2. ИНДУСТРИЈА И РАДНЕ ЗОНЕ	22
1.5. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ ТУРИЗМА, ОРГАНИЗАЦИЈА И УРЕЂЕЊЕ	
ТУРИСТИЧКИХ И РЕКРЕАТИВНИХ ПРОСТОРА	23
1.6. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ САОБРАЋАЈА И ИНФРАСТРУКТУРНИХ СИСТЕМА И	
ПОВЕЗИВАЊЕ СА РЕГИОНАЛНИМ ИНФРАСТРУКТУРНИМ МРЕЖАМА	24
1.6.1. САОБРАЋАЈ И САОБРАЋАЈНА ИНФРАСТРУКТУРА	24
1.6.2. ВОДОПРИВРЕДА И ВОДНА ИНФРАСТРУКТУРА	25
1.6.3. ЕНЕРГЕТИКА И ЕНЕРГЕТСКА ИНФРАСТРУКТУРА	30
1.6.4. ТЕЛЕКОМУНИКАЦИЈЕ И ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОНА ИНФРАСТРУКТУРА	31
1.6.5. КОМУНАЛНА ИНФРАСТРУКТУРА	33

1.7. ПРОПОЗИЦИЈЕ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ, ПРЕДЕЛА, ПРИРОДНИХ И КУЛТУРНИХ ДОБАРА	33
1.7.1. ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	33
1.7.2. ЗАШТИТА, УРЕЂЕЊЕ И УНАПРЕЂЕЊЕ ПРЕДЕЛА	36
1.7.3. ЗАШТИТА, УРЕЂЕЊЕ И УНАПРЕЂЕЊЕ ПРИРОДНИХ ДОБАРА	36
1.7.4. ЗАШТИТА, УРЕЂЕЊЕ И УНАПРЕЂЕЊЕ КУЛТУРНИХ ДОБАРА	37
1.8. ОРГАНИЗАЦИЈА ПРОСТОРА ОД ИНТЕРЕСА ЗА ОДБРАНУ ЗЕМЉЕ И ЗАШТИТУ ОД ЕЛЕМЕНТАРНИХ НЕПОГОДА	40
2. ПРОПОЗИЦИЈЕ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА	
   ЈЕДИНИЦЕ ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ.....	42
2.1. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА ПО ЦЕЛИНАМА ОСНОВНИХ НАМЕНА ПРОСТОРА.....	42
2.1.1. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА НА ПОЉОПРИВРЕДНОМ ЗЕМЉИШТУ	42
2.1.2. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА НА ШУМСКОМ ЗЕМЉИШТУ	42
2.1.3. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА НА ВОДНОМ ЗЕМЉИШТУ	43
2.1.4. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА НА ГРАЂЕВИНСКОМ ЗЕМЉИШТУ	43
2.1.4.1. Концепција уређења карактеристичних грађевинских зона или карактеристичних целина одређених према морфолошким, планским, историјско-амбијенталним, обликовним и другим карактеристикама	44
2.1.4.2. Урбанистички и други услови за уређење и изградњу површина и објеката јавне намене	44
2.1.4.3. Степен комуналне опремљености грађевинског земљишта по целинама или зонама, који је потребан за издавање локацијске и грађевинске дозволе	44
2.1.4.4. Општи и посебни услови и мере заштите природног и културног наслеђа, животне средине и живота и здравља људи.....	45
2.1.4.5. Посебни услови којима се површине и објекти јавне намене чине приступачним особама са инвалидитетом, у складу са стандардима приступачности	45
2.1.4.6. Попис објеката за које се пре обнове или реконструкције морају изградити конзерваторски или други услови за предузимање мера техничке заштите и других радова, у складу са посебним законом.....	45
2.1.4.7. Мере енергетске ефикасности изградње.....	46
2.1.4.8. Опис и одређење целина и зона за које плански документ садржи шематски приказ уређења	46
2.1.4.9. Планирано уређење и изградња јавних објеката за целине и зоне за које плански документ садржи шематски приказ уређења	47
2.2. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА ПО ЦЕЛИНАМА ОСНОВНИХ НАМЕНА ПРОСТОРА.....	47
2.2.1. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА НА ПОЉОПРИВРЕДНОМ ЗЕМЉИШТУ	47
2.2.2. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА НА ШУМСКОМ ЗЕМЉИШТУ	47
2.2.3. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА НА ВОДНОМ ЗЕМЉИШТУ	47
2.2.4. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА НА ГРАЂЕВИНСКОМ ЗЕМЉИШТУ	47
2.3. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА И ГРАЂЕЊА ИНФРАСТРУКТУРНИХ МРЕЖА	56
2.3.1. САОБРАЋАЈНА ИНФРАСТРУКТУРА.....	56
2.3.2. ВОДНА ИНФРАСТРУКТУРА.....	57
2.3.3. ЕНЕРГЕТСКА ИНФРАСТРУКТУРА	58
2.3.4. ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОНА ИНФРАСТРУКТУРА.....	61
2.4. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА И ГРАЂЕЊА У ЗОНАМА ЗАШТИТЕ	62
2.4.1. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА И ГРАЂЕЊА НА ПОДРУЧЈУ СПЕЦИЈАЛНОГ РЕЗЕРВАТА ПРИРОДЕ	62
2.4.2. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА И ГРАЂЕЊА У ЗОНАМА САНИТАРНЕ ЗАШТИТЕ ИЗВОРИШТА	63

2.6. ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА	64
2.6.1. СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНСКЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ ЗА ПОДРУЧЈЕ ПЛАНА, ПРИОРИТЕТНА ПЛАНСКА РЕШЕЊА И ПРОЈЕКТИ	64
2.6.2. МЕРЕ ЗА ПОДСТИЦАЊЕ РАВНОМЕРНОГ ТЕРИТОРИЈАЛНОГ РАЗВОЈА И КООПЕРАЦИЈЕ СА СУСЕДНИМ ЈЕДИНИЦАМА ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ.....	67
2.6.3. УЧЕСНИЦИ У ИМПЛЕМЕНТАЦИЈИ.....	67
2.6.4. МЕРЕ И ИНСТРУМЕНТИ ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈУ	68

III ГРАФИЧКИ ПРИКАЗИ

1. РЕФЕРАЛНЕ КАРТЕ У Р 1:50 000

- 1) РК бр. 1: "НАМЕНА ПРОСТОРА"
- 2) РК бр. 2: "МРЕЖА НАСЕЉА И ИНФРАСТРУКТУРНИ СИСТЕМИ"
- 3) РК бр. 3: "ТУРИЗАМ И ЗАШТИТА ПРОСТОРА"
- 4) РК бр. 4: "КАРТА СПРОВОЂЕЊА"

• ШЕМАТСКИ ПРИКАЗИ УРЕЂЕЊА НАСЕЉА

- Шематски прикази уређења насеља у Р 1 : 5 000 приказана су за 33 насељена места (сва насељена места осим Гаџиног Хана)

0. УВОД

Просторни општине Гаџин Хан до 2025. године (у даљем тексту: **Просторни план**) ради се на основу Закона о планирању и изградњи ("Службени Гласник РС", број 72/09, 81/09 и 24/11) и Одлуке о изради Просторног плана општине Гаџин Хан 2010-2025 ("Службени лист града Ниша", број 72/10).

Израда Просторног плана поверена је ЈП Завод за урбанизам Ниш Уговором о изради Просторног плана између града Ниша и општине Гаџин Хан.

ЈП Завод за урбанизам Ниш је израдио Концепт плана који је верификован на седници Комисије за планове општине Гаџин Хан 17.02.2011. године.

Нацрт Просторног плана, као друга фаза у изради Просторног плана, припремљен је на основу верификованог Концепта Просторног плана и Аналитичко-документационе основе која обухвата секторске експертизе припремљене за потребе израде овог Просторног плана.

Просторни план је урађен у складу са одредбама Закона о планирању и изградњи, Правилника о садржини, начину и поступку израде планских докумената ("Службени гласник РС", број 31/2010, 69/2010 и 16/11) и осталих закона и нормативних аката који регулишу област просторног планирања.

Просторни план је заснован на смерницама и решењима Просторног плана Републике Србије ("Службени гласник РС", бр. 88/10), усаглашен са плановима ширих територијалних целина: Просторним планом подручја инфраструктурног коридора Ниш - граница Македоније ("Службени гласник РС", бр. 77/02) који обухвата катастарску општину Запаљска Топоница и Просторним планом подручја инфраструктурног коридора Ниш - граница Бугарске ("Службени гласник РС", број 83/03 и 41/06), који тангира подручје Просторног плана са северне стране обухвата плана. Просторни план је усаглашен са дугорочним стратегијама, основама и политикама националног, регионалног и локалног значаја из различитих области (привреде, животне средине, регионалног развоја, саобраћаја, енергетике, заштите, водопривреде и др.).

Нацрт Просторног плана садржи:

I Полазне основе за израду плана,

II Плански део (Планска решења просторног развоја, Пропозиције просторног развоја (Правила уређења, правила грађења и имплементација));

III Графичке приказе (4 рефералне карте у Р 1:50 000: 1. Намена простора 2. Мрежа насеља и инфраструктурни системи 3. Туризам и заштита простора и 4. Карта спровођења, као и 33 шематска приказа уређења насеља у Р 1: 5000).

Просторним планом утврђују се границе грађевинских подручја насеља.

Извештај о стратешкој процени утицаја Просторног плана на животну средину, који представља саставни део овог Просторног плана, урађен је на основу Решења о изради стратешке процене утицаја Просторног плана општине Гаџин Хан на животну средину ("Службени лист града Ниша", број 31/11), а у складу је са Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину ("Службени гласник РС", број 135/04 и 88/10).

I ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНА

1. ИЗВОД ИЗ ТЕКСТУАЛНОГ ДЕЛА КОНЦЕПТА ПЛАНА

1.1. ОБУХВАТ И ОПИС ГРАНИЦА ПОДРУЧЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Просторни план општине Гаџин Хан 2011-2025. године обухвата административно подручје општине Гаџин Хан укупне површине 324,78 км² са 34 целе катастарске општине и 34 насељена места: Гаџин Хан, Велики Вртоп, Велики Крчимир, Виландрица, Гарџе, Горње Власе, Горње Драговље, Горњи Барбеш, Горњи Душник, Гркиња, Доње Драговље, Доњи Барбеш, Доњи Душник, Дуга Пољана, Дукач, Јагличје, Калетинац, Копривница, Краставче, Лицје, Мали Вртоп, Мали Крчимир, Марина Кутина, Миљковац, Ново Село, Овсињинац, Равна Дубрава, Семче, Сопотница, Тасковићи, Заплањска Топоница, Ћелије, Шебет, Чагровац.

Граница подручја Плана дефинисана је границама целих катастарских општина које улазе у састав општине Гаџин Хан, а утврђена је Одлуком о изради просторног плана општине Гаџин Хан 2010 – 2025. ("Службени лист града Ниша", бр. 72/2010).

Према попису из 2002. године на подручју Плана живело 10.464 становника.

У административном погледу подручје Просторног плана припада Нишавском управном округу у коме је Ниш седиште округа за подручје седам општина: Ниш, Алексинац, Сврљиг, Меровина, Дољевац, Гаџин Хан и Ражањ.

1.2. ПРАВНИ ОСНОВ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНА

Правни основ за израду Плана чине:

- Одлука о изради просторног плана општине Гаџин Хан 2010 – 2025 ("Службени лист града Ниша", бр. 72/2010 (у даљем тексту **Одлука о изради**);
- Закон о планирању и изградњи ("Службени гласник РС", број 72/2009, 81/2009 и 24/11) (у даљем тексту: **Закон**);
- Правилник о садржини, начину и поступку израде планских докумената ("Службени гласник РС", бр. 31/2010, 69/2010 и 16/11) (у даљем тексту: **Правилник**).

1.3. ОБАВЕЗЕ, УСЛОВИ И СМЕРНИЦЕ ИЗ ПЛАНСКИХ ДОКУМЕНАТА ВИШЕГ РЕДА И ДРУГИХ РАЗВОЈНИХ ДОКУМЕНАТА

Плански документи ширег подручја који представљају основ за израду плана су:

- а) Просторни план Републике Србије од 2010 до 2020. године ("Службени гласник РС", број 88/2010 - у даљем тексту: **ППРС**);
- б) Просторни план подручја инфраструктурног коридора Ниш - граница Македоније ("Службени гласник РС", бр. 77/2002 - у даљем тексту: **ППИК Ниш-граница Македоније**).

Плански документи контактних подручја који садрже обавезе, услове и смернице за израду Плана су:

- в) Просторни план подручја инфраструктурног коридора Ниш - граница Бугарске ("Службени гласник РС", бр. 83/03, 41/06 и 86/09- у даљем тексту: **ППИК Ниш-граница Бугарске**);
- г) Просторни план административног подручја града Ниша (у даљем тексту: **ППАПГ Ниша**).

Општина Гаџин Хан је за своје подручје донела **развојне документе** који су усмеравајућег карактера за израду Плана. То су:

- д) Стратегија развоја малих и средњих предузећа и предузетништва у општини Гаџин Хан за период 2009. – 2013. године (нацрт) (у даљем тексту Стратегија развоја МСП Општине);
- ђ) Стратегија развоја пољопривреде у општини Гаџин Хан 2010-2015;
- е) Стратегија развоја туризма Заплања 2009-2014;

ж) Локални акциони план за младе 2010 – 2014.

з) Генерални план Гаџиног Хана ("Службени лист града Ниша", бр. 54/05 и 57/05- у даљем тексту: **ГП Гаџиног Хана**).

а) Просторни план Републике Србије од 2010. до 2020. године ("Сл. гласник РС", бр. 88/10)

ППРС, као стратешки развојни документ за период до 2020. године ("Сл. гласник РС", бр. 88/2010), кроз дугорочне основе организације, уређења и коришћења простора Републике Србије утврђује развојне смернице и планске одреднице које се односе и на општину Гаџин Хан.

У моделу **функционалних урбаних подручја** Србије (у даљем тексту: ФУП), развој Гаџиног Хана се усмерава у саставу ФУП-а Ниша као центра међународног значаја.

Са северне стране општину Гаџин Хан тангира планирани коридор Ниш - Димитровград - Софија - Инстамбул (Е-80), који ће чинити везу са коридором Београд - Ниш - Скопље - Атина (Е-75). Појасеви оба коридора дефинисани су као подручја транзитних туристичких праваца – **међународних друмских праваца**.

Већи део општине Гаџин Хан је означен секундарном **туристичком зоном**.

У хијерархији **индустријских центара**, Гаџин Хан припада осталим малим индустријским центрима (са мање од 1000 запослених у индустрији).

б) Просторни план инфраструктурног коридора Ниш - граница Македоније

(Службени гласник РС", бр. 77/02)

ППИК Ниш-граница Македоније обухватио је малу површину територије општине Гаџин Хан (само катастарску општину Запаљска Топоница). Планским решењима претежно је задржано постојеће коришћење простора са подручја Просторног плана.

Магистрална инфраструктура се води од града Ниша према Дољевцу, Власотинцу, Сурдулици, Владичином Хану, Врању, Бујановцу и даље према граници Македоније.

Реализацијом плана треба да се створе услови за привредни развој, а нарочито у делатностима туризма, предузетништва и у комерцијалним делатностима.

в) Просторни план подручја инфраструктурног коридора Ниш - граница Бугарске

("Службени гласник РС", бр. 83/03, 41/06 и 86/09)

Подручја ППИК Ниш-граница Бугарске и овог Плана имају заједничку границу у деловима дуж дела границе КО Тасковићи и Копривница на северу; целих КО Горњи Душник и Сопотница и делова КО Ћелије и Калетинац на североистоку и додирну тачку на граници КО Велики Крчимир.

У саставу овог инфраструктурног коридора су водотокови (појас Нишаве, пре свега), трасе, појасеви и објекти аутопута, магистралног гасовода, оптичког кабла, далековода, железничке пруге и друге магистралне инфра и супраструктуре, које су са овим инфраструктурним појасевима у интеракцији. Магистрална инфраструктура повезује међусобно центре града Ниша и општина Бела Паланка, Пирот и Димитровград, са међународним окружењем и европском мрежом инфраструктурних коридора. Реализација плана ће утицати на привредни развој контактних подручја, посебно у области туризма, предузетништва и комерцијалних делатности.

Предвиђен је алтернативни правац повезивања аутопутева Е-80 и Е-75, који прелази преко општине Гаџин Хан.

г) Просторни план (административног подручја) града Ниша

Подручје Плана граничи се са северне стране територијом административног подручја града Ниша, тј. његовим општинама Палилула и Нишка Бања.

ППАГ Ниша, у складу са ППРС, дефинише обавезе града Ниша као функционалног урбаног подручја међународног значаја и центра региона НСТЈ-2 (региона јужне и источне Србије). Функционалне везе општине Гаџин Хан и града Ниша, подразумевају обезбеђење радне снаге из Ниша за непољопривредне делатности у Гаџином Хану (до демографске стабилизације и обнове Гаџиног Хана).

У складу са Стратегијом управљања отпадом РС, за ту намену овај план утврђује локацију и величину регионалног центра бр. 23 – регионалне депоније за коју је носилац активности Ниш, која ће опслуживати и Гаџин Хан.

д) Стратегија развоја малих и средњих предузећа и предузетништва у општини Гаџин Хан за период 2009. – 2013. године (нацрт)

Стратегија развоја малих и средњих предузећа и предузетништва у општини Гаџин Хан за период 2009. до 2013. године дефинише стратешка опредељења, циљеве, акције и пројекте у овој области. Нагласак стратегије је на јачању институција које би пружиле потпору и олакшале рад привредним субјектима. Велики значај дат је едукацији и подизању капацитета постојећих привредних делатности. Општина Гаџин Хан је претежно орјентисана на пољопривреду, па је велики значај у Стратегији дат унапређењу производње и преради пољопривредних производа.

Као приоритете Стратегија поставља унапређење амбијента за раст и развој сектора малих и средњих предузећа, развој конкурентне и отворене економије и промовисање и подршку развоју туризма.

ђ) Стратегија развоја пољопривреде у општини Гаџин Хан 2010-2015

Стратегија развоја пољопривреде општине Гаџин Хан разматра кључна питања у свим областима и гранама пољопривреде и пољопривредне и прехранбене производње.

Предлаже се функционално усмеравање коришћења одређених површина земљишта, технолошко оспособљавање пољопривредних газдинстава за модерну производњу, потискивање нестабилних и успостављање стабилнијих одрживих модела производње, подизање конкурентности пољопривредних производа, повезивање пољопривреде са другим привредним гранама (туризам, индустрија и сл.), оживљавање села, повећање запослености становништва на селу у прерађивачкој у услужној делатности, оспособљавање робног односно комерцијалног пољопривредника, успостављање ефикасне организације пољопривреде, хармонизација и синхронизација пољопривреде у складу са принципима ЕУ, и постепено увођење пољопривредног и прехранбеног сектора у републичке, регионалне, СТО (Светска трговинска организација) и ЕУ (Европска Унија) интеграције.

е) Стратегија развоја туризма Запања 2009-2014.

Циљеви развоја туризма наведени у Стратегији развоја туризма Запања су повећање туристичке понуде кроз раст туристичког промета, раст запослености путем туризма, повећање бруто националног дохотка и појава девизног прилива од туризма.

Предвиђено је да Запање добије позитиван имиџ, и тиме обезбеди дугорочну заштиту природних и културних ресурса у функцији туризма, побољша квалитет живота уз помоћ туризма и обезбеди заштиту туристичких потрошача сагласно европској пракси.

ж) Локални акциони план за младе 2010 – 2014.

Локални акциони план за младе разматра бригу о младима као стратешко опредељење локалне заједнице. Разматрају се приоритети, циљеви и механизми спровођења, кроз правце: повећање обима, квалитета и примерености услуга и активности намењених младима, ојачавање локалних ресурса за омладински рад и развијање регионалне сарадње за спровођење омладинске политике.

з) Генерални план Гаџиног Хана ("Службени лист града Ниша", бр. 54/05 и 57/05)

Генералним планом Гаџиног Хана (у даљем тексту: **ГП Г. Хана**) дефинисано је измештање регионалних саобраћајних праваца из грађевинског подручја и повезивање на аутопутне коридоре које је предвиђене у ППРС. Државни путеви I и II реда дефинисани ГП-ом Г.Хана, представљају стечену обавезу за овај План.

1.4. АНАЛИЗА И ОЦЕНА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА И ПОТЕНЦИЈАЛА И ОГРАНИЧЕЊА ЗА РАЗВОЈ

На основу анализе стања обављене за потребе израде Просторног плана, донете су следеће оцене, као и потенцијали и ограничења по секторима развоја:

1) Природни системи и ресурси

Природни систем Сува планина је очуваног изворног бонитета (због тога у поступку проглашења за Специјални резерват природе). Развијене су јединствене фитоценозе и шумски екосистеми са представницима разних врста флоре и фауне.

Природни ресурси су претежно очуваног природног бонитета. Обновљиви ресурси су коришћени под условима одрживости.

На планском подручју налазе се значајна налазишта минералних сировина са перспективом експлоатације (калцит, бентонит и мања лежишта олова, кварцита, глине). Рудно богатство, на територији Општине није довољно истражено.

Потенцијали: Природни систем Сува планина као потенцијал за развој спортско-рекреативних и туристичких активности; геолошки ресурси, хидролошки, биолошки, пољопривредни и шумски ресурси; ловно подручје са евидентираним врстама дивљачи: аерали лековитог биља.

Ограничења: уситњеност поседа пољопривредних газдинстава; неадекватно коришћење пољопривредног земљишта, неселективна употреба хербицида и других хемикалија; смањење сточног фонда; неконтролисана сеча шума; неуређеност речних токова; недовољна заштита од ерозије.

2) Становништво, насеља, јавне службе и верски објекти

Демографски развој карактеришу: неповољна демографска структура становништва; неповољна образовна структура становништва; стални процес иселавања; недовољни подстицаји за задржавање становника на селу; несразмера потражње за радном снагом и понуде житеља Општине; запошљавање активног становништва добрим делом са других подручја. Процењује се да је стварање услова за заустављање демографског развоја апсолутни приоритет.

Систем насеља карактеришу: слабо изражена хијерархија међу насељима и мале разлике степена централитета међу њима; недовољна инфраструктурна и ниска функционална опремљеност села; изразита привлачна снага макрорегионалног центра Ниша, за лоцирање привредних и ванпривредних капацитета; одсуство организованих активности за јачање села и стварање услова за квалитетнији живот у њима;

Делатност јавних служби је заступљена у одговарајућем обиму, мреже прате размештај и потребе становништва, постојеће површине објеката и комплексна су суфицитарне, квалитет објеката и опремљеност често не задовољавају. Уз модернизацију организације објеката и опреме, могу бити значајан фактор унапређења квалитета живота у Општини.

Потенцијали: саобраћајна повезаност насеља, могућност за развој сеоског и планинског туризма, неискоришћени стамбени фонд, постојећа мрежа делатности и објеката јавних служби.

Ограничења: демографско старење укупног становништва и радне снаге (дубока и најдубља демографска старост), одлазак образованог и младог становништва; негативан природни прираштај; недовољна финансијска средства која се издвајају за потребе објеката јавних служби; неадекватно одржавање и пропадање објеката јавних служби.

3) Привредне делатности и туризам

Привредне делатности карактерише застој у раду (чак и код стамбене и комуналне привреде) као последица приватизације и светске економске кризе. Функционишу делатности терцијарног сектора, укључујући непривредне гране. Очувани агроеколошки услови, обиман фонд пољопривредног и шумског земљишта и здрава природна средина, указују на могуће правце оживљавања привреде.

Општина Гацин Хан има природне предиспозиције за развој туризма, без угрожавања еколошки уравнотежене целине и квалитета природног предела. Захваљујући традицији културних манифестација има и већ створени културно-туристички идентит. Значајне активности општине усмерене су у том правцу.

Потенцијали: повољан географски и саобраћајни положај у близини међународних транзитних мултимодалних коридора Х и Хс; повољни агроеколошки услови и обиман фонд пољопривредног земљишта; природни ресурси као сировинска база за планирање развоја индустрије; истражене резерве минералних сировина; природна добра на подручју Плана, културно наслеђе, формирано ловно подручје, здрава природна средина као потенцијали за развој туризма.

Ограничења: низак ниво техничке и технолошке опремљености у пољопривредној производњи; мали број комунално и инфраструктурно опремљених локација за изградњу; непостојање пратеће туристичке инфраструктуре (хотели, приватни смештај, паркинзи); могући конфликти туристичких активности и заштите природних и споменичних вредности подручја.

4) Саобраћај, инфраструктурни системи и комуналне делатности

Саобраћајну мрежу карактеришу: повезаност сеоских насеља са центром општине, недовољна опремљеност мреже локалних путева, нерешено питање мирујућег саобраћаја; пролаз транзитног саобраћаја кроз општински центар. Процењује се да је повезаност планског подручја са међународним инфраструктурним коридорима значајна.

Стање у области водопривреде је потребно унапредити. Делимично је изграђен општински систем "Заплашки водовод". Изграђени су објекти на мрежи и изведена разводна мрежа у неким насељима. Канализациона мрежа је делимично изграђена у Гаџином Хану и Заплашкој Топоници. Регулација на појединим водотоковима је делимично изведена.

Комуналне делатности су у фази унапређења: планске активности за успостављање регионалног система управљања отпадом су у завршној фази. Настајање приручних дивљих депонија је повремено проблем, потребна су нова гробља за неколико села и комплетно санитарно опремање постојећих, као и изградња постројења за пречишћавање отпадних вода.

Потенцијали: релативно добра повезаност сеоских насеља са центром општине; близина међународних саобраћајних праваца, искоришћење потенцијала рециклабилног отпада као секундарне сировине.

Ограничења: недовољно опремљена мрежа општинских путева; недовољна повезаност са мрежом саобраћајних европских коридора; недовољна изграђеност водоводне и канализационе мреже; недовољна заштита од ерозије, недостатак водоодбрамбених система, недовољна инфраструктура за прописано поступање са отпадом.

5) Животна средина, предели, природна и културна добра

Уз очувану животну средину, природна добра заштићена проглашењем и уписом у регистар или у режиму претходне заштите, непокретна културна добра, заштићена или евидентирана, планско подручје пружа могућност примене идеја одрживог развоја.

Заштита од елементарних и других опасности (земљотреса, поплава и пожара) није у довољној мери остварена.

Потенцијали: очувани природни екосистеми; висок степен разноврсности и бројности флоре и фауне; низак ниво загађености ваздуха и земљишта; могућност интегрисања културног наслеђа са природном баштином.

Ограничења: неадекватно управљање отпадним водама; лош квалитет воде за пиће. недостатак мерних станица за праћење квалитета ваздуха, вода и земљишта; велики број дивљих депонија; недовољна интеграција заштите културне са природном баштином; недовољна туристичка и медијска презентација споменичког наслеђа и подручја у целини.

1.5. КОНЦЕПЦИЈА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА

Општа концепција просторног развоја заснива се на основном опредељењу ка помаку општине из категорије најнеразвијенијих у Србији и њеној демографској обнови. Просторни развој ће овоме допринети омогућавањем друштвене повезаности путем развоја полицентричног модела урбанизације и функционалном диференцијацијом насеља; омогућавањем еколошке повезаности, уређености и одрживости, путем предлога површина за основне намене простора и за остварење основног правца развоја, као и за укупну заштиту; одрживим ангажовањем територијалних потенцијала у сврху постизања социјалне кохерентности, еколошке одрживости и конкурентности подручја (коришћењем погодности положаја подручја између 2 крака инфраструктурног коридора,

одрживим коришћењем система Сува планина за развој туризма, коришћењем шумског и водног ресурса); институционалним развојем општине, формирањем информационе основе о простору, дефинисањем инструмената за спровођење планских докумената, инструмената за усмеравање активности грађења и уређења простора и за формирање партнерства јавног и приватног сектора.

Концепција просторног развоја по областима подразумева по областима:

1) Природни системи и ресурси

Концепција развоја заснива се на контролисаном и селективном коришћењу природног система Сува планина (будућег Специјалног резервата природе "Сува планина") у туристичке и едукативне намене у складу са режимима заштите; коришћењу пољопривредног земљишта, заштити, очувању; планском газдовању шумама и шумским земљиштем; повећању површине под шумама; формирању заштитних шумских појасева око саобраћајница, водозахватних зона, насеља, радних и производних зона.

2) Становништво, насеља, јавне службе и верски објекти

Концепција развоја се заснива на задржавању младог становништва и стварању услова за досељавање младих породица, формирању функционалне мреже насеља циљу заустављања тренда демографског пражњења, задовољењу потреба свих становника друштвеном инфраструктуром и опремању насеља објектима јавних служби према хијерархији којој припадају.

3) Привредне делатности и туризам

Концепт развоја у области привреде заснива се на оживљавању и развоју привреде кроз просторни развој и размештај привредних делатности и просторну алокацију капитала, а у области туризма постизању равнотеже у изградњи туристичке инфраструктуре уз очување животне средине и природних и културних вредности.

4) Саобраћај, инфраструктурни системи и комуналне делатности

Концепција развоја у овој области заснива се на повећању приступачности Општине повезивањем са међународним саобраћајним коридорима, развоју локалне путне мреже у функцији туристичке понуде општине, унапређењу инфраструктурне опремљености, интегрисању општине Гаџин Хан у регионални систем управљања отпадом (комуналним и опасним).

5) Животна средина, предели, природна и културна добра

Концепција развоја у овој области подразумева заштиту животне средине заштитом свих њених чиниоца, уређење простора у будућем Специјалном резервату природе "Сува планина", у складу са утврђеним мерама заштите, интегралну заштиту културних добара са простором у којем се налазе.

II ПЛАНСКИ ДЕО

1. ПЛАНСКА РЕШЕЊА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА ЈЕДИНИЦЕ ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ

1.1. ОПИС И ОДРЕЂЕЊЕ НАМЕНА ПРОСТОРА

На основу оцене стања, ограничења и потенцијала, еколошко-просторног потенцијала, друштвено - економских пројекција развоја и постављених циљева, утврђене концепције и пропозиција развоја, заштите и уређења планског подручја, утврђују се подручја са наменом за:

1. Пољопривредно земљиште
2. Шумско земљиште
3. Водно земљиште.
4. Грађевинско земљиште.

1.1.1 ПОЉОПРИВРЕДНО ЗЕМЉИШТЕ

На подручју Просторног плана предвиђено је смањење површине **пољопривредног земљишта** за 13,8 % укупне површине подручја Просторног плана на следећи начин:

- проширењем грађевинског подручја насеља;
- изградњом саобраћајне и комуналне инфраструктуре ван грађевинског подручја насеља;
- изградњом радних зона ван грађевинског подручја насеља;
- изградњом туристичког комплекса у КО Горњи Душник
- изградњом објеката пољопривредних газдинстава изван грађевинских подручја за потребе пољопривредне производње, као и проширивањем постојећих газдинстава;
- пренаменом маргиналних ораница под VII и VIII катастарском класом у шумско земљиште.

1.1.2 ШУМСКО ЗЕМЉИШТЕ

Предвиђено је повећање површине **шума и шумског земљишта** за 9,3% укупне површине подручја Просторног плана на следећи начин:

- спровођењем шумско-узгојних и мелиорационих радова, пре свега подизањем мешовитих састојина на нагибима већим од 40%, посебно на долинским странама бујичних токова;
- формирањем вишефункционалних шумских целина за лов, туризам, спорт и рекреацију, сакупљање шумских плодова и др.;
- пошумљавање земљишта испод VI катастарске класе мешовитим састојинама аутохтоних врста лишћара и одговарајућим врстама четинара;
- пошумљавање ерозивних предела, пре свега сливова бујичних токова;
- рекултивацијом и пошумљавањем деградираног земљишта;
- формирањем ветрозаштитних појасева у коридорима саобраћајница и пољозаштитних појасева на пољопривредном земљишту;
- формирањем заштитних шумских појасева на контакту стамбених и привредних зона.

1.1.3. ВОДНО ЗЕМЉИШТЕ

Водно земљиште на територији Просторног плана није променено и обухвата 14,04 km², односно 4,3% укупне површине подручја Просторног плана.

Обухвата воде и водно земљиште слива Кутинске реке и њених притока: Копривничке реке, реке Венежице, реке Врело и Барбешке реке.

Водно земљиште јесте земљиште на коме стално или повремено има воде, због чега се формирају посебни хидролошки, геоморфолошки и биолошки односи који се одражавају на акватични и приобални екосистем. Обухвата и напуштена корита и пешчане и шљунчане спрудове, које вода повремено плави и земљиште које вода плави услед радова у простору (преграђивања текућих вода, експлоатације минералних сировина и слично).

1.1.4. ГРАЂЕВИНСКО ЗЕМЉИШТЕ

Грађевинско земљиште обухвата изграђен и неизграђен простор предвиђен за изградњу у укупној површини од 26,9 km², односно 8,28% укупне површине Просторног плана. Планирано грађевинско земљиште у односу на постојеће повећано је за 14,86 km² или за око 4,5% укупне површине Просторног плана.

Грађевинско земљиште обухвата грађевинско земљиште у грађевинским подручјима насеља и грађевинско земљиште ван грађевинских подручја насеља.

У оквиру грађевинског земљишта у грађевинским подручјима насеља утврђено је изграђено земљиште, простор предвиђен за изградњу, као и правци за саобраћајну инфраструктуру. За насеља Запањска Топоница, Доњи Душник, Горњи Барбеш, Гркиња, Личје, Равна Дубрава, Горњи Душник, Сопотница, утврђена је и основна планирана намена простора (простори за становање и повремено становање, са објектима јавних служби, простори за радне активности, комуналне делатности и простори саобраћајне и комуналне инфраструктуре). Ови простори се приоритетно реализују у оквиру расположивих капацитета путем реконструкције, а потом на новим просторима

како у насељу Гаџин Хан, тако и на руралном подручју. Грађевинска подручја приказаних засеока улазе у грађевинска подручја насељених места.

Грађевинско земљиште ван грађевинског подручја насеља обухвата земљиште за радне зоне, зоне повременог становања ван грађевинског подручја насеља, туристички комплекс у КО Горњи Душник, као и површине саобраћајне и комуналне инфраструктуре.

1.1.5. БИЛАНС ПОВРШИНА

У табелама 1 и 2 дати су биланси површина основних и планираних намена.

Табела 1. Биланс површина основних намена

Подручје	Пољопривредно земљиште		Шуме и шумско земљиште		Грађевинско земљиште		Водно и остало земљиште		Укупно	
	km ²	%	km ²	%	km ²	%	km ²	%	km ²	%
Општина Гаџин Хан	122,83	37,8	175,85	54,15	12,04	3,7	14,04	4,3	324,77	100

Табела 2. Биланс површина планираних основних намена

Подручје	Пољопривредно земљиште		Шуме и шумско земљиште		Грађевинско земљиште		Водно и остало земљиште		Укупно	
	km ²	%	km ²	%	km ²	%	km ²	%	km ²	%
Општина Гаџин Хан	77,93	24 (-13,8%)	205,9	63,4 (+9,3%)	26,9	8,28 (+4,5%)	14,04	4,3	324,77	100

Напомена: Могућа су одступања јер су бројчане вредности у табели срачунате на основу рефералних карата (тј. приказа на топографским картама).

1.2. ЗАШТИТА, УРЕЂЕЊЕ, КОРИШЋЕЊЕ И РАЗВОЈ ПРИРОДНИХ СИСТЕМА И РЕСУРСА

1.2.1. ПРИРОДНИ СИСТЕМИ

Природни систем Сува планина (будући Специјални резерват природе "Сува планина") предвиђен је за селективно и контролисано коришћење за туристичке и едукативне намене у условима одрживог развоја. Простор се у ту сврху усклађује са режимима заштите и коришћења који се прописују по зонама заштите, чини саобраћајно доступним, опрема се потребном комуналном и туристичком инфраструктуром и адекватним садржајима. Основна правила коришћења, уређења, заштите и развоја су да се организација и лоцирање свих мрежа и објеката усаглашава са зонама заштите.

1.2.2. ПОЉОПРИВРЕДНО ЗЕМЉИШТЕ

Пољопривредно земљиште се може користити на следећи начин:

- пољопривредно земљиште од I до IV катастарске класе само се у изузетним случајевима може предвидети за друге намене, и то: код припајања делова рубних катастарских честица које се већим делом већ налазе у грађевинском подручју; када је потребно заузети одређену површину за развој насеља, а у близини нема земљишта нижег квалитета (катастарске класе); и, када се ради о лоцирању другог корисника од јавног интереса (експлоатација угља);

- маргиналне оранице под VII и VIII катастарском класом могу да се пренамене у шумско земљиште;
- земљишта трајно непогодна за обраду могу да се користе као: земљишта која заузимају најниже рељефне положаје и најизложенија су прекомерном влажењу поплавном, сливеном и подземном водом, а због тешког механичког састава на њима не би било исплативо извођење хидротехничких мелиорација. Због заштите и очувања еколошке стабилности пожељно их је пошумљивати, а нека од њих могуће је користити за рибаке; и, неке од тих површина могу се користити за узгој лековитог и зачинског биља;
- поштовање еколошких ограничења за повећање економске ефикасности пољопривредне производње у процесима укрупњавања поседа и парцела породичних газдинстава и подстицања њихове специјализације, интензификације и комерцијализације;
- пољопривреда заснована на тржишним начелима најчешће се одвија изван граница грађевинског подручја, а обзиром да је везана за коришћење знатних површина квалитетног пољопривредног земљишта, на том се земљишту изузетно може дозволити само градња објеката за потребе пољопривредне производње;
- изградњу стамбених и привредних објеката за потребе пољопривредне производње породичног пољопривредног газдинства (фарме), као и разних видова руралног туризма планирати под условом да ти објекти буду искључиво у функцији обављања пољопривредне делатности;
- приликом планирања изградње објеката нових пољопривредних газдинстава изван грађевинских подручја, као и планирања градње у сврху проширивања постојећих газдинстава, подстицати обједињавање честица пољопривредног земљишта у функционалну целину одговарајуће величине да би се на њему могла засновати рентабилна, тржишна производња, повећање природне разноврсности руралних и периурбаних предела;
- успостављањем еколошки оптималних односа између пољопривредних и шумских површина.

Планске смернице указују на неопходност решавања до данас недовољно реализованих решења усклађених са просторним и еколошким условима развоја:

- иновирање катастарског премера и ажурирање података о коришћеним површинама по катастарским културама и власницима земљишта;
- изградња и унапређење система за наводњавање и одводњавање; подизање шумских пољозаштитних појасева; пошумљавање плитких и еродибилних ораница и нископродуктивних пашњака;
- подстицање процеса укрупњавања, специјализације и интензификације радно способних породичних пољопривредних газдинстава;
- интензивирање производње и проширење асортимана тржишне понуде поврћа, лековитог биља и других специјализованих пољопривредних култура (пластеници и стакленици);
- повећање сточног фонда; и
- имплементација европских искустава применом "пилот" пројекта тзв. "затворени круг пољопривреде". Заокруживање целокупног производног циклуса (нпр. производња киселог купуса: производња купуса, кишељење, паковање, производња кеса за паковање, кутија за транспорт и сл.).

1.2.3. ШУМЕ И ШУМСКО ЗЕМЉИШТЕ

Основна планска решења у циљу рационалног и одрживог коришћења шума и шумског земљишта јесу:

- очување и заштита значајних шумских комплекса;
- рационално коришћење дрвета као сировине уз формирање мањих дрвопрерађивачких погона;
- спровођење шумско-узгојних и мелирационих радова, при чему приоритет дати подизању мешовитих састојина на нагибима већим од 40%, поготову на долонским странама бујичних токова;
- формирање вишефункцијских шумских целина за лов, туризам, спорт и рекреацију, сакупљање шумских плодова и др;

- пошумљавање земљишта испод VI катастарске класе мешовитим састојинама аутохтоних врста лишћара и одговарајућим врстама четинара;
- пошумљавање ерозивних предела, при чему су приоритет сливови бујичних токова;
- рекултивација и пошумљавање деградираног земљишта.
- на подручју шумског земљишта није дозвољена промена састава шумских састојина и њихова експлоатација.
- за формирање ветрозаштитних појасева у коридорима саобраћајница и пољозаштитних појасева на пољопривредном земљишту, препоручује се минимална ширина од 10m на угроженим локалитетима.

На добрим стаништима, планирају се следећа решења за довођење екосистема у оптималну фазу одрживости:

- Наставити, односно започети процесе обнављања шума у зрелим састојинама.
- Извршити реконструкцију лоших састојина, које се налазе на добрим стаништима.
- Чишћење и проређивање састојина мора се извршити на целој планираној површини.
- Извршити реконструкцију постојећих и изградити нове путеве, како би се повећала отвореност шумских екосистема.

Формирање заштитних шумских појасева вршиће се:

- раздвајањем изграђених стамбених зона и планираних привредних зона;
- раздвајањем зона планираних за стамбену изградњу и планираних привредних зона; и
- раздвајањем планираних привредних зона (минимална ширина појаса од 50m);
- подизањем интензивних култура меких лишћара у алувијалној зони, посебно у долинама Ј. Мораве, Кутинске реке и већих притока;
- уређењем шумских локалитета и развојем излетничког туризма (уређењем парк-шума и повећање зелених површина по глави становника на нивоу до 25m² по становнику).
- очувањем шумских комплекса и појединачних стабала у градском језгру и другим периурбаним и урбаним насељима.

1.2.4. ВОДЕ И ВОДНО ЗЕМЉИШТЕ

Основна планска решења у циљу рационалног и одрживог коришћења вода и водног земљишта су:

- очување квалитета водотока (Кутинске реке у II класи, њених притока у I и II класи);
- побољшање квалитета водотока Јужна Морава на II класу;
- успостављање зона заштите свих изворишта површинских и подземних вода посебно оних намењених водоснабдевању становништва и наводњавању. Режим заштите се своди на спречавање од случајног или намерног уношења у тај простор оних садржаја чије отпадне материје могу да угрозе квалитет подземних и површинских вода (издашност изворишта и здравствену исправност воде). То изискује потребу увођења перманентне и систематске контроле квалитета вода;
- заштита и активирање локалних изворишта водоснабдевања - ради сигурнијег водоснабдевања у летњем периоду;
- заштита и уређење вода треба да обухвати све сливне површине на планском подручју;
- коришћење вода за туризам и рекреацију – риболов, излетнички туризам и др.;
- коришћење хидропотенцијала за производњу електричне енергије;
- активности на заштити вода - изградња комуналне инфраструктуре и постројења за пречишћавање отпадних вода уз задржавање предвиђених класа квалитета водотокова; минимизирање и неутралисање штетних утицаја од интензивне пољопривредне производње; побољшање режима малих вода; и примена биотехничких и биолошких мера заштите за уређење бујичних водотока;
- неопходно је дефинисати све изворе загађења (регистровати мање загађиваче), урадити катастар загађивача;
- уклонити дивље депоније дуж токова и обезбедити одлагање чврстог отпада на санитарној депонији;

- појачан надзор и боља сарадња инспекцијских служби ради контроле вода.

Као резерват земљишта за постплански период задржава се коридор пловног пута Морава-Вардар, предвиђен Просторним планом инфраструктурног коридора Ниш - граница Македоније ("Службени гласник РС", бр. 77/02).

1.2.5. ГЕОЛОШКИ РЕСУРСИ

Основна планска решења подразумевају истраживање резерви минералних сировина (калцит, бентонит) које су, у погледу количине, квалитета и тражње погодни за рационалну експлоатацију, уз поштовање услова заштите животне средине, а посебно зона заштите у оквиру Специјалног резервата природе Сува планина. Експлоатација минералних сировина се усмерава на подручја ван зона заштите, односно ограничава у III зони заштите Специјалног резервата природе.

1.3. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ, ДИСТРИБУЦИЈА СТАНОВНИШТВА И МРЕЖА НАСЕЉА И ЈАВНИХ СЛУЖБИ

1.3.1. СТАНОВНИШТВО

На основу извршене анализе стања демографског потенцијала општине и трендова кретања становништва, очекује се да ће се становништво општине, у планском периоду, кретати са тенденцијом опадања, при чему ће се један број села у потпуности демографски испразнити:

- на основу пројекција (табела 3) становништво ће се постепено смањивати са 10.464 становника у 2002. години на 7.869 у 2015. години, односно 6.169 становника у 2021. години, што, за читав плански период чини смањење од 4.295 становника или просечно годишње за 187 становника (за 41,04%);
- једина насеља у којима се очекује пораст броја становника у планском периоду су: Гацин Хан где ће се број становника повећати са 1.245 у 2002. години на 1.389 у 2015., односно 1.500 становника у 2025. години (за 255 становника- за 20,48%) и Тасковићи – са 403 становника у 2002. години на 413 становника у 2021. (за 2,48%);
- ако се настави овај тренд кретања становника, може се очекивати потпуно демографско пражњење насеља: Велики Крчимир, Гарје, Горње Власе, Горње Драговље, Копривница, Краставче, Личје, Ново Село, Ћелије и Чагровац.

Табела 3: Упоредни преглед броја становника 1991 - 2002. са пројекцијама по основу настављања тренда до 2015., 2020. и 2025. године

Насеље/ општина	1991	2002	Пројекција			Укупно
			2015	2020	2025	Промена 2002-2025
Гацин Хан	1123	1245	1389	1445	1500	255
Остала насеља	11546	9219	6480	5519	4669	-4550
ОПШТИНА ГАЦИН ХАН	12669	10464	7869	6964	6169	-4295

Разлози овом негативном тренду су економске, социјалне, образовне, психолошке, биолошке и културне природе и огледају се у високој стопи незапослености, старењу популације, каснијем ступању у брак, већем броју нежења, иселавању биолошки репродуктивног становништва, порасту броја породица са једним дететом или без деце итд.

Због свих ових тенденција, потребно је планским мерама деловати на демографски развој општине и то пре свега преко успоравања и где год је то могуће елиминисања негативних демографских процеса:

- По заједницама насеља планира се уравнотежен развој кроз равномеран размештај становништва и активности на подручју Просторног плана;

- Побољшање услова живота становништва оствариће се кроз програме економског и социјалног развоја, уз побољшање саобраћајне, комуналне и инфраструктуралне опремљености насеља. Тиме ће се остварити виши квалитет живота на подручју општине, чиме ће се створити претпоставке задржавања младог, репродуктивног и радноспособног становништва.

- Планира се развој сектора малих и средњих предузећа посебно у секундарном сектору (у области агропрерађивачке индустрије) и терцијалном сектору. Овај сектор има велику тржишну флексибилност, повећава просторну дисперзију и диверзификацију привредних активности, што ће довести до смањења трошкова пословања, повећања економичности и продуктивности рада, пораста запослености, пораста инвестиција и уопште до пораста животног стандарда, односно смањења негативних миграција, нарочито категорије радно-активног становништва. У овим процесима је од пресудног значаја утицај локалне администрације која пружа адекватну нефинансијску подршку (локалну администрацију је потребно тако уредити да се на једном месту могу добити све информације, потребне дозволе и у једном дану обавити све радње неопходне за регистрацију фирме);

- Потребно је дефинисати неопходне образовне профиле за локалну привреду и извршити модернизацију програма и система образовања;

- Обуке, преквалификације и специјализације пољопривредног становништва;

- Развој категорије социјалног становања на територији општине, при чему локална самоуправа мора за ове намене одредити део буџетских средстава (у сврхе израде стратегије социјалног становања, експропријације земљиштва, инфраструктурног и комуналног опремања истог и сл.) и конкурисати код Међународних организација и Фондова (у циљу проналажења могућег инвеститора).

1.3.2. ОДНОС ГРАДСКИХ И СЕОСКИХ НАСЕЉА И ФУНКЦИОНАЛНО ПОВЕЗИВАЊЕ НАСЕЉА И ЦЕНТАРА

Просторним планом Републике Србије 2020., у моделу функционалних урбаних подручја, подручје општине Гацин Хан се усмерава у оквиру ФУП-а града Ниша као центра међународног значаја. Гацин Хан као општински центар се усмерава као насеље са функцијама центра Општине и центра 6. нивоа у Републици Србији. Гацин Хан развијаће се као урбано насеље, а остала 33 насељена места као насеља руралног типа.

Планирано је неколико микрофункционалних територијалних јединица са центрима који просторно-функционално интегришу више околних насеља мање нодалности. Просторно-функционална организација и функционална типологија насеља извршена је на бази планираних параметара: броја становника, заступљеност основних функција, јавних служби, привредних делатности, туристичких функција насеља, чиме су издвојене четири хијерархијске категорије насеља – центар општине, центри заједнице сеоских насеља, насеља са одређеним степеном централитета и остала (примарна) села.

Првом хијерархијском нивоу припада **Гацин Хан**, као полифункционални центар микрорегионалног значаја. Просторно-функционалне односе и везе са осталим запањским насељима оствариваће директно (села у непосредном окружењу – Тасковићи, Марина Кутина, Копривница, Јагличје Чагровац, Дуга Пољана, Ћелије, Виландрица, Краставче) и посредно, преко центара заједнице насеља (Доњи Душник и Запањска Топоница) и насеља са ограниченим функцијама централитета (Горњи Барбеш, Гркиња, Лицје и Равна Дубрава).

На другом хијерархијском нивоу налазе се **Доњи Душник** и **Запањска Топоница**, која ће имати функцију центара заједнице сеоских насеља и представљаће централна насеља за Горње и Доње Запање. Доњем Душнику директно ће гравитирати насеља Миљковац, Гарје, Горњи Душник, Доње Драговље, Сопотница, Калетинац и Овсињинац. Са осталим насељима Горњег Запања просторно-функционалне везе оствариваће се посредно, преко насеља са одређеним степеном

централитета (Личје и Равна Дубрава). Заплањској Топоници директно ће гравитирати Ново Село и Дукат, док ће се везе са осталим насељима остваривати преко Горњег Барбеша као насеља са одређеним степеном централитета.

Трећи хијерархијски ниво чинеће села са одређеним степеном централитета. У Доњем Заплању овој категорији насеља припадају **Горњи Барбеш** (чијој утицајној сфери припада Доњи Барбеш) и **Гркиња** (којој гравитира Горње Власе). У Горњем Заплању то су **Личје** (коме ће гравитирати Горње Драговље, Семче, Шебет, Велики и Мали Вртоп) и **Равна Дубрава** (којој ће гравитирати Велики Крчимир и Мали Крчимир).

Остала насеља припадаће групи примарних села.

Функционално повезивање насеља оствариће се развојем мреже јавних служби и комуналних делатности, као и унапређењем саобраћајних веза. Функционална диференцијација насеља оствариће се привредним развојем насеља и развојем друштвене инфраструктуре у односу на планирани хијерархијски ниво.

1.3.3. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ И ДИСТРИБУЦИЈА СТАНОВАЊА

Развој становања до 2025. године планиран је у складу са стамбеним потребама грађана, као и домаћинства која из социјалних, економских и других разлога нису у могућности да самостално на тржишту обезбеде адекватно становање.

Нови простори за становање обезбеђују се на расположивим и новим површинама у границама грађевинског подручја насеља. На подручју насеља Гацин Хан, простори за становање обезбедиће се попуном постојећих блокова, као и формирањем нових простора за стамбену изградњу вишег стандарда.

На руралном подручју изградња се усмерава у оквиру граница изграђеног земљишта. Грађевинско подручје насеља чиниће постојеће (изграђено) грађевинско земљиште, без проширења, у насељима: Ново Село, Гаре и Доње Драговље. Грађевинска подручја осталих насељених места су минимално проширена, ради смањења сегментираности простора и рационалнијег опремања инфраструктуром.

Локације за социјално становање усмеравају се првенствено у урбано подручје насеља Гацин Хан и одредиће се планом генералне регулације. Могуће је формирање локација за социјално становање и на руралном подручју.

Зоне за повремено становање планиране су у КО Гркиња, у насељу Заплањска Топоница и Копривници (ван грађевинског подручја насеља).

Постојећи засеоци који нису приказани графички, третирају се као пољопривредна домаћинства по Закону о пољопривредном земљишту, односно као економски или стамбени објекти сопственика шума, по Закону о шумама.

Постојећи засеоци за која је локална самоуправа изразила интерес за обнављање, било за стамбене или пратеће намене (у КО Семче, Велики Крчимир-изван зоне јаке ерозије, Копривница и Велики Вртоп), приказани су графички.

Постојећи засеоци који се налазе на подручју III зоне специјалног резервата природе (Калетинац), адаптираће се за формирање етно-паркова и/или за повремено становање.

Постојећи засеоци у КО Гаре предвиђени су за етно-паркове.

У КО са изразитом ерозијом, засеоци ће се гасити.

1.3.4. ОРГАНИЗАЦИЈА ЈАВНИХ СЛУЖБИ

Организација јавних служби на подручју Плана, усклађена је са смерницама ППРС, који усмерава општину Гацин Хан ка граду Нишу као центру функционалног урбаног подручја међународног значаја и центру региона НСТЈ2 (региона јужне и источне Србије) и са планираном мрежом насеља на подручју Плана (Гацин Хан-општински центар; Заплањска Топоница, Доњи Душник - центри заједница насеља; Горњи Барбеш, Гркиња, Личје, Равна Дубрава - насеља са одређеним степеном централитета).

Сви изграђени објекти јавних служби се задржавају.

Мрежа основних школа задовољава потребе корисника.

Планира се изградња **средње школе** у Гаџином Хану (кроз мрежу средњих школа Републике Србије). У циљу повећања гравитационог подручја у области средњег образовања, предлаже се организовање комплементарних садржаја (дом ученика, ресторан за ученике). Услуге вишег и високог образовања оствариваће се у граду Нишу.

У области **дечје заштите** планира се изградња вртића у Гаџином Хану.

Како 45% становништва на подручју Плана припада старосној структури становника који имају више од 60 година, у области **социјалне заштите**, планира се изградња установе за смештај старих у Гаџином Хану. Потребно је развијати посебне програме прилагођене особеностима подручја, посебно у брдско-планинским подручјима где је старосна структура становништа још неповољнија. Предлаже се увођење мобилних служби социјалне заштите.

Одређени видове социјалне заштите осетљивих друштвених група оствариваће се у граду Нишу путем Установе за дневни боравак деце и омладине ометене у развоју "Мара" Ниш, Геронтолошког центра, Дома за децу без родитељског старања "Душко Радовић", Специјалне школе са домом ученика "Бубањ" и Завода за васпитање омладине.

Основна здравствена заштита биће и даље организована у општинском центру у оквиру Дома здравља и здравствених станица и амбуланти у насељима (центрима заједница покривени су овом врстом услуга). За насеља која немају амбуланте, посебно у брдско-планинским подручјима, предлаже се организовање мобилних здравствених служби у за то одговарајућим објектима. Услуге секундарне и терцијарне здравствене заштите и даље ће се остваривати у граду Нишу.

Развој културе на подручју Просторног плана оствариће се укључењем приватног и цивилног сектора у организовање ове делатности, као и повезивањем програма у области културе са другим програмима, посебно образовним и туристичким програмима у циљу презентације и промовисања природних вредности специјалног резервата природе Сува планина.

Постојећи објекти домова културе се задржавају као основ за развој ове делатности. Планира се њихова обнова и коришћење као мултифункционалних центара, за активности у области културе и у области здравства и социјалне заштите. Услуге вишег ранга у области културе (музеји, архиви, галерије и изложбени простори) оствариваће се у граду Нишу.

Мрежа објеката **спорта** је развијена и задовољава потребе корисника. Планира се изградња спортско-школске хале у оквиру ОШ "Витко и Света" у Гаџином Хану.

Планиране су православне **цркве** су у насељима Заплањска Топоница, Краставче и Семче. Организација јавних служби дата је у табели 4.

Табела 4: Организација јавних служби у мрежи насеља на подручју Плана

Општина	Насеље	Образовање		Социјална заштита		Здравство			Мултифункционални центар (култура, моб. службе)	Спорт и рекреација (ш) у оквиру школе (а) асфалтиран	Управа	
		4 разр. основна школа	8 разр. основна школа	пред школе	уст. соц. заштите	здр. станица	амбуланта	апотека			Месна заједница	Месна канцеларија
ОПШТИНА ХАН ПИЊАК	Велики Вртоп	+							+		+	
	Велики Крчмир		+				+	+	+	(ш) (а)	+	+
	Виландрица								+		+	
	Гаре								+		+	
	Гаџин Хан		+	+	+	+(дз)		+		+	+	+
	Горње Влазе								+		+	
	Горње Драговље	+							+	(ш) (а)	+	
	Горњи Барбеш		+				+		+	+	+	+
	Горњи Душник								+		+	
	Гркиња	+					+		+	(ш) (а)	+	+
	Доње Драговље	+							+	+(а)	+	
	Доњи Барбеш								+	+	+	
	Доњи Душник		+	+		+		+	+	(а)	+	+
	Дуга Пољана								+		+	
	Дукат	+							+	(ш)	+	
	Јагличе								+		+	
	Калетинац								+		+	
	Копривница								+		+	
	Краставче								+		+	
	Лице		+				+	+	+	(ш) +(ш)	+	+
	Мали Вртоп	+							+	(ш)	+	
	Мали Крчмир	+							+	+	+	
	Марина Кутина	+							+	(а)	+	
	Миљковац								+		+	
	Ново Село								+		+	
	Овсињанац	+							+		+	
	Равна Дубрава	+					+		+	(ш) +(а)	+	+
	Семче	+		+					+		+	
	Сопотница	+							+		+	
	Тасковићи	+							+	+	+	
	З. Топоница		+	+			+	+	+	(ш) (а)	+	+
	Ђелије								+		+	

[illegible]

1.4. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ И ДИСТРИБУЦИЈА ПРИВРЕДНИХ ДЕЛАТНОСТИ

1.4.1. ПОЉОПРИВРЕДА

Основна претпоставка развоја пољопривреде је искоришћење компаративних предности подручја Просторног плана за производњу квалитетних пољопривредно-прехранбених производа уз уважавање принципа одрживог развоја. Организација пољопривреде треба да буде таква да у равничарским пределима главна грана пољопривреде буде повртарство, а комплементарна мешовито сточарство, док уже локалитете треба усмеравати на виноградарство. За брдска подручја главна грана треба да буде мешовито сточарство, а комплементарна воћарство, док уже локалитете треба усмеравати на виноградарство. У планинским подручјима главна грана је сточарство, а комплементарна агрошумарство, док уже локалитете треба усмеравати на производњу органске хране.

У микрорејону интензивне пољопривреде (речне терасе Кутинске и Барбешке реке) доминираће повртарство и ратарство на комплексима који су лаки за обраду и груписани у једну просторну целину, уз примену савремених техничких средстава за обраду. Могућа је производња индустријског биља (нарочито производња уљарица), крмног, зачинског и лековитог биља. На виноградарским и воћарским пољопривредним површинама, потребно је извршити обнављање старих засада винограда и воћњака новим и квалитетнијим сортама у складу са еколошким условима и уз поштовање еколошких стандарда у примени агрохемијских мера.

Искуство и традицију у виноградарству је потребно искористити за проширење постојећих и изградњу нових винарских подрума. Поред винарских подрума, могуће је усмеравати улагања на оснивање мини сточарских фарми, на проширење постојећих и отварање нових хладњача и сушара за воће, грожђе и лековито и зачинско биље.

У микрорејону побрђа (побрђе Заплањске котлине), на нижим речним терасама су се развили различити типови земљишта велике моћности, што пружа повољне могућности дубоке обраде, тако да и овај рејон представља подручје погодно за развој екстензивне и интензивне пољопривреде где доминира воћарство, виноградарство, али и производња крмног, лековитог и зачинског биља. Потребно је обновити старе засаде јабука и шљива и повећати површину под новим засадима јагодичастог и бобичастог воћа (нарочито малина), уз поштовање еколошких стандарда у примени агрохемијских мера. Велики део пољопривредних површина на подручју рејона захватају ливаде и пашњаци, тако да сточарска производња (и интензивна и екстензивна) представља једну од компаративних предности овог рејона, уз могућност измене расног састава стоке.

Поред воћарства и пашњачког сточарства, овај рејон пружа велике могућности за развој пчеларства и за повећање површина под лековитим и зачинским биљем. Улагања је потребно усмеравати на обнављање постојећих и оснивање нових откупних станица за откуп воћа, меда и лековитог и зачинског биља, као и на изградњу хладњача, сушара за воће и лековито и зачинско биље. Поред откупних станица и мини хладњача и сушара, потребно је обезбедити и усмерити улагања у мале погоне за прераду воћа, по традиционалним рецептурама, чиме се стиче могућност производње здраве хране са познатим географским пореклом (брендирање производа).

У брдско-планинском рејону (брдско планински обод у коме је вегетација веома бујна) развијаће се и пашњачко сточарство (пре свега пашњачко говедарство, овчарство, козарство и свињарство) уз предузимање мера за заштиту ливадско-пашњачких и шумских екосистема и спровођење система контролисане испаше. Како је један део овог подручја под претходном заштитом, на том подручју је потребно оријентисати се на развој пашњачког сточарства у органском режиму (без примене агрохемијских мера). Поред пашњачког сточарства, овај рејон је погодан за сакупљање шумских плодова и лековитог и зачинског биља. Улагања је потребно усмеравати у правцу формирања мини откупних станица за шумске плодове и лековито биље и у правцу изградње мини сточарских фарми за производњу меса, млека и млечних производа.

Пољопривреда ће се развијати кроз пратећу прехранбену индустрију и то као: а) прехранбену индустрију с вишим степеном финализације (нпр. производња смрзнуте хране и сл.), б) прерадом производа кроз мала породична газдинства (производња и прерада меса, млека, воћа, поврћа, брашна). Предлаже се изградња пољопривредних објеката за прераду, сушење, замрзавање, складиштење итд.

1.4.2. ИНДУСТРИЈА И РАДНЕ ЗОНЕ

Општину Гаџин Хан усмерава ППРС као мали индустријски центар (са мање од 1000 запослених у индустрији).

Основна планска оријентација у просторној организацији индустрије заснива се на моделу усмереног полицентричног развоја и размештаја активности. Просторна организација индустрије биће базирана на развојно-просторним погодностима, реалној сировинској основи, кадровском потенцијалу и постојећим капацитетима којима предстоји структурна трансформација уз веома строге мере заштите животне средине. Размештај индустријских капацитета одвијаће се у постојећим индустријско-привредним зонама до попуњења капацитета, а потом ће бити активирани и нови локалитети. Индустрија ће се кретати ка чистој производњи и складиштењу као приоритетима, а у директној зависности од прилива наменских инвестиција.

На подручју Просторног плана постоје услови за развој грађевинске индустрије (МИН АГХ Гаџин Хан), дрвне индустрије (ГП Рад-у стечају), текстилне индустрије (Затекс Гаџин Хан-приватизовано), електроиндустрије (Елид Доњи Душник), машинске индустрије (Ресор Гаџин Хан), пољопривредно-прехрамбене индустрије. На руралном подручју развој привреде се усмерава на гране директно ослоњене на пољопривреду, уз строго поштовање правила заштите животне средине, у подручјима која својим природно-техничким потенцијалима гарантују развој производње.

Локације у које се усмеравају инвестиције су:

- "Brownfield" локације као инфраструктурно опремљене, неискоришћене капацитете у оквиру постојећих предузећа (инвестирање у изградњу комплементарних привредних садржаја зависно од потреба тржишта и намене површина):

- 1) Индустријски комплекс МИН АГХ Гаџин Хан (погодан за развој грађевинске индустрије);
- 2) Индустријски комплекс ГП Рад Гаџин Хан – у стечају (погодан за развој дрвне индустрије);
- 3) Еи Синтеко Гаџин Хан – у стечају (погодан за погодан за инвестирање у индустријске, складишне капацитете и др.).

- "Greenfield" локације као нове локације које се опредељују за одређене намене и сходно томе се предвиђа њихово опремање одговарајућим инфраструктурним и комуналним садржајима. Ради се о локацијама у постојећим и новим радним зонама на којима ће се у планском периоду изградити велики број малих и средњих погона из области индустрије, занатства и других услужних делатности. Активирање ових локалитета одвијаће се постепено јер захтева значајна материјална средства за уређење и опремање земљишта. Планира се се проширење постојећих капацитета у Гаџином Хану (у радним зонама "Север" и "Југ"), опремање новог простора у радној зони "Запад", проширење радних зона у Доњем Душнику и Горњем Душнику, као и изградња нових радних зона у Запањској Топоници, Равној Дубрави, Горњем Барбешу, Гркињи и Личју.

Развој малих и средњих предузећа усмерава се на гране директно ослоњене на пољопривреду у подручјима која својим природно-техничким потенцијалима гарантују развој производње. Предлаже се стварање услова у радним зонама за комплексе за мања и средња предузећа.

На руралном подручју развој сектора малих и средњих предузећа усмерава се у центре заједница насеља Запањску Топоницу и Доњи Душник и насеља која својим природно-технолошким потенцијалима омогућавају развој привредних делатности: Равну Дубраву, Горњи Барбеш, Горњи Душник, Гркињу, Личје и Сопотница.

Правилима уређења и изградње омогућен је развој микро бизниса и тзв. мини породичних фирми, изградњом микро погона у оквиру постојећег стамбеног ткива сеоских насеља.

1.5. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ ТУРИЗМА, ОРГАНИЗАЦИЈА И УРЕЂЕЊЕ ТУРИСТИЧКИХ И РЕКРЕАТИВНИХ ПРОСТОРА

Просторни план Републике Србије 2020. год. велики део подручја општине Гаџин Хан усмерава као секундарну туристичку зону. Са северне стране општину Гаџин Хан тангира планирани коридор Ниш - Димитровград - Софија - Инстамбул (Е-80), а са запада коридор Београд - Ниш - Скопље - Атина (Е-75). Појасеви оба коридора дефинисани су као подручја транзитних туристичких праваца - међународних друмских праваца.

Зона интегративне туристичке понуде обухватаће велики део подручја општине Гаџин Хан и интегрисаће различите видове туризма, у функцији презентације природних и културних вредности општине Гаџин Хан. Видови туризма који ће се развијати су: спортски, излетничко-рекреативни, еко-туризам, ловни, сеоски, аква туризам, културно-манifestациони туризам, едукативни, транзитни, спортско-риболовни, агро-туризам.

Развој туризма у туристичкој зони Сува планина засниваће се на постизању равнотеже у изградњи туристичке инфраструктуре у функцији туризма регионалног значаја, уз очување животне средине и природних и културних вредности. Туризам се првенствено усмерава према одрживим видовима, уважавајући режиме заштите специјалног резервата природе.

У функцији туризма веома је важна изградња туристичког пута који окружује Суву планину и повезује све њене прилазе.

Развој сеоског туризма оствариће се подизањем нивоа смештајних капацитета у домаћинствима која ће бити лоцирани дисперзно на територији Плана, са посебном концентрацијом у насељима у подножју Суве планине. Као сеоски туристички центри планирани су Горњи и Доњи Душник.

Поред изградње смештајних капацитета у домаћинствима, у насељу Горњи Душник планира се изградња извиђачко-планинарско-прихватног логора. У КО Горњи Душник планира се изградња и уређење посебног туристичког комплекса, који укључује изградњу ловачке виле, уређење посебне излетничке пољане, караван-кампа, насеља са еко-бунгаловима и изградњу визиторског центра за потребе Специјалног резервата природе, док се у оквиру грађевинског подручја насеља У Доњем Душнику у оквиру хотела "Трем" планира се изградња здравствено-туристичких и спортско-рекреативних садржаја.

Видови туризма

Спортски туризам одвијаће се путем летњих спортских активности (кошарка, одбојка, тенис, мали фудбал, вожња бицикла, јахање, пешачке-тренинг туре на уређеним стазама и видиковцима), као и екстремних спортских активности (бициклически крос, параглајдинг, спортско летење, пењање и др.) Развој спортског туризма подржан је изградњом путева и туристичких стаза до Суве планине и Селичевце.

Излетничко – рекреативни туризам се усмерава на активности на Сувој планини (шетње, излети, купање и планинарење до околних планинских масива и видиковаца, сакупљање лековитог и ароматичног биља, а зими санкање, скијање, клизање и сл.).

Због природних и антропогених вредности Суве планине, у функцији развоја екотуризма планира се реконструкција постојећих и изградња нових објеката као еко-кућа (ecolodge) у оквиру грађевинских подручја насеља која се налазе на територији природног добра у поступку заштите (Калетинац, Сопотница, Г. Душник, Ђелије, Јагличије и Копривница).

Као **етно-паркови** планирају се делови насеља Сопотница, Горњи Душник, Калетинац и Гаре. Локације за етно-паркове одредиће се Студијом о валоризацији непокретних културних добара.

Развој **сеоског туризма** планира се подизањем нивоа смештајних капацитета у домаћинствима који ће бити лоцирани дисперзно на територији Плана, са посебном концентрацијом у насељима у подножју Суве планине. Као сеоски туристички центри планирају се Горњи Душник и Доњи Душник. Сеоски туризам ће се, поред ова два насеља, посебно развијати и у насељу Сопотница. Паралелно са развојем сеоског туризма развијаће се **агро-туризам**, уз повољну гастрономску понуду општине Гаџин Хан (качамак, проја, сир, гибаница, кравај, цицвара, трканица, љутеница, хајдучки ћевапи, вино).

Зона транзитног туризма обухвата појасеве европских коридора Е-80 и Е-75. У функцији транзитног туризма коридора Е-75 (који обухвата КО Запаљска Топоница) планирана је изградња кампа у КО Доњи Барбеш уз државни пут 2. реда бр. 242.

Културно-манifestациони туризам развијаће се промовисањем културних мотива и активности: Via Militaris-војнички пут (стари антички пут), црква "Светог Вазнесења" у Великом Крчмиру, црква "Светог Николе" у Доњем Драговљу, воденице (17 воденица између Горњег и Доњег Душника), насеља са очуваним етно-мотивима, разноврсне културне, музичке, ликовне, спортске манифестација (Миљковићеве поетске свечаности, српски сабор свечарских оркестара, Југословенска колонија ликовних аматера, "17 воденица", Прва српска колонија ликовних уметница "Заплање", летњи и зимски успон на Трем).

Едукативни туризам развијаће се презентацијом богатог културног, историјског и етно-наслеђа, посебно на потезу Горњи Душник - Доњи Душник, презентацијом 17 воденица.

Аква-туризам развијаће се на Кутинској реци.

Ловни туризам развијаће се, под мерама заштите и обнове популације дивљачи, у складу са ловном основом и режимима заштите специјалног резервата природе. Спортски риболов развијаће се као комплементарна делатност излетничком туризму на Кутинској реци, која обилује речном рибом и планинским рекама и изворима који обилују раковима.

1.6. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ САОБРАЋАЈА И ИНФРАСТРУКТУРНИХ СИСТЕМА И ПОВЕЗИВАЊЕ СА РЕГИОНАЛНИМ ИНФРАСТРУКТУРНИМ МРЕЖАМА

1.6.1. САОБРАЋАЈ И САОБРАЋАЈНА ИНФРАСТРУКТУРА

Према концепту развоја мреже јавних путева у Србији (Стратегија развоја железничког, друмског, водног, ваздушног и интермодалног транспорта у Републици Србији од 2008. до 2015. године - „Сл. гласник Републике Србије“ бр. 4. од 13. јануара 2008. год.) главне друмске транспортне осе стратешки важне за Републику Србију (а које се налазе на подручју општине Гацин Хан) усклађене са NLG (Група на високом нивоу за проширење главних трансевропских транспортних оса на суседне државе и регионе) су:

- коридор X (Љубљана – Загреб – Београд – Ниш – Лесковац – Скопље – Солун);
- коридор X – крак X_C (Ниш – Димитровград – Градина – Софија).

Имајући у виду да се подручје општине Гацин Хан пружа између ова два коридора, планира се изградња потенцијалне деонице државног пута II реда број 242 којом би се остварила веза државног пута II реда бр. 241 са државним путем I реда бр. 1.12 (аутопут Е-80) (Нишавска и Моравска котлина), делимично по траси постојећих некатегорисаних путева ("Службени гласник РС", бр. 86/09).

Потенцијални планирани пут II реда креће од петље "Плоче" на аутопуту Е-80 према селу Вета трасом општинског пута, одатле некатегорисаним путем преко реке Драгуша до села Горња Студена, од села Горња Студена до села Доња Студена општинским путем L.18, одакле иде новом трасом северним и западним ободом Суве планине до насеља Прокопова Кутина, одакле иде некатегорисаним путем до Чагровачке реке, потом новом трасом пута северно од насеља Копривница, до прикључка са државним путем II реда бр. 241, северно од насеља Марина Кутина, где се наставља на изграђену трасу државног пута II реда бр. 242 према насељу Гркиња. Планирана дужина пута износи око 21km, а планирани коридор ширине око 50m.

Просторним планом подручја инфраструктурног коридора Ниш - граница Бугарске (Службени гласник РС бр. 86/09) предвиђен је положај коридора пруге за возове великих брзина. Овај коридор не пролази кроз подручје општине Гацин Хан, али је значајан у функцији превоза роба и путника за потребе како планског подручја тако и целокупног простора Србије, али и транзита.

Аеродром „Цар Константин“ у Нишу, који се налази у близини планског подручја, даје једну могућност превоза, посебно за туристичке услуге.

Друмски саобраћај

Подручју Просторног плана пресецају три **државна пута II реда** и то:

- део државног пута II реда бр. 241 (Нишка Бања-Боњинце) у дужини од око 34,5 km,
- део државног пута II реда бр. 242 (Гацин Хан-Брестовац) у дужини од око 17,5 km,
- део државног пута II реда бр. 124 (Горње Драговље-Лесковац) у дужини од око 5,3 km.

Неопходно је да државни путеви II реда, у периоду до 2025. године, претрпе комплетну реконструкцију уз задржавање постојећих траса. На државним путевима II реда предвиђа се

поправка елемената трасе у ситуационом и висинском погледу да би елементи ових путева у потпуности били у складу са важећим техничким прописима.

Планира се изградња обилазница (као измештених делова државног пута II реда бр. 241) око насеља Гаџин Хан западном страном Кутинске реке (деоница Тасковићи – Марина Кутина) у дужини од око 4,2 км, као и код насеља Лука у дужини од око 2,4 км.

Обилазница око насеља Гаџин Хан се налази на државном путу II реда бр. 241 између чворова 1323 и 0628 (на стационажи 13+810 до 18+021), док се обилазница код насеља Лука налази између чворова 0628 и 0508 (на стационажи од 39+236 до 41+615).

Општински путеви су најзаступљенији у обухвату Просторног плана, у укупној дужини од око 82 km. Мрежа општинских путева планирана је тако да се омогући повезивање свих насеља међусобно, са регионалним правцима као и са центром Општине, насељем Гаџин Хан. До 2025. године сви општински путеви (постојећи и планирани) морају бити са савременим коловозом и коригованим елементима пружања.

Ради повезивања насеља међусобно и са центрима вишег реда планирају се нови општински путеви (табела 5).

Табела 5. Планирани општински путеви на територији општине Гаџин Хан

р.бр.	Општински пут	Оквирна дужина пута (m)
1	Горњи Барбеш – Доње Влазе	6251
2	Виландрица – Гркиња (преко места званог „Цветкова јабука“)	9003
3	Копривница – Јагличје	2203
4	Копривница – Доња Студена	2617
5	Јагличје – Ћелије	3332
6	Ћелије – Горњи Душник	3864
7	Сопотница – Калетинац	2410
8	Мали Крчимир – место звано „Колибе“	8209
9	Горњи Барбеш – Дукат	3611
10	Мокра-Мало Коњско	10300
11	Мало Коњско-Велико Коњско-Колибе-Јечмиште-Бежиште	16520

Функцију кружног туристичког пута имају општински путеви на следећим правцима: Јагличје – Ћелије; Ћелије – Горњи Душник; Сопотница – Калетинац; Мали Крчимир – место звано „Колибе“; Мокра-Мало Коњско; Мало Коњско-Велико Коњско-Колибе-Јечмиште-Бежиште.

Јавни превоз

Јавни превоз мора, као колективни превоз, добити апсолутну предност и представљати основну алтернативу употреби индивидуалних возила.

Задовољење потражње за превозом мора се обављати и у складу са условима одрживог развоја фаворизовањем јавног превоза у односу на индивидуални, чиме ће се смањити и загађење животне средине.

У циљу уравнотеженог развоја свих насеља на подручју Општине, јавни превоз мора имати карактеристике градског саобраћаја пре свега у погледу фреквенције полазака и међустаничних растојања.

Бициклистички саобраћај

Коридор источно-европске бициклистичке трансверзале бр. 11 пружаће се кроз Србију од Хоргоша-Сенте-долином Тисе-Зрењанина-Панчева-Ковина-Смедерева-долином Велике и Јужне Мораве ка Македонији и Грчкој. Траса ове бициклистичке стазе налази се у коридору аутопута Е-75.

Веза локалне (општинске) бициклистичке мреже са бициклистичком трансверзалом бр. 11 оствариће се стазом у коридору државног пута II реда бр. 241.

1.6.2. ВОДОПРИВРЕДА И ВОДНА ИНФРАСТРУКТУРА

Водоснабдевање

Према плановима за развој система водоснабдевања на територији Републике, подручје општине Гаџин Хан треба да се снабдева водом из Нишавског регионалног подсистема

водоснабдевања, који се ослања на акумулацију "Завој" на реци Височици, на акумулацију Селова на реци Топлици, као и на извориште подземних вода "Медијана". У првој фази, подручје општине Гаџин Хан снабдеваће се са локалних изворишта, пре свега са постојећег изворишта "Врело" у Горњем Душнику и са потенцијалног врела изнад села Велики Крчимир, преко јединственог "Заплањског" система за водоснабдевање. Постојећи објекти и мреже повезаће се у јединствен систем а нови објекти градиће се тако да се омогући касније прикључење на регионални систем.

Неопходно је дефинисати зоне санитарне заштите око изворишта, како би се спречило њихово загађивање.

У области водоснабдевања планирају се:

- Истражни радови на локалитету потенцијалног врела изнад села Велики Крчимир, како би се потврдиле претпоставке о издашности и израда техничке документације;
- Радови на каптажи изворишта;
- Успостављање зона санитарне заштите око постојећих изворишта;
- Изградња главног магистралног цевовода од В. Крчмира до насеља Доњи Душник у дужини од 17км и веза на постојећи цевовод са изворишта "Врело";
- Изградња главног магистралног цевовода од Д. Душника до планираног резервоара на локацији "Јанковске појате" у дужини од 12км;
- Изградња главног магистралног цевовода од резервоара у насељу Г. Хан до планираног резервоара на локацији "Јанковске појате" у дужини од 9,5км;
- Изградња главних резервоара који ће бити повезани на регионалне системе:
  - 1) 550м³ у насељу Г. Хан, на коти 340мнм;
  - 2) 550м³ на локацији "Јанковске појате", на коти 445мнм;
- Изградња недостајућег резервоарског простора у осталим насељима:

НАСЕЉЕ	Усвојена запремина резервоара [м3]
Гркиња	600
Марина Кутина	200
Тасковићи	250
Велики Вртоп	250
Велики Крчимир	400
Виландрица	100
Гаре	55
Горње Драговље	200
Горњи Барбеш	250
Горњи Душник	200
Доње Драговље	400
Доњи Барбеш	100
Доњи Душник	500
Дуга Пољана	50
Дукат	150
Калетинац	50
Краставче	65
Личје	300
Мали Вртоп	70
Мали Крчимир	170
Равна Дубрава	350
Семче	220
Сопотница	170
Заплањска Топоница	800

УКУПНО:	5900
---------	------

- Изградња главних довода до насеља:
  - Гаџин Хан - Тасковићи у дужини од 3км;
  - Гаџин Хан - Копривница у дужини од 3,8км;
  - Копривница - Јагличје у дужини од 2,9км;
  - Прекидна комора Гркиња - резервоар Гркиња у дужини од 1,5км;
  - Гркиња - резервоар Виландрица у дужини од 2,8км;
  - Виландрица - Горњи Барбеш у дужини од 1,7км;
  - Горњи Барбеш - Дукат у дужини од 5км;
  - Гркиња - Доњи Барбеш у дужини од 4,8км;
  - Доњи Барбеш - Заплањска Топоница у дужини од 6,6км;
  - Заплањска Топоница - Ново Село у дужини од 5,2км;
  - Јанковске појате - Марина Кутина у дужини од 3км;
  - Јанковске појате - Горње Власе у дужини од 1,6км;
  - Краставче - Дуга Пољана - Ћелије у дужини од 5,7км;
  - Дуга Пољана - Чагровац у дужини од 4,2км;
  - Доњи Душник - Гаре у дужини од 4,6км;
  - Доњи Душник - Миљковац у дужини од 3,7км;
  - Магистрални цевовод - Сопотница у дужини од 3км;
  - Магистрални цевовод - Доње Драговље у дужини од 2,7км;
  - Магистрални цевовод - Овсињац у дужини од 2км;
  - Шебет - Калетинац у дужини од 2,2км;
  - Магистрални цевовод - Велики Вртоп - Шебет у дужини од 5км;
  - Довод до Малог Вртопа у дужини од 1,2км;
  - Магистрални цевовод - Горње Драговље у дужини од 2,3км;
  - Лички Ханови - Личје у дужини од 3,4км;
  - Магистрални цевовод - Семче у дужини од 1,1км;
  - Велики Крчимир - Мали Крчимир у дужини од 2,6км и
  - Велики Крчимир - Равна Дубрава у дужини од 5,2км;
- Изградња прекидних комора;
- Изградња пумпних станица;
- Доградња разводне водоводне мреже у свим насељима.

Каналисање

Каналисање отпадних вода са подручја општине Гаџин Хан одвијаће се сепаратним системом канализације. Топографија општине Гаџин Хан је таква да се издвајају три сливна подручја: слив Кутинске реке коме припада највећи део територије, нешто мањи слив Барбешке реке и слив реке Лужнице. Развој каналисања на подручју општине одвијаће се сходно сливним подручјима. Велики број природних водотокова, пружају могућности за каналисање атмосферских вода са минималним трошковима. Како сама топографија терена омогућава формирање локалних подсливова, односно испуста у саме водотокове, није потребан јединствен систем кишне канализације са колекторима великих дужина.

Употребљене воде сакупљаће се јединственим системима за следеће групе насеља:

- Канализациони систем "Гаџин Хан – Тасковић" обухвата следећа насеља: Гаџин Хан, Тасковићи, Гркињу, Марину Кутину са око 5.000 становника;
- Канализациони систем "Заплањска Топоница - Барбеш" обухвата следећа насеља: Виландрицу, Горњи и Доњи Барбеш, Заплањску Тополицу, са око 2000 становника;
- Канализациони систем "Душник" обухвата насеља Горњи и Доњи Душник са око 850 становника;
- Канализациони систем "Овсињинац" обухвата насеља Калетинац, Овсињац и Шебет са око 450 становника и
- Канализациони систем "Вртоп" са око 450 становника, а обухвата Велики и Мали Вртоп.

Остала насеља имаће сопствене системе за пречишћавање употребљених вода које ће након третмана испуштати у најближи водоток. Планирани реципијенти и потребан степен пречишћавања

отпадних вода дати су табеларно (табела бр. 6). Потенцијалне локације постројења за пречишћавање дате су на графичком приказу бр.2 "Мрежа насеља и инфраструктурни системи".

Табела 6: Планирани реципијенти и потребан степен пречишћавања отпадних вода

Редни. број	Канализациони систем	Реципијент	Q 95% l/s	Пријемна способност		Степен пречишћавања %		
				БПК ₅ mg/дан	СМ mg/дан	Према нашем закону	Према европској заједници	Усвојен стандард
	Гаџин Хан - Тасковићи	Кутинска река	80,00	20-30	80-120	90-95	90	95
	Заплањска Топоница - Барбеш	Јужна Морава	850,00	10-20	50-100	90-95	90	95
	Душник	Кутинска река	80,00	20-30	80-120	90	90	90
	Овсињинац – Калетинац	Кутинска река	80,00	20-30	80-120	90	90	90
	Вртоп	Кутинска река	80,00	20-30	80-120	90	90	90
	Остала сеоска насеља	потоци				95	90	95

До изградње канализационих система, посебно у мањим насељима, одвођење употребљених вода вршиће се у водонепропусне септичке јаме са организованим пражњењем и одвожењем садржаја на за то планиране локације. Упојне бунаре и водопропусне јаме треба строго забранити. Индустрijske отпадне воде, које садрже опасне материје, подвргавање се предтретману пре упуштања у јавне канализационе системе. Након реализације целокупног система потребно је донети општински пропис којим би се наложило обавезно прикључење на канализацију и затварање свих водопропусних септичких јама у циљу спречавања даљег загађивања подземних вода.

У области канализације планира се:

- Изградња главних колектора:

- 1) Од насеља Г. Хан до ППОВ у дужини од око 500м;
- 2) Од насеља Марина Кутина до постојећег колектора у Г. Хану у дужини од око 3,5км;
- 3) Од насеља Гркиња до планираног колектора "Марина Кутина" у дужини од око 1,9км;
- 4) Од насеља Горњи Душник до постојећег колектора у Доњем Душнику у дужини од око 1,1км;
- 5) Од насеља Калетинац до ППОВ у дужини од око 2,8м;
- 6) Од насеља Шебет до планираног колектора "Калетинац" у дужини од око 1,9км;
- 7) "Вртоп" у дужини од око 2км;
- 8) "Заплањска Топоница" до ППОВ у дужини од око 1км;
- 9) Од насеља Доњи Барбеш до планираног колектора "Заплањска Топоница" у дужини од око 5,1км;
- 10) Од насеља Горњи Барбеш до насеља Доњи Барбеш у дужини од око 2,6км;
- 11) Од насеља Виландрица до насеља Горњи Барбеш у дужини од око 2,0км;
- 12) Од насеља Дукач до планираног колектора "Заплањска Топоница" у дужини од око 3,4км;

- Изградња групних постројења за пречишћавање отпадних вода;

- Изградња појединачних постројења за пречишћавање отпадних вода;

- Изградња секундарне канализационе мреже за употребљене воде у свим насељима;

- Изградња секундарне канализационе мреже за атмосферске воде у свим насељима.

Мелиорациони системи

Основни предуслов за реализацију мелиорационих система је комасација земљишта, са укрупњавањем парцела, јер се савремени системи за наводњавање не могу примењивати у условима ситних пољопривредних парцела. Хидротехничке мелиорације треба да буду комплексне, што подразумева усклађену реализацију система за одводњавање, наводњавање, уз оптимално коришћење агротехничких мера. Развој мелиорационих система могућ је у долинама водотокова, пре свега у долини Барбешке реке у атару Запањске Топонице, затим у долини Дубравске реке и у атару Гацин Хана у долини Кутинске реке.

У овој области планира се:

- Комасација у насељима: Запањска Топоница, Горњи Барбеш, Гркиња, Гацин Хан, Равна Дубрава, Семче;
- Израда техничке документације;
- Изградња мелиорационих система.

Одбрана од поплава и регулација река

На територији општине Гацин Хан евидентирана су потенцијална плавна подручја и донет је акт "Активности у одбрани од поплава, руковођење одбраном, субјекти спровођења одбране од бујичних поплава". Плавна подручја на Кутинској реци идентификована су на следећим локацијама: од насеља Тасковићи, низводно, између Марине Кутине и Гациног Хана, узводно од Марине Кутине, низводно од Краставча и низводно од Доњег Душника. Радови на уређењу водотока усмераваће се на обезбеђење стабилности и функционалности линијских система за заштиту од поплава (насипа). Уређење корита треба спроводити тако да буде уклопљено у природни амбијент што подразумева употребу природних материјала као што су земља, камен, зелени појасеви зелене вегетације и сл. Заштита од поплава насеља и приобаља водотока, као и пољопривредног земљишта треба да буде најмање од педесетогодишњих великих вода. На водотоцима, где се стекну повољни услови у смислу рационалног коришћења водног потенцијала и економске исплативости, могу се градити мале хидроелектране. Потенцијалне локације за изградњу хидроелектрана су управо евидентирана плавна подручја, која се проширењем и преграђивањем корита и уређењем обала могу користити за наводњавање и рекреативне потребе становништва, односно потенцијалних туриста.

Битан услов за остваривање укупних позитивних ефеката система за заштиту од поплава и уређење водних токова представља и заштита од ерозије и бујичних токова. Са аспекта ерозије земљишта, за подручје Плана од значаја је поред претварања нископродуктивних и деградираних пољопривредних површина у шумске комплексе и заштита водопривредних објеката од наноса са механичког, хемијског и биолошког аспекта, зависно од степена угрожености и степена осетљивости тих објеката на засипање наносом. Сви радови морају се ускладити са прописаним нормама које не нарушавају природни амбијент и историјско културне садржаје. То подразумева, пре свега, изградњу бујичних преграда за заустављање наноса.

У овој области планира се:

- Изградња линијских објеката за одбрану од поплава на Кутинској реци, од педесетогодишњих великих вода, кроз насеља:
  - 1) кроз насеље Тасковић, у дужини од око 2km;
  - 2) кроз насеље Гацин Хан, у дужини од око 1,5km;
  - 3) кроз насеље Марина Кутина, у дужини од око 2km;
  - 4) кроз насеље Краставче, у дужини од око 1,5km;
  - 5) кроз насеље Доњи Душник, у дужини од око 2km;
- изградња линијских објеката за одбрану од поплава на Барбешкој реци, од педесетогодишњих великих вода, кроз насеља:
  - 1) кроз насеље Запањска Топоница, у дужини од око 1,5km;
  - 2) кроз насеље Доњи Барбеш, у дужини од око 1,2km;
- Изградња бујичних преграда за заустављање наноса на свим водотоцима који пролазе кроз насеља;

- Изградња бетонских преграда на Кутинској реци у циљу формирања рекреативних површина, односно изградње МХЕ.

1.6.3. ЕНЕРГЕТИКА И ЕНЕРГЕТСКА ИНФРАСТРУКТУРА

Електроенергетика

Основна стратегија даљег развоја електроенергетског система је да створи оптимално решење сигурног, квалитетног и економичног снабдевања електричном енергијом потрошача на територији општине Гаџин Хан.

Студијом избора оптималне варијанте развоја мреже 400 kV, 220 kV, 110 kV и 35 kV на подручјима Електродистрибуција Ниш, Лесковац и Врање и Студијом перспективног дугорочног развоја електричних мрежа напонских нивоа 110 kV и 35 kV на подручју огранака Ниш, Лесковац, Прокупље, Пирот и Врање у ПД "Југоисток", планирана је изградња трафостаница 110/35/10 kV "Бела Паланка" и "Дољевац".

Снабдевање подручја општине Гаџин Хан електричном енергијом и даље ће се вршити из постојећих трафостаница 35/10 kV "Гаџин Хан" и "Доњи Душник", чије ће снаге трансформатора бити:

- 35/10 kV "Гаџин Хан" снаге 2 x 8 MVA,
- 35/10 kV "Доњи Душник" снаге 2 x 2,5 MVA.

Поред постојећег прикључног далековода 35 kV ТС 110/35 kV "Ниш 3"- ТС 35/10 kV "Ђуро Салај"- ТС 35/10 kV "Гаџин Хан"- ТС 35/10 kV "Доњи Душник" изградиће се два нова далековода 35 kV и то:

- ДВ 35 kV од ТС 110/35 kV "Дољевац" до ТС 35/10 kV "Гаџин Хан", и
- ДВ 35 kV од ТС 110/35 kV "Бела Паланка" до ТС 35/10 kV "Доњи Душник".

Мрежа 10 kV ће се задржати као ваздушна на територији општине као "антенска", сем у насељу Гаџин Хан где ће се градити као кабловска као "затворена" са радом у "отвореном прстену".

Гасификација и топлификација

На подручјима где је преовлађујући систем породичног система градње ниже и средње спратности није рационално увођење централизованог топловодног система, те из тих разлога се ни за једно насеље на територији општине не планира изградња система топлификације.

На територију општине Гаџин Хан гасовод средњег притиска долази из правца насеља "Никола Тесла" (територија града Ниша), преко Прве Кутине, Тасковића до Гаџиног Хана.

На територији насеља Гаџин Хан ће се изградити мернорегулациона станица (МРС) „Гаџин Хан“. Из ове МРС гасом ће се снабдевати потрошачи на подручју насеља Гаџин Хан. Поред Гаџиног хана, из ове МРС планира се дистрибутивни гасовод ниског притиска са кога ће се гасом снабдевати потрошачи у насељима Тасковићи, Марина Кутина, Чагровац, Дуга Пољана, Миљковац, Горњи Душник, Доњи Душник, Сопотница и Доње Драговље.

Поред МРС "Гаџин Хан", на примарну гасоводну мрежу прикључиће се и МРС „Гркиња“, са које ће се гасом снабдевати потрошачи на територији насеља Гркиња, Горњи Барбеш, Доњи Барбеш, Заплањска Топоница и Виландрица.

Са ових гасоводних мрежа ниског притиска, вршиће се снабдевање гасом корисника у захвату плана.

Обновљиви извори енергије

На основу података из „Катастра малих хидроелектрана на територији СР Србије ван САП“ из 1987 године, а који су за потребе ЈП ЗЕПС израдили "Енергопројект-Хидроинжињеринг" и Институт "Јарослав Черни" на подручју плана предвиђена је могућност изградње пет малих хидроелектрана и то:

- "Градац", број 147. у КМХЕ, са водозахватом на Кутинској реци, са снагом од 265 kW,
- "Марина Кутина", број 148. у КМХЕ, са водозахватом на Кутинској реци, са снагом од 310 kW

- "Зајац ", број 149. у КМХЕ, са водозахватом на Кутинској реци, са снагом од 340 kW
- "Краставче ", број 150. у КМХЕ, са водозахватом на Кутинској реци, са снагом од 380 kW
- "Змијарник ", број 211. у КМХЕ, са водозахватом на Барбешкој реци, са снагом од 170 kW.

Укупна планирана инсталисана снага је 1465 kW. Из ових малих хидроелектрана би се преко преносне 10 kV-не мреже електрична енергија доводила до суседних насеља.

Међутим, подаци из катастра малих хидроелектрана често не одговарају у потпуности стварном стању на терену и не би их требало стриктно примењивати у данашњим условима без техно-економске и еколошке евалуације решења, као и расположивог потенцијала водотока. Након ревизије списка МХЕ добиће се прецизније локације и створити бољи предуслови за даљу реализацију ових пројеката.

Сунчева енергија је обновљива, не загађује околину и доступна је на свим местима. Из тог разлога, присутни су стални напори у циљу развоја и усавршавања технологије коришћења сунчеве енергије.

Просечна годишња вредност енергије сунчевог зрачења јужну и југоисточну србију износи од 4 до 4.2 kWh/m²/ дан, тако да подручје плана спада у подручја повољна за експлоатацију енергије сунца. Потребно је урадити техноекономске анализе и мерења које ће показати исплативост великих инвестиција у овај вид обновљивих извора енергије у захвату Плана. Коришћење соларних колектора за добијање санитарне топле воде у домаћинствима, пословним и индустријским објектима, као и грејање пластеника у пољопривреди је један од начина једноставног и ефикасног коришћења енергије сунца.

Коришћење ветра као атернативног извора енергије условљено је пре свега снагом ветра у подручју обухваћеном границама Плана, али и локацији и економској исплативости транспорта те енергије до потрошача. Количина енергије у највећој мери зависи од брзине ветра, али и од правца ветра и надморске висине. Неопходно је утврдити и еколошку прихватљивост ветрогенератора на појединим заштићеним подручјима, пре свега количину буке, као и утицај на птице и остали живи свет.

На основу података Републичког хидрометеоролошког завода прикупљених мерењем на метеоролошким стубовима висине до 10 метара подручје Суве планине је перспективно за изградњу електрана на ветар. Потребно је извршити детаљна мерења интензитета ветра, као и урадити техноекономску анализу која ће показати евентуалну исплативост изградње ветрогенератора у захвату плана. Поред овога, избору локације мора да претходи и низ методолошких активности, коришћење података хидрометеоролошк службе, теренска испитивања, постављање мерних торњева као и избор врсте и типа турбина.

Као неопходан предуслов изградње ветроелектрана треба предвидети њихово прикључење на преносну мрежу, одговарајућег капацитета.

1.6.4. ТЕЛЕКОМУНИКАЦИЈЕ И ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОНА ИНФРАСТРУКТУРА

Фиксна телефонија

Потребе за остваривањем сервиса "triple play", односно остваривањем високих битских протока (изузетно велике брзине преноса-чак до 20 Mb/s), узрокује потребу за смањење претплатничке петље. Ово ће бити могуће остварити дубљим уласком оптичких каблова у приступне мреже и увођењем нових приступних уређаја у приступну мрежу - мултисервисних приступних чворова (MSAN). Ово истовремено захтева изградњу нових приступних мрежа и осавремењавање постојећих приступних мрежа. У наредном периоду се планира даља дигитализација, односно изградња нових комутација и припадајућих приступних мрежа (супституција двојничких прикључака и увођење довољног бброја АДСЛ прикључака за брзи широкопојасни приступ интернету), са напред наведеним карактеристикама. Повезивање свих истурених комутационих степена - мултисервисних приступних чворова извршити оптичким кабловима, што ће омогућити телефонским претплатницима приступ свим сервисима који буду примењивани у телекомуникацијама.

Наставиће се даља надградња транспортне мреже (оптички каблови) на магистралним везама и на регионалним нивоима телекомуникационе мреже и повезивање свих нових комутација.

У табели бр. 7 дат је преглед постојећих и планираних комутација на територији општине Гаџин Хан:

Табела 7: Постојеће и планиране комутације на територији општине Гаџин Хан:

Р.б р.	Назив приступног степена	Постојећи/ планирани	Indoor/ Outdoor	POTs	ADSL	Капацитет припадају ће приступне мреже
1.	MSAN "Гаџин Хан"	Постојећи	Indoor	600	192	
2.	MSAN "Чагровац"	Планирани	Outdoor	192	64	250
3.	MSAN "Гркиња"	Планирани	Outdoor	448	128	500
4.	MSAN "Јагличје"	Планирани	Outdoor	128	64	200
5.	MSAN "Копривница"	Планирани	Outdoor	192	64	200
6.	MSAN "Марина Кутина"	Планирани	Outdoor	256	128	300
7.	MSAN "Тасковићи"	Планирани	Outdoor	256	128	300
8.	MSAN "Горње Власе"	Планирани	Outdoor	192	64	250
9.	MSAN "Горње Драговље"	Планирани	Outdoor	256	128	300
10.	"Личје"-ЦДМА	Постојећи	Outdoor			600
11.	MSAN "Мали Вртоп"	Планирани	Outdoor	128	64	150
12.	MSAN "Доњи Душник"	Постојећи	Indoor	448	96	
13.	MSAN "Дуга Пољана"	Планирани	Outdoor	128	64	150
14.	MSAN "Краставче"	Планирани	Outdoor	128	64	200
15.	MSAN "Миљковац"	Планирани	Outdoor	128	64	200
16.	MSAN "Горњи Барбеш"	Постојећи	Indoor	512	128	
17.	MSAN "Доњи Барбеш"	Планирани	Outdoor	192	64	200
18.	MSAN "Равна Дубрава"	Постојећи	Indoor	256	128	300
19.	MSAN "Семче"	Постојећи	Indoor	256	128	
20.	MSAN "Велики Вртоп"	Постојећи	Indoor	192	64	
21.	MSAN "Заплањска Топоница"	Постојећи	Indoor	384	64	
22.	MSAN "Доње Драговље"	Постојећи	Indoor	256	128	300
23.	MSAN "Дукат"	Планирани	Outdoor	192	64	200
24.	MSAN "Барје"	Постојећи	Indoor			

Укупна дужина оптичких каблова који ће повезивати комутације износиће око 60 км, од тога око 22 км постојећих и око 38 км планираних оптичких каблова.

Мобилна телефонија

У наредном периоду треба очекивати даљи пораст тражње мобилних услуга, значајан развој видеоуслуга и повећање удела мобилног Интернета и свих његових пратећих услуга.

Сва три оператера : "Телеком Србија" - (МТС), "Теленор" и "ВИП Мобиле" прошириће мрежу базних радиостаница да би квалитетним сигнаlima покрили целокупну територију општине, на приближним локацијама "Горње Драговље", "Гркиња" и "Горње Власе".

Поште

Поштанске услуге на територији општине Гаџин Хан обављаће се и даље у шест пошти у насељима Гаџин Хан (18240), Горњи Барбеш (18241), Доњи Душник (18242), Заплањска Топоница (18244), Лички Ханови (18245), Равна Дубрава (18246).

1.6.5. КОМУНАЛНА ИНФРАСТРУКТУРА

У планском периоду општина Гаџин Хан уводи се у регионални систем управљања комуналним отадом и усмерава у саставу Нишавског управног округа и регионалног центра за који је носилац активности град Ниш. Отпад ће се директно одвозити на регионалну депонију Ниш-Бубањ (микролокација Келеш). У прелазном периоду отпад ће се одлагати на депонију на Бубњу.

У оквиру управљања опасним отпадом, Гаџин Хан се усмерава у оквиру Нишавског и Топличког управног округа, са централним регионалним складиштем у Нишавском управном округу. Центар за одвојено сакупљање рециклабилног отпада и за сакупљање опасног отпада из домаћинства налазиће се на ободу насеља Гаџин Хан.

У мрежи централних места за третман инфективног медицинског отпада општина Гаџин Хан је предвиђена за третман отпада на централном месту бр. 25 - Дом здравља Ниш (које је опремљено аутоклавом) и завршни поступак у Трупалу, одакле ће се добијени инертни отпад односити на регионалну депонију.

Планира се проширење гробља у селима Равна Дубрава, Доњи Душник, Сопотница, као и нове локације гробља у селима Горњи Душник, Гркиња и Личје. Гробља у осталим селима треба санитарно адекватно опремити.

Ветеринарска станица са амбулантом и даље ће се налазити у Доњем Душнику. Неопходно је успостављање мобилне ветеринарске службе у складу са потребама становништва.

У свим насељима налазиће се мешовите пијаце.

Планира се изградња сточних пијаца у Личју и Гркињи.

Постојећи распоред пошти у насељима Гаџин Хан, Горњи Барбеш, Доњи Душник, Заплањска Топоница, Лички Ханови, Равна Дубрава се задржава.

Потенцијалне локације за сточне јаме (сточно гробље) планиране су у насељима Горње Влазе и Личје (реализација по потреби).

1.7. ПРОПОЗИЦИЈЕ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ, ПРЕДЕЛА, ПРИРОДНИХ И КУЛТУРНИХ ДОБАРА

1.7.1. ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Заштита и коришћење вода

За очување прописане класе квалитета површинских вода планирана су следећа решења:

- заштита изворишта и обезбеђење снабдевања водом, применом прописаних активности у зони заштите изворишта, ревитализацијом и проширивањем водоводног система;
- плански третманом комуналних отпадних вода - ширење канализационе мреже (канализације за употребљене и атмосферске воде), одређивање локација и изградња ППОВ;
- уградња постројења за пречишћавање отпадних вода загађених нафтним дериватима;
- објекти у којима се обавља производња и постоје технолошке отпадне воде (кланице, млекаре, хладњаче и др.) морају имати посебно издата водна акта (услове, сагласности и дозволе) којима се регулишу услови и квалитет отпадне воде, и њено упуштање у канализацију или природни реципијент; није дозвољено испуштање оваквих отпадних вода, без претходног пречишћавања, у подземље, водотоке, језера, бунаре или јавну канализацију;
- забрана изградње индустријских и других објеката чије отпадне материје могу загадити воду и земљиште, забрана изградње других објеката који могу загадити воду или земљиште или угрозити безбедност водопривредне инфраструктуре;
- дозвољена изградња објеката ако се у пројектовању и извођењу обезбеди каналисање и пречишћавање отпадних вода у складу са стандардима прописаним законом, и у складу са законом, дозвољена је изградња објеката за рекреацију и туризам под условима заштите животне средине;
- постојећи индустријски објекти морају у најкраћем року обезбедити каналисање и пречишћавање отпадних вода у складу са законском регулативом;
- отпад се сме сакупљати само на водонепропусним површинама, а депоновање је могуће само ван шире зоне заштите;

- забрана депоновања било каквог материјала на обалама водотока;
- коришћење напуштених бунара као септичких јама;
- прање возила, машина, опреме и уређаја у површинским водама и на водном земљишту;
- у зони изворишта забрањена је интензивна употреба пестицида, хербицида и вештачких ђубрива на земљишту које се користи у пољопривредне сврхе;
- забрана транспорта и складиштења опасних и отровних материја.

Заштита ваздуха

У циљу одржавања и унапређења квалитета ваздуха и смањење емисија на подручју Просторног плана предлажу се следећа решења:

- планско озелењавање јавних површина изградњом нових паркова и спортско-рекреативних терена, дечијих игралишта као и нових дрвореда дуж значајнијих улица;
- изван насељених места, на атрактивним локацијама са високо бонитетним природним вредностима изградити излетничке и туристичке спортско рекреативне и здравствене центре итд.
- конверзија котларница које користе мазут и лож-уље и њихово повезивање на дистрибутивну гасоводну мрежу;
- веће учешће у производњи електричне енергије обновљивих извора енергије у односу на конвенционалне изворе;
- повећање енергетске ефикасности у секторима зградарства и индустрије смањити потребну количину топлоте за загревање објеката, а тиме и аерозагађење;
- одређеним подстицајним мерама стимулисати грађане са индивидуалним ложиштима на прелазак на алтернативне изворе загревања;
- уградња уређаја за смањење емисија на изворима где су емисије изнад GVI прописане законом као што су индустријски погони, котларнице итд.;
- засновати катастар загађивача ваздуха на територији Просторног плана са подацима о свим стационарним изворима загађења ваздуха;
- обезбедити аутоматско прећење показатеља квалитета ваздуха ради адекватне реакције у случају акцидентних загађења.

Заштита земљишта

Заштита земљишта спроводиће се:

- уклањањем свих дивљих депонија и забраном неконтролисаног депоновања свих врста отпада;
- спречавањем директног улива индустријских отпадних вода у Кутинску, Барбешку и Личку реку и њихово загађивање штетним и опасним материјама (феноли, детерџенти, тешки метали и др.);
- пречишћавањем отпадних вода са штетним материјама пре њиховог упуштања у водотокове.
- контролом употребе агрохемијских средстава у циљу смањивања загађења пољопривредног земљишта и очување земљишта које се одликује високим пољопривредним вредностима;
- систематским и континуираном контролом квалитета земљишта;
- увођењем катастра загађивача земљишта на територији општине Гацин Хан са подацима о свим стационарним изворима загађења ваздуха;
- праћењем показатеља квалитета пољопривредног земљишта;
- спровођењем испитивања загађености земљишта у природним добрима (Сува планина), парковима, зонама рекреације (дечја игралишта) и подручјима око индустријске зоне и поред фреквентних саобраћајница;
- систематским мерењем количина опасних и штетних материја;
- контролом основних хемијских особина земљишта са садржајем хумуса, посебно на парцелама са баштенском и повртарском производњом;
- сталним праћењем садржај микроелемената и тешких метала;
- вршењем испитивања земљишта која су под повртарским и ратарским биљним врстама на садржај лакоприступачног фосфора и калијума;
- изградњом непропусних септичких јама у деловима планског подручја без канализационе мреже;

- рационалним коришћењем грађевинског и пољопривредног земљишта;
- ограничавањем ширења насеља и привредних делатности на квалитетним пољопривредним земљиштима, забраном изградње на пољопривредном земљишту од I до IV катастарске класе, као и пренаменом пољопривредног земљишта у шумско, осим земљишта VII и VIII катастарске класе и у посебним случајевима када није могуће пронаћи алтернативне локације.

Заштита биодиверзитета

Заштита биодиверзитета, флоре, фауне, угрожених и заштићених врста обезбедиће се заштитом ретких и угрожених врста биљака и животиња у складу са Законом о заштити животне средине ("Службени гласник РС", бр. 135/04 и 88/10) и Уредбом о стављању под контролу коришћења и промета дивље флоре и фауне ("Службени гласник РС", бр. 31/05 и 45/05); заштитом и очувањем постојећих природних елемената, као што су аутохтоне биљне и животињске врсте, нпр. појединачна стабла (посебно записи), групе или делови шума, дрвореда и сл., како би се вредне аутохтоне биљне и животињске врсте заштитиле кроз плански акт.

Заштита биодиверзитета оствариће се проглашењем подручја Суве планине за специјални резерват природе и дефинисањем режима заштите, чиме ће се сачувати станишта ретких врста, посебно у I режиму заштите: ретких врста птица (*Neophron percnopterus*, *Aquila chrysaetos* и др.), сисара (*Microtus subterraneus*, *Spalax leucodo* и др.), инсеката (*Zerynthia polyxena*, *Parnassius mnemoszne*, и др.) и биљака, које се налазе на националним и међународним листама угрожених и ретких врста, као и врста представљају једини познати локалитет у Србији (нпр. *Kerneria saxatilis*, *Genista radiata*, *Campanula kladninia*, *Scutellaria alpina*, *Lanium extraaxillare*, *Lilium jankea*, *Hipericum linariodes* и друге).

Поједине врсте штитиће се Уредбом о заштити природних реткости ("Службени гласник РС", бр. 50/93) (сматра се да на ширем подручју Соколовог камена расте и врста *Lathyrus pancicii* која је у Црвеној књизи флоре Србије означена као ишчезла).

Укључењем подручја у националну еколошку мрежу штитиће се :

- диверзитет фауне, посебно фауне птица IBA подручја (*Important Bird Areas*) које је уписано у листу међународних подручја са ознаком - кодом RS028;
- диверзитет инсеката и дневних лептира - PBA подручје (*Prime Butterfly Areas*) са ознаком (36);
- диверзитет биљних врста - IPA подручје (*Important Plant Areas*) јер је на подручју Суве планине регистровано 1261 биљна врста, од којих су 128 ендемити.
- дивља флора и фауна, јер је Подручје Суве планине уврштено је у потенцијално Емералд подручје у Србији (са кодом RS0000019) и тиме у Емералд мрежу – Европску еколошку мрежу за очување дивље флоре и фауне и њихових природних станишта, која чине подручја од посебног интереса за очување (*Areas of Special Conservation Interest-ASCIs*) на територији свих потписница Бернске конвенције.

Заштита од буке и вибрација

Смањење буке и вибрација у планском периоду на подручју Просторног плана постићи ће се:

- сталним праћењем нивоа буке;
- израдом акционих планова заштите од буке у животној средини и обезбеђењем услова за спровођење;
- планским озелењавањем јавних површина и хортикуларним уређењем појаса дуж саобраћајница уз комбинацију са другим видовима заштите.

Управљање отпадом

Еколошки одрживо управљање комуналним отпадом постићи ће се:

- смањивањем количина на месту настанка;
- обезбеђењем просторних услова за примарну селекцију (постављањем препознатљивих канти-контејнера за разне врсте рециклабилног и нерциклабилног отпада на месту настанка);
- обезбеђењем специјалних возила за транспорт до депоније.

1.7.2. ЗАШТИТА, УРЕЂЕЊЕ И УНАПРЕЂЕЊЕ ПРЕДЕЛА

Просторним планом дефинише се заштита и унапређење природног и културног предела, који, према ППРС припада српско-балканском макрорегиону, хетерогеног предеоног обрасца.

Природни предео чини предложен за заштиту специјални резерват природе Сува планина, који ће се штитити доношењем Акта о проглашењу СРП Сува планина, укључењем у националну еколошку мрежу, решењима Просторног плана. Коришћењем простора и одвијањем активности у складу са режимима заштите, обезбедиће се заштита структуре предела и биодиверзитета и неометано функционисање природних процеса.

Културни предео са урбаним елементима-насеље Гаџин Хан штитиће се:

- очувањем шумских комплекса, паркова и појединачних стабала у насељу;
- ревитализацијом традиционалне архитектуре;
- очувањем амбијенталних вредности насеља;
- стимулисањем коришћења постојећег стамбеног фонда;
- регулисањем водотокова.

Рурални предео (подручје Просторног плана осим насеља Гаџин Хан) заштитиће се:

- подстицањем традиционалних облика коришћења земљишта;
- решењима Просторног плана дефинисањем правила уређења и изградње у складу са особеностима подручја;
- спречавањем деградације предела рационалним коришћењем земљишта и ограниченим ширењем насеља;
- стварањем услова за обнову становништва, останак у насељима и очување традиционалног начина коришћења земљишта;
- контролисаним интензивирањем пољопривредне производње, у складу са критеријумима и захтевима еколошко-просторне заштите;
- усклађивањем изградње са карактером предела;
- промоцијом одрживог коришћења земљишта;
- коришћењем земљишта у складу са зонама заштите специјалног резервата природе;
- формирањем заштитних шумских појасева.

1.7.3. ЗАШТИТА, УРЕЂЕЊЕ И УНАПРЕЂЕЊЕ ПРИРОДНИХ ДОБАРА

Заштићено природно добро споменик природе "Стабло оскоруше у Гркињи", на кп. бр. 6922, КО Гркиња, уписано у Регистар, заштићено Решењем о заштити Споменика природе "Стабло оскоруше у Гркињи" ("Службени лист Града Ниша", бр. 107/08), задржава такав статус према Регистру. Заштићена околина "Стабло оскоруше у Гркињи", обухвата катастарску парцелу 6922.

У границама обухвата Просторног плана налазе следећи споменици природе, предложени за заштиту, чиме се исти сматрају заштићеним у смислу члана 42. Закона о заштити природе ("Службени гласник РС", бр. 36/09). То су:

- стабло клена у селу Јагличје;
- стабло храста у селу Доњи Душник;
- стабло цера у селу Краставче;
- група стабала храста у Гаџином Хану.

Просторним планом предлаже се заштита евидентираних стабала-записа. У непосредној околини стабала, до утврђивања заштитне зоне око стабала, активности не смеју угрозити простор око стабла, његов даљи раст и развој, у смислу подизања нових култура. Забрањено је уклањање, односно, сеча грана, изградња инфраструктурних коридора, одлагање смећа, изградња високих објеката у близини стабла и сл.

Делове територија општина Гаџин Хан, Бела Паланка и града Ниша, обухвата „Сува планина“, простор за који је покренут поступак заштите као Специјалног резервата природе "Сува планина", чиме се исти сматра заштићеним у смислу члана 42. Закона о заштити природе ("Службени гласник РС", бр. 36/09, 88/10 и 91/10). На територији општине Гаџин Хан Специјални резерват природе обухвата 12 целих КО Велики Крчимир, Мали Крчимир, Велики Вртоп, Шебет,

Калетинац, Сопотница, Горњи Душник, Миљковац, Ћелије, Чагровац, Јагличје, Копривница. Површина под СРП на подручју општине Гаџин Хан заузима 10207,5ha (што чини 31,69% СРП).

На подручју специјалног резервата успостављају се режими: I степена заштите (строга заштита), II степена заштите (активна заштита) и III степена заштите (прикративна заштита).

У зони I степена заштите на подручју општине Гаџин Хан налази се 195,34 ha (0,91% СРП), у зони II степена заштите 1934,63 ha (9,06% СРП), а у зони III степена заштите 8077,53ha (37,83ha).

У режиму заштите I степена забрањује се коришћење природних богатстава и искључују сви други облици коришћења простора и активности изузев оних које би спречиле деградацију и нестанак развијених екосистема, као и научних истраживања, контролисане едукације и ограниченог коришћења постојећих службених путева.

У режиму заштите II степена утврђује се ограничено и строго контролисано коришћење природних богатстава, док се активности у простору могу вршити у мери која омогућава унапређење стања и презентацију природног добра без последица по његове примарне вредности.

У режиму заштите III степена степену заштите могу се вршити управљачке интервенције у циљу рестаурације, ревитализације и укупног унапређења заштићеног подручја, развој села и унапређење сеоских домаћинства, уређење објеката културно-историјског наслеђа и традиционалног градитељства, очување традиционалних делатности локалног становништва, селективно и ограничено коришћење природних ресурса и простора уз потребну инфраструктурну и другу изградњу.

Подручје Суве планине је, у оквиру националне еколошке мреже, укључено у еколошки значајна подручја: EMERALD мрежу подручја од посебног интереса за очување дивље флоре и фауне, значајних са становишта примене Бернске конвенције у Србији и дефинисано, а на основу међународних програма као подручје значајно за птице (IBA- Important Bird Areas), биљке (IPA - Important Plant Areas) и лептире (PBA-Prime Butterfly Areas in Serbia).

Статус подручја обавезује на поштовање Закона о заштити природе ("Службени гласник РС", бр. 36/09, 88/10 и 91/10) и Закона о заштити животне средине ("Службени гласник РС", бр. 135/04 и 36/09), којима се прецизира да се све мере уређења простора у природним добрима могу вршити искључиво у складу са утврђеним мерама заштите, прописане Уредбама и Решењима о заштити.

Заштита уређење и унапређење природних добара обезбедиће се:

- актом о заштити СРП за специјални резерват природе;
- доношењем аката о заштити евидентираних природних добара,
- коришћењем и унапређивањем на начин који омогућава трајно очување и побољшање стања у складу са Законом о заштити животне средине,
- забраном активности којима се угрожава капацитет животне средине, природна равнотежа, биодиверзитет, хидрографске, геоморфолошке, геолошке и пејзажне вредности.

Планску регулативу газдовања ловиштем (подручје општине Гаџин Хан) усагласити са законском регулативом везаном за заштиту природе.

1.7.4. ЗАШТИТА, УРЕЂЕЊЕ И УНАПРЕЂЕЊЕ КУЛТУРНИХ ДОБАРА

Културна добра уписана у Регистар задржавају такав статус према Регистру (споменик културе од великог значаја Црква Вазнесења Христовог у Великом Крчмиру и три споменика културе: Црква Св. Николе у Доњем Драговљу, Црква Успења Св. Богородице у Гркињи и Црква Св. Илије у Јагличју).

За непокретна културна добра, као и евидентиране непокретности које уживају претходну заштиту (археолошки, етнолошки, историјски локалитети, некрополе, споменици из ослободилачких ратова) примењују се услови, мере заштите и обавезе прибављања услова и сагласности за радове који могу непосредно или посредно проузроковати промену облика, изгледа или особености евидентиране непокретности као и за непокретна културна добра.

Према условима Завода за заштиту споменика културе за израду Просторног плана подручја посебне намене специјалног резервата природе Сува планина, бр 1091/2, евидентиране непокретности са споменичким својствима су:

А) Евидентирани археолошки локалитети и објекти

1. Локалитет Кале, Велики Вртоп
2. Остаци већег античког, Велики Вртоп
3. Црква Св. Тројице, Велики Вртоп
4. Локалитет Манастириште, Велики Крчимир
5. Локалитет Мало Кале, Велики Крчимир
6. Локалитет Велико Кале, Велики Крчимир
7. Локалитет Селиште, Велики Крчимир
8. Црква Св. Вазнесења Господњег, Велики Крчимир
9. Локалитет Врелце, Горњи Душник
10. Локалитет Шиљак, Горњи Душник
11. Црква Св. Николе, Горњи Душник
12. Локалитет Крс, Горњи Душник
13. Змијска пећина ("Бабина гузица"), Јагличје
14. Локалитет Мандала ("Габар"), Калетинац
15. Локалитет Њива Драгана Милојковића, Калетинац
16. Локалитет на брду изнад села Калетинац
17. Локалитет Црквиште, Копривница
18. Локалитет Мосор, Копривница
19. Локалитет Рајац, Копривница
20. Локалитет Селиште, Копривница
21. Локалитет Попова Глава, Мали Крчимир
22. Локалитет на брду изнад школе, Мали Крчимир
23. Локалитет Крс, Мали Крчимир
24. Локалитет Пољана, Миљковац
25. Локалитет Зла долина, Миљковац
26. Трагови црквишта у селу Миљковац код записа
27. Локалитет код школе, Сопотница
28. Локалитет Селиште, Сопотница
29. Локалитет Гумна, Сопотница
30. Локалитет Кале, Ћелије
31. Локалитет Ћелијска пољана, Ћелије
32. Локалитет Црквиште, Ћелије
33. Локалитет Њива Богдановића, Чагровац
34. Локалитет Манастириште, Чагровац
35. Локалитет Селиште I, Чагровац
36. Локалитет Селиште II, Чагровац
37. Локалитет Остра Глава, Чагровац
38. Локалитет Кула, Ново Село
39. Локалитет Жермица, Ново Село

Б) Историјски споменици

1. Спомен чесма палим мештанима у Нор-у, Копривница
2. Спомен чесма палим у Нор-у, Мали Крчимир
3. Спомен чесма палим у Нор-у, Сопотница.

В) Подручје етно-градитељског наслеђа: 17 воденица на простору катастарских општина Горњи и Доњи Душник.

Предлаже се рекогносцирање целокупног подручја Плана.

Заштићена околина за цркву Св. Илије у Јагличју обухвата катастарске парцеле бр. 1112 и 1115 КО Јагличје (Одлука о утврђивању цркве Св. Илије у Јагличју за споменик културе, "Службени гласник РС", бр. 108/2005 од 6.12.2005. године).

До дефинисања обухвата заштићене околине за цркву Св. Вазнесења у Великом Крчимиру и окончања поступка утврђивања за непокретна културна добра осталих евидентираних

непокретности, заштићеном околином ће се сматрати катастарске парцеле које се граниче или се налазе у непосредној околини парцеле на којој се налазе непокретно културно добро или евидентирана непокретност, по потреби. У простору заштићене околине могуће је уређење простора и изградња садржаја у функцији истраживања, заштите и презентације непокретног културног добра а у складу са условима надлежних служби заштите. У радијусу визуелне перцепције културних добара и евидентираних непокретности није дозвољена некомплементарна и непланска изградња а приликом извођења интервенција потребно је пројектовањем у контексту, ослањањем на споменичке вредности културног добра и наслеђа у окружењу и другим методама које доприносе остваривању виших домета и унапређењу градитељског стваралаштва утицати на успостављање просторног и амбијенталног склада.

Планом се предлаже да третман амбијенталне целине добију:

- непосредна околина објеката који су евидентирани и уживају претходну заштиту;
- трг у центру Гаџиног Хана, око споменика "Око Соколово";
- брдо Срог са видиковцем (амбијентална целина од урбанистичког и културног значаја);
- простор 3 хрста-записа (амбијентална целина од културно-историјског значаја);
- засеок у Старој Дубрави у коме је рођен песник Бранко Миљковић (као културна баштина).

Непокретна културна добра штите се заједно са простором у коме се налазе, а у подручјима где су интегрисана у природни простор заједно са природним простором (простор од значаја за доживљај и презентацију непокретног културног добра). Планом ће се спречавати деградација постојећих простора и физичке структуре дефинисањем смерница за рад на урбаној конзервацији и обнови у просторним културно-историјским целинама.

Планиране су следеће мере заштите:

- Непокретно културно добро и добро које ужива претходну заштиту не сме се оштетити, уништити, нити се без сагласности службе заштите може мењати његов изглед, својство или намена;
- У заштићеној околини непокретног културног добра не смеју се изводити радови који могу нарушити његова својства без утврђених услова и сагласности надлежног органа Заштите;
- Непокретно културно добро се не може користити у сврхе које нису у складу с његовом природом, наменом и значајем или на начин који може довести до његовог оштећења;
- На непокретном културном добру и у обухвату његове заштићене околине се не смеју изводити радови који могу нарушити својства културног добра без утврђених услова и сагласности надлежног органа заштите као ни изградња и постављање објеката трајног или привременог карактера који својом архитектуром, габаритом и експлоатацијом могу да угрозе непокретно културно добро или наруше природне елементе његове заштићене околине;
- Забрањује се привремено или трајно депоновање отпада, испуштање и одлагање отпадних материја и вода, отварање позајмишта земље и другог материјала у заштићеној околини непокретног културног добра;
- Непокретно културно добро може се експроприсати или се својина на њему може ограничити само у циљу његове потпуније односно ефикасније заштите, ако је то у општем интересу;
- Забрањује се привремено или трајно депоновање отпада, испуштања и одлагања отпадних и штетних материја и отпадних вода, отварања позајмишта земље и другог материјала у заштићеној околини непокретног културног добра;
- Забрањује се уништавање, заоравање, неовлашћено ископавање, одношење камена и земље и прикупљање покретног археолошког материјала са археолошких локалитета.

На насељске зоне од значаја за разумевање историје и привредног, социјалног и културног развоја као и зоне очуване традиционалне архитектура народног градитељства примењиваће се начела амбијенталне заштите до тренутка проглашења за непокретна културна добра.

1.8. ОРГАНИЗАЦИЈА ПРОСТОРА ОД ИНТЕРЕСА ЗА ОДБРАНУ ЗЕМЉЕ И ЗАШТИТУ ОД ЕЛЕМЕНТАРНИХ НЕПОГОДА

Планске мере организације простора од интереса за одбрану земље и заштиту од елементарних непогода јесу:

- Функционално зонирање урбаних простора (радне зоне, становање, индустрија);
- Заштита на свим постојећим привредним локалитетима од индустријских удеса и планирање нових привредних капацитета на локацијама ван зона становања;
- Обезбеђивање слободног простора у насељима, који су заштићени од рушевина и пожара и међусобно су повезани са саобраћајницама и водотоковима;
- За евакуацију и спасавање обезбедити алтернативне саобраћајне правце.

У случају ратне опасности становништво ће се организовано евакуисати у сеоска насеља на подручју општине (у случају ратне опасности очекује се да ће становништво које се са овог подручја иселавало у велике градове склонити у своја родна места, односно на подручје општине које је далеко мање угрожено од већих урбаних центара). Обезбедиће се алтернативни саобраћајни правци за евакуацију и спасавање. Електроснабдевање насеља вршиће се прстенастим разводима и изградњом мањих система који независно функционишу у посебним и ратним условима. Снабдевања водом за пиће вршиће се алтернативним изворима снабдевања (бунари, извори и сл.).

Склањање становништва ће се вршити у заштитним објектима, подрумским просторијама и рововским заклонима, који се у складу са законом граде у случају непосредне ратне опасности и у рату и то:

а) Склониште допунске заштите - објекти који су затворени и могу да поднесу надпритисак од 0,30 x 102 КП-а. Заштита се врши у херметизованим рововским склоништима и кућним породичним склоништима и подрумским просторијама које уз минималну детонацију могу бити погодне за заштиту. Предвиђени фактор заштите је у границама од 30 - 50% људства. Ови објекти се по правилу граде у време непосредне ратне опасности, уз упутство и смернице Министарства одбране.

б) Заклони - објекти за склањање чија отпорност се креће у границама до 0,30 x 102КП-а и који се искључиво граде у време непосредне ратне опасности. Максимални капацитет ових заклона је 25 особа. Траса ових заклона је изломљена, а преломи износе од 90° до 120°. Радијус гравитације, односно радијус запоседања не сме да је већи од 250 m. Микро локација заклона мора бити изван домета рушевина и по могућству у слободним површинама. Међусобно одстојање заклона мора бити најмање 15 m. Заклони могу бити отворени ровови, покривени ровови и јаме. Пожељно је да се заклони раде као подземни, односно укупани. За изградњу заклона могу се употребљавати све врсте грађевинског материјала, с тим да исти издржи надпритисак од 0,30 x 102 КП-а, да заштити од продирања парчади, топлотног дејства и др.

Заштита од поплава

Заштита од поплава вршиће се линијским системима за пасивну заштиту, тј. системи ма одбрамбених насипа, уз њихово комплетирање, доградњу, реконструкцију и одржавање. Радови на уређењу водотока усмераваће се на обезбеђење стабилности и функционалности линијских система за заштиту од поплава (насипе), као и на уређење мањих водотока кроз насеља у интеракцији са свим корисницима вода.

Битан услов за остваривање укупних позитивних ефеката система за заштиту од поплава и уређење водних токова представља и заштита од ерозије и бујичних токова. Са аспекта ерозије земљишта, за подручје Плана од значаја је поред претварања нископродуктивних и деградираних пољопривредних површина у шумске комплексе и заштита водопривредних објеката од наноса са механичког, хемијског и биолошког аспекта, зависно од степена угрожености и степена осетљивости тих објеката на засипање наносом. Кад је реч о заштити од бујица приступ овој проблематици зависи од величине водотока. Код већих бујичних токова, заштита од вода се постиже класичним мерама уређења водотока и одбране од поплаве. У случају мањих бујичних токова, мере уређења ових водотокова се третирају у склопу комплексног антиерозионог уређења слива, што подразумева пре свега изградњу бујичних преграда за заустављање наноса.

Заштита од пожара

Заштита од пожара спроводиће се на следећи начин:

- Приликом израде шумско – привредних основа, неопходно је да се шумске зоне и комплекси испресецају противпожарним путевима, појасевима и просекама које ће онемогућити просторно ширење пожара и на тај начин смањити штетне последице;
- У шумама треба подизати мешовите састојине, биолошке противпожарне пруге поготову у чистим четинарским шумама;
- Излетишта обезбедити од пожара и снабдети их водом, опремом и средствима за гашење пожара и др;
- Актере који учествују у експлоатацији шума обавезати да обезбеде проходност и одговарајући квалитет шумских путева, у циљу бржег и ефикаснијег доласка до места избијања пожара;
- Забрањено је ложење отворене ватре у шуми и на удаљености од 200 м од рубашуме, изузев на одређеним и за то видно обележеним местима, у складу са прописаним мерама заштите од пожара;
- У већим насељима обавезно је организовање доброволне ватрогасне службе и система контроле и праћења у случају пожара, док у мањим насељима ову улогу може да обавља и аутохтоно становништво;
- Водоводна мрежа треба да буде димензионисана за евентуална гашења пожара и опремљена уличним хидрантима и прикључцима за воду, у близини осетљивих зона и објеката;
- Са аспекта изградње треба се опредељивати за материјале који имају већи степен ватроотпорности;
- Саобраћајном мрежом обезбедити максималну приступачност деловима насеља и објектима који су најугроженији од пожара, а у првом реду: радне, индустријске и складишне зоне, школе, здравствене установе, веће стамбене зграде итд;
- У складу са техничким прописима складишта горива, експлозивних и запаљивих материјала лоцирати даље од насељених подручја;
- Оформити безбедносне појасеве између објеката којима се спречава ширење пожара;
- У сеоским насељима, у случају да пожар захвати већи број објеката, пожељно је да се на приступачним и погодним местима поставе или укопају приручни танкови за воду;
- Израда катастра клизишта и карте стабилности терена;
- Строга забрана непланске сече шума на покренутим клизним теренима;
- Строго ограничавање дотицања воде из домаћинства у растресите и нагнуте падине и каналисано одвођење отпадних вода до природног реципијента;
- У зонама клизишта забрањује се изградња.
- Код пољопривредног земљишта у угроженим зонама од клизишта забрањује се ратарска производња.

Заштита од земљотреса

Основне мере заштите од земљотреса на подручју Просторног плана, које према публикованој карти Сеизмолошког завода Србије из 1987. године, припада зони са могућим интензитетом удара од VII° MCS за повратни период од 100 година, јесу:

- Примена техничких норми о изградњи објеката (асеизмичка изградња);
- Одговарајући избор локације за изградњу;
- Континуиран процес просторног и урбанистичког планирања (генерално и детаљно), архитектонског и грађевинског пројектовања и изградње објеката;
- Изградња објеката усклађена са сеизмогеолошким особинама терена, како би се смањио ниво повредљивости објеката и сеизмички ризик, а тиме и штете од евентуалног земљотреса.

Заштита људи од последица удара кинетичке енергије у тлу, као и материјалних добара спроводиће се кроз статичке прорачуне на VII° MCS, као и путем еластичних веза и преносника.

Штаб цивилне заштите и други субјекти одговорни за заштиту од ратних разарања и елементарних непогода, предложене мере треба детаљно да размотре и разраде у посебном плану заштите од ратних разарања и елементарних непогода.

2. ПРОПОЗИЦИЈЕ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА ЈЕДИНИЦЕ ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ

2.1. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА ПО ЦЕЛИНАМА ОСНОВНИХ НАМЕНА ПРОСТОРА

2.1.1. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА НА ПОЉОПРИВРЕДНОМ ЗЕМЉИШТУ

Обезбеђује се заштита пољопривредне, еколошке, рекреативне и пејзажно-естетске функције пољопривредног земљишта високог бонитета дуж саобраћајних коридора.

Не дозвољава се стамбена и друга изградња на обрадивом пољопривредном земљишту прве, друге, треће, четврте и пете катастарске класе, осим изузетака забране у складу са Законом о пољопривредном земљишту.

У складу са Законом, на пољопривредном земљишту забрањена је изградња, осим:

- за изградњу економских објеката у функцији пољопривреде, сточарства или воћарства;
- за изградњу објеката инфраструктуре и то првенствено на земљишту нижег бонитета и
- за проширење грађевинског подручја кроз израду одговарајућег урбанистичког плана.

На пољопривредном земљишту, могу градити стамбени објекти за пољопривредно домаћинство; економски објекти (за смештај стоке, производни објекти, објекти за прераду пољопривредних производа, производни и сервисно-радни објекти у функцији пољопривреде (хладњаче, магацини, прехранбени производни погони и сл.); објекти за складиштење пољопривредних производа, као и гараже за пољопривредну механизацију, машине и возила); помоћни објекти који су у функцији пољопривреде (гараже, кошеви, амбари, оставе, настрешнице и слично); инфраструктурни објекти.

2.1.2. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА НА ШУМСКОМ ЗЕМЉИШТУ

Забрањује се: пустошење и крчење шума; чиста сеча која није одобрена као редован вид обнављања шума; сеча ретких врста дрвећа; подбељивање стабала; паша и брст коза и друге стоке; жирење; гајење линичких шума; кресање лисника; сакупљање шумских плодова, лековитог биља, шушња и маховине; коришћење камена, шљунка, песка, хумуса, земље и др.; сеча семенских састојина и семенских стабала која није предвиђена основама газдовања шумама; самовласно заузимање шума; уништавање или оштећивање шумских засада, ознака и граничних знакова; одлагање смећа и отпадака и других штетних и опасних материја и загађивање шума на други начин, као и друге радње којима се слаби приносна снага шуме или угрожава функција шуме.

Дозвољено је селективно коришћење шумског земљишта у циљу рестаурације, ревитализације и презентације уз унапређење квалитета живота локалног становништва а у складу са принципима одрживости.

Дозвољено је уређење и употреба шумског земљишта у рекреативне, здравствене и туристичке сврхе (центри за посетиоце, објекти за чуваре и прихват животиња, видиковци, пешачке и бициклистичке стазе, кампови, пристани и др.) уз прикладан спој традиционалне пољопривреде, старих села, етно и еко туризма и сл.

Дозвољава се производња шумских сортимената, мануфактурна прерада дрвета, производња здраве хране, производња и сакупљање шумских плодова, гљива и лековитог биља, гајење и лов дивљачи.

Дозвољена је изградња:

- објеката у функцији чувања и одржавања шума (шумске куће, чеке и сл);
- објеката у функцији шумске привреде;
- објеката инфраструктуре у складу са Планом;
- објеката у функцији туризма, лова и риболова према решењима Плана и
- приступних и шумских саобраћајница и пратеће инфраструктуре.

Изградња је могућа уз претходну израду процене утицаја на животну средину и прилагођавање величине, габарита и спратности објеката, као и избор материјала, облика и форме шумском амбијенту и окружењу. Величину, габарит и спратност објеката, као и избор материјала, облика и форме прилагодити шумском амбијенту и окружењу.

Стругаре и друга постројења за механичку прераду дрвета, кречане, пољске циглане и друге објекте шумске привреде забрањено је постављати у шуми и на удаљености мањој од 200m од руба шуме.

Корисници и сопственици шума дужни су да предузимају мере ради заштите шума од пожара, других елементарних непогода, биљних болести, штеточина и других штета, као и мере неге шумских засада.

2.1.3. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА НА ВОДНОМ ЗЕМЉИШТУ

Забрањује се вршење радњи које могу оштетити корита и обале природних и вештачких водних токова и објеката за уређење водних токова и заштиту од штетног дејства вода; градња објеката на начин који омета протицање воде и леда; садња дрвећа, копање бунара, ровова и паралелних канала дуж насипа у појасу 50m према водотоку и 100m према брањеном подручју и мењање или пресецање токова подземних, минералних и термалних вода.

На водном земљишту дозвољава се изградња:

- објеката у функцији водопривреде, као за очување и одржавање отворених водотокова,
- рибњака, купалишта, обнављање воденица и ваљарица и сл;
- објеката инфраструктуре;
- објеката у функцији туризма и рекреације и
- приступних саобраћајница, путне инфраструктуре и пратеће инфраструктуре.

За изградњу наведених објеката неопходни су претходни водопривредни услови.

Изградња малих хидроелектрана могућа је под условом да не угрожава изворишта, еколошке функције водотока, захтеве у погледу обезбеђивања гарантованих еколошких протока низводно од захвата и др.

2.1.4. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА НА ГРАЂЕВИНСКОМ ЗЕМЉИШТУ

Изградња се усмерава, пре свега, у грађевинска подручја насељених места. Грађевинска подручја насељених места су проширена минимално, ради смањења сегментираности и разуђености простора и рационалнијег опремања инфраструктуром.

Правила уређења на грађевинском земљишту подразумевају:

- изградња у оквиру насеља усмерава се на неизграђене парцеле у изграђеном подручју;
- обезбеђење инфраструктурне опремљености електричном, водоводном, канализационом и телекомуникационом мрежом;
- објекти у функцији развоја руралног туризма усмеравају се, пре свега, у сеоске туристичке центре Горњи и Дољи Душник и у насеље Сопотница;
- забрањује се континуална градња уз државне и општинске путеве, а континуитет се мора прекидати појасевима пољопривредног земљишта и шума минималне ширине 800m;
- приоритет дати очувању целина са амбијенталним вредностима традиционалног начина уређења атара насеља и објеката народног градитељства;
- ревитализацију и обнову постојећег фонда, посебно објеката традиционалне архитектуре;
- архитектонску обраду објеката ускладити са традиционалном архитектуром;
- при изградњи користити природне и традиционалне материјале;
- забрањена је изградња привредних објеката који подлежу изради „Процене утицаја на животну средину“ у зонама претежно стамбене намене;
- делатности јавних служби и комерцијалне садржаје усмеравати у центре насеља уз поштовање локација постојећих садржаја;
- користити аутохтоне врсте дрвећа и жбуња за озелењавање;
- забарањује се вршење било каквих радова на просторима који су означени као геонаслеђе уколико они нису у функцији њиховог уређења;
- забрањује се разградња и други видови уништавања објеката који по архитектонско-грађевинским одликама и времену настанка и намени представљају споменике народног градитељства;
- забрањује се обављање било каквих радова на непокретним културним добрима и добрима под претходном заштитом без претходно прибављених услова и сагласности надлежне службе за заштиту споменика културе.

Било каква изградња, реконструкција, доградња, надградња на еродибилном земљишту или земљишту сколоном клижењу, дозвољена је само након инжењерско-геолошких истраживања, уколико је њиховим налазима допуштена и под њима утврђеним условима.

2.1.4.1. Концепција уређења карактеристичних грађевинских зона или карактеристичних целина одређених према морфолошким, планским, историјско-амбијенталним, обликовним и другим карактеристикама

1. У оквиру шематских приказа уређења 8 насеља: Заплањска Топоница, Доњи Душник, Горњи Барбеш, Гркиња, Личје, Равна Дубрава, Горњи Душник, Сопотница, одређене су карактеристичне грађевинске зоне:

А. Стамбена зона - Породично становање са могућим компатибилним наменама: делатности, пословање, трговина, угоститељство, занатство и услуге, објекти у функцији туризма у сеоском домаћинству, објекти јавних служби (образовање, здравство, социјална заштита, дечија заштита, култура), верски објекти, економски објекти.

Б. Стамбена зона за повремено становање са могућим компатибилним наменама: делатности, пословање, трговина, угоститељство, занатство и услуге, објекти у функцији туризма у сеоском домаћинству, објекти јавних служби (образовање, здравство, социјална заштита, дечија заштита, култура), верски објекти, економски објекти.

В. Стамбено-туристичка зона – За туристичка насеља (Горњи и Доњи Душник и Сопотница) доминантна намена је становање, односно туризам. У овој зони могућа је изградња стамбених објеката, објеката у функцији туризма у сеоском домаћинству. Могућа је пренамена стамбених објеката у објекте за пружање туристичких услуга у сеоском домаћинству.

Као компатибилне намена у стамбеној зони могуће су делатности, пословање, трговина, угоститељство, занатство и услуге, објекти у функцији туризма у сеоском домаћинству, објекти јавних служби (образовање, здравство, социјална заштита, дечија заштита, култура), верски објекти, економски објекти.

Г. Јавне службе – површине и објекти за јавне службе (образовање, здравство, социјална заштита, дечија заштита, управа и државни органи, школе у природи, мултифункционални центри),

Д. Радна зона – Привредни развој усмерен је пре свега ка центрима заједнице насеља (Заплањска Топоница, Доњи Душник), као и насељима Равна Дубрава, Горњи Барбеш, Горњи Душник, Гркиња, Личје. У оквиру грађевинских подручја насеља у оквиру директног спровођења плана даје се могућност за изградњу:

- Д1) производних и комерцијалних делатности.
- Д2) пољопривредних комплекса,
- Д3) фарми за узгој стоке.

Ђ. Комуналне делатности (пијаце и гробља).

2. За насељена места Велики Вртоп, Велики Крчмир, Виландрица, Гарје, Горње Власе, Горње Драговље, Доње Драговље, Доњи Барбеш, Дуга Пољана, Дукат, Јагличје, Калетинац, Копривница, Краставче, Мали Вртоп, Мали Крчмир, Марина Кутина, Миљковац, Ново Село, Овсињинац, Семче, Тасковићи, Ћелије, Шебет, Чагровац, приказано је грађевинско подручје и планирано проширење грађевинског подручја.

На планираном проширењу грађевинског подручја наведених насеља, даје се могућност за уређење комплекса и изградњу објеката за реализацију само једне зоне или за више наведених зона (и то: А; Б; В; Г и Ђ₁) под условом да су међусобно одвојене у засебне целине при чему се не ремете услови живота у зонама предвиђеним за неки вид становања (у погледу хемијског, визуелног или другог загађења, буке и других услова). Ове зоне се реализују директним спровођењем Просторног плана. Радне зоне (зоне Д) су допуштене само на планираним проширењима грађевинских подручја оних наведених насеља која су изван подручја које ужива претходну заштиту као будући Специјални резерват природе "Сува планина", а реализоваће се се на основу урбанистичких пројеката за конкретне локације, у складу са правилима уређења и грађења датим у Просторном плану за ту зону. Зона Ђ₂ допуштена је на простору који тангира постојеће гробље (као његово проширење) или као засебно гробље у рубном подручју проширења грађевинског подручја а у оба случаја реализоваће се се на основу урбанистичких пројеката за конкретне локације, у складу са правилима уређења и грађења датим у Просторном плану за ту зону.

На постојећем грађевинском подручју наведених насеља, за све површине и објекте који су ван функције и без перспективе да се врате у примарну намену, допуштена је промена намене у неку од намена из зона А; Б; В; Г; Ђ₁ и део Д₁-комерцијалне делатности. Део Д₂-производне делатности

(и то искључиво оне које не ремете услове живота у зонама са заступљеним неким видом становања у погледу хемијског, визуелног или другог загађења, буке и других услова), допуштене су само код оних наведених насеља која су изван подручја које ужива претходну заштиту као будући Специјални резерват природе "Сува планина". Наведене промене намене спровешће се директном применом правила уређења и грађења из Просторног плана, датим за ту зону.

2.1.4.2. Урбанистички и други услови за уређење и изградњу површина и објеката јавне намене

Површине јавне намене у планираним грађевинским подручјима су: саобраћајне површине, инфраструктурни комплекси, објекти јавних служби (образовање, здравство, социјална заштита, спорт, култура, управа и државни органи, школе у природи, мултифункционални центри), комуналне функције.

Величина комплекса усаглашава се са потребама конкретне намене у складу са прописима и одговарајућим техничким нормативима. Комплекс мора бити уређен у складу са функцијом објекта и његовим окружењем.

2.1.4.3. Степен комуналне опремљености грађевинског земљишта по целинама или зонама, који је потребан за издавање локацијске и грађевинске дозволе

Стамбена зона, стамбена зона за повремено становање и стамбено-туристичка зона: обезбеђење приступног пута и прикључка на инфраструктурне мреже.

Пољопривредни комплекси: обезбеђење приступног пута, водоснабдевања, прикупљања и пречишћавања отпадних вода, прикључка за електроенергетску и телекомуникациону мрежу, уређење манипулативног простора, паркинга за различите врсте возила и посебне просторије или ограда простора са посудама за прикупљање отпада.

Производне и комерцијалне делатности: обезбеђење приступног пута, водоснабдевања, прикупљања и пречишћавања отпадних вода, прикључка за електроенергетску и телекомуникациону мрежу, уређење манипулативног простора, паркинга за различите врсте возила и посебне просторије или оградене просторе са посудама за прикупљање отпада.

2.1.4.4. Општи и посебни услови и мере заштите природног и културног наслеђа, животне средине и живота и здравља људи

Општи и посебни услови и мере заштите природног и културног наслеђа, животне средине и живота и здравља људи дати су кроз поглавља 2.1.7. Пропозиције заштите животне средине, предела, природних и културних добара и 1.8. Организација простора од интереса за одбрану земље и заштиту од елементарних непогода

2.1.4.5. Посебни услови којима се површине и објекти јавне намењене чине приступачним особама са инвалидитетом, у складу са стандардима приступачности

У току разраде и спровођења Плана обавезна је примена одредби Правилника о условима за планирање и пројектовање објеката у вези са несметаним кретањем деце, старих, хендикепираних и инвалидних лица ("Службени гласник РС", бр. 18/97).

У складу са стандардима приступачности потребно је осигурати услове за несметано кретање и приступ особама за инвалидитетом, деци и старијим особама на следећи начин.

Тротоари и пешачке стазе, пешачки прелази, места за паркирање и друге површине у оквиру улица, тргова, шеталишта, паркова и игралишта по којима се крећу лица са посебним потребама морају бити међусобно повезани и прилагођени за оријентацију и са нагибима који не могу бити већи од 5% (1:20), а изузетно 8,3% (1:12).

Највиши попречни нагиб уличних тротоара и пешачких стаза управно на правац кретања износи 2%.

У коридору основних пешачких кретања не постављају се стубови, рекламни паноји или друге препреке, а постојеће препреке се видно обележавају.

За савладавање висинске разлике између тротоара и коловоза користити закошене ивичњаке, са ширином закошеног дела од најмање 45cm и максималним нагибом закошеног дела од 20% (1:5).

Места за паркирање возила која користе лица са посебним потребама предвидети у близини улаза у стамбене зграде, објекта за јавно коришћење и других објекта и означити знаком приступачности. Најмања ширина места за паркирање возила са посебним потребама у простору износи 350cm.

2.1.4.6. Попис објекта за које се пре обнове или реконструкције морају изградити конзерваторски или други услови за предузимање мера техничке заштите и других радова, у складу са посебним законом

За активности које могу непосредно или посредно проузроковати промену облика, изгледа или особености непокретних културних добара или њихове заштићене околине, правила се утврђују на основу мера заштите овог Плана и услова надлежног Завода за заштиту споменика културе, а на основу Закона о културним добрима и прописа донетим на основу њега. Обавеза прибављање услова и сагласности надлежне службе заштите важи и за радове на, или у околини непокретности које уживају предходну заштиту. На планском подручју конзерваторске услове је потребно прибавити за непокретна културна добра и евидентиране непокретности које уживају претходну заштиту као и за радове у њиховој заштићеној околини.

2.1.4.7. Мере енергетске ефикасности изградње

На подручју Плана, потребно је повећати енергетску ефикасност у секторима зградарства, индустрије, саобраћаја и комуналних услуга. Неопходно је сагледати потрошњу енергије у свим аспектима и предузети мере за већу енергетску ефикасност и мању потрошњу енергената. Као стимуланс, потребно је увести подстицајне мере за индустрију и становништво за примену мера енергетске ефикасности. Пре свега, неопходно је унапређење енергетске ефикасности у производњи и транспорту електричне, али и сваког другог вида енергије.

Потребно је радити на процесу гасификације потрошача у захвату плана, чиме ће се смањити потрошња фосилних горива и девастација шума, као и смањити потрошњу електричне енергије за грејање. Коришћење фосилних горива за грејање негативно утиче на животну средину и живи свет. Неопходно је доношење техничких прописа и стандарда везаних за економску ефикасност на регионалном и општинском нивоу.

2.1.4.8. Опис и одређење целина и зона за које плански документ садржи шематски приказ уређења

Шематски прикази уређења насељених места израђени су за грађевинска подручја свих насељених места осим Гаџиног Хана. Шематски прикази уређења насеља: Заплањска Топоница, Доњи Душник, Горњи Барбеш, Гркиња, Личје, Равна Дубрава, Горњи Душник и Сопотница садрже:

- грађевинско подручје и планирано ширење грађевинског подручја;
- правце за саобраћајну инфраструктуру;
- основну планирану намену простора;
- планирано уређење и изградњу јавних објекта;
- поделу на зоне и целине за која важе иста правила грађења.

А. Стамбена зона - Породично становање са компатибилним наменама;

Б. Стамбена зона за повремено становање са компатибилним наменама;

В. Стамбено-туристичка зона – изградња стамбених објекта, објекта у функцији туризма у сеоском домаћинству, као и пренамена стамбених објекта у објекте за пружање туристичких услуга у сеоском домаћинству; могуће компатибилне намене;

Г. Јавне службе – површине и објекти за јавне службе (образовање, здравство, социјална заштита, дечја заштита, управа и државни органи, школе у природи, мултифункционални центри),

Д. Радна зона - производне и комерцијалне делатности; пољопривредни комплекси; фарме за узгој стоке.

Ђ. Комуналне делатности (пијаце и гробља).

Шематски прикази уређења насеља Велики Вртоп, Велики Крчимир, Виландрица, Гарје, Горње Власе, Горње Драговље, Доње Драговље, Доњи Барбеш, Дуга Пољана, Дукат, Јагличје,

Калетинац, Копривница, Краставче, Мали Вртоп, Мали Крчмир, Марина Кутина, Миљковац, Ново Село, Овсињинац, Семче, Тасковићи, Ћелије, Шебет и Чагровац садрже:

- грађевинско подручје и планирано ширење грађевинског подручја;
- правце за саобраћајну инфраструктуру.

2.1.4.9. Планирано уређење и изградња јавних објеката за целине и зоне које плански документ садржи шематски приказ уређења

За насељена места Заплањска Топоница, Доњи Душник, Горњи Барбеш, Гркиња, Личје, Равна Дубрава, Горњи Душник и Сопотница, на шематским приказима уређења насеља приказане су површине за комплексе и објекте јавне намене. За остала насељена места користиће се постојећи комплекси и објекти.

2.2. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА ПО ЦЕЛИНАМА ОСНОВНИХ НАМЕНА ПРОСТОРА

2.2.1. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА ПОЉОПРИВРЕДНОМ ЗЕМЉИШТУ

На пољопривредном земљишту, дозвољена је изградња искључиво и у свему према Закону о пољопривредном земљишту: могу градити стамбени објекти за пољопривредно домаћинство; економски објекти (за смештај стоке, производни објекти, објекти за прераду пољопривредних производа, производни и сервисно-радни објекти у функцији пољопривреде (хладњаче, магацини, прехранбени производни погони и сл.); објекти за складиштење пољопривредних производа, као и гараже за пољопривредну механизацију, машине и возила); помоћни објекти који су у функцији пољопривреде (гараже, кошеви, амбари, оставе, настрешице и слично); инфраструктурни објекти.

Правила преузета из Закона о пољопривредном земљишту односе се само на домаћинства која су ту стално насељена и регистрована за делатност пољопривреде (односно шумарства) као основне или једине делатности.

2.2.2 ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА ШУМСКОМ ЗЕМЉИШТУ

На шумском земљишту дозвољена је изградња искључиво и у свему према Закону о шумама, тј. изградња:

- објеката у функцији чувања и одржавања шума (шумске куће, чеке и сл.);
- објеката у функцији шумске привреде;
- објеката инфраструктуре у складу са Планом;
- објеката у функцији туризма, лова и риболова према решењима Плана и
- приступних и шумских саобраћајница и пратеће инфраструктуре.

Објекти и пратећи објекти на шумском земљишту (шанк - барови, одморишта, просторије за опрему и сл.) могу бити спратности од П+0 до П+Пот.

Правила преузета из Закона о шумама односе се само на домаћинства која су ту стално насељена и регистрована за делатност пољопривреде (односно шумарства) као основне или једине делатности.

2.2.3 ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА ВОДНОМ ЗЕМЉИШТУ

На водном земљишту дозвољава се изградња:

- објеката у функцији водопривреде, као за очување и одржавање отворених водотокова,
- рибњака, купалишта, обнављање воденица и ваљарица и сл;
- објеката инфраструктуре;
- објеката у функцији туризма и рекреације и
- приступних саобраћајница, путне инфраструктуре и пратеће инфраструктуре.

За изградњу наведених објеката неопходни су претходни водопривредни услови.

Изградња малих хидроелектрана могућа је под условом да не угрожава изворишта, еколошке функције водотока, захтеве у погледу обезбеђивања гарантованих еколошких протока низводно од захвата и др.

Објекти и пратећи објекти уз воде и водозахватне површине (шанк - барови, одморишта, просторије за опрему и сл.) могу бити спратности од П+0 до П+Пот, а највеће дозвољене висине сојеница и настрешница су 7,0 m.

2.2.4 ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА НА ГРАЂЕВИНСКОМ ЗЕМЉИШТУ

А) СТАМБЕНА ЗОНА

Врста и намена објеката који се могу градити под условима утврђеним планским документом, односно врста и намена објеката чија је изградња забрањена

У овој зони могућа је изградња стамбених објеката.

Као компатибилне намене у стамбеној зони могуће су делатности, пословање, трговина, угоститељство, занатство и услуге, објекти у функцији туризма у сеоском домаћинству, објекти јавних служби (образовање, здравство, социјална заштита, дечија заштита, култура), верски објекти, економски објекти.

Забрањена је изградња производних објеката и објеката који имају негативни утицај на животну средину.

Услови за парцелацију, препарцелацију и формирање грађевинске парцеле, као и минималну и максималну површину грађевинске парцеле

Минимална површина парцеле износи:

- за непољопривредна домаћинства: 300m².
- за мешовита домаћинства: 600m².
- за пољопривредна домаћинства: 800m².

Минимална ширина фронта парцеле износи 12m.

Положај објеката у односу на регулацију и границе грађевинске парцеле и међусобна удаљеност објеката

Минимално растојање између грађевинске и регулационе линије је 5m. У зони изграђених сеоских стамбених објеката растојање између грађевинске и регулационе линије утврђује се на основу позиције већине изграђених објеката (преко 50%).

Растојање основног габарита слободностојећег објекта на делу бочног дворишта северне оријентације и линије суседне грађевинске парцеле је 2,5m, а двојних и објеката у прекинутом низу 4,0m.

За изграђене стамбене објекте чије је растојање до границе грађевинске парцеле мање од наведених вредности не могу се на суседним странама предвиђати отвори стамбених просторија

Међусобна удаљеност нових спратних сеоских стамбених објеката је 6m, а приземних слободностојећих 5 m.

За изграђене сеоске објекте који су међусобно удаљени мање од 3 m не могу се на суседним странама предвиђати отвори стамбених просторија.

Највећи дозвољени индекси заузетости и изграђености грађевинске парцеле

Највећи дозвољени индекс заузетости грађевинске парцеле износи 30%.

Највећи дозвољени индекс изграђености грађевинске парцеле износи 0,5.

Највећа дозвољена висина или спратност објеката

Највећа дозвољена спратност објеката износи П+1+Пк, односно највише до 3 надземне етаже.

Највећа дозвољена висина објеката износи 10m.

Могућа је изградња подрумских и сутеренских просторија уколико не постоје сметње геотехничке или хидротехничке природе.

Највећа дозвољена спратност помоћних објеката износи П.

Услови за изградњу других објеката на истој грађевинској парцели

У оквиру грађевинске парцеле, у оквиру дозвољеног процента изграђености, могу се градити други објекти, као и пратећи и помоћни објекти: економски објекти, помоћни објекти, објекти за пружање туристичких услуга у сеоском домаћинству, објекти обављање делатности које не угрожавају животну средину.

Економске објекте је могуће планирати под условима задовољења свих хигијенских захтева и прописа везаних за заштиту животне средине. Економски објекти се не урачунавају у корисну бруто развијену грађевинску површину, али се површина под овим објектима узима у обзир при израчунавању индекса заузетости.

Максимална висина помоћних објеката износи 5m.

Економски објекти су објекти за гајење животиња (стаје за гајење коња, штале за гајење говеда, објекти за гајење живине, коза, оваца и свиња, као и објекти за гајење голубова, кунића, украсне живине и птица); пратећи објекти за гајење домаћих животиња (испусти за стоку, бетонске писте за одлагање чврстог стајњака, објекти за складиштење осоке); објекти за складиштење сточне хране (сеници, магацини за складиштење концентроване сточне хране, бетонизоване сило јаме и сило тренчеви); објекти за складиштење пољопривредних производа (амбари, кошеви) и други слични објекти на пољопривредном газдинству (објекти за машине и возила, пушнице, сушионице, магацини хране и сл.).

Међусобно растојање стамбеног објекта и сточне стаје је 15m.

Ћубриште и пољски клозет могу бити удаљени од стамбеног објекта, бунара, односно живог извора воде најмање 20m, и то само на нижој коти.

У случају да се економски делови суседних парцела непосредно граниче, растојање нових економских објеката од границе парцеле не може бити мање од 1m.

На парцели са нагибом терена од јавног пута (наниже), у случају нове изградње, стамбено двориште се поставља на највишој коти уз јавни пут; најмања ширина приступног економског пута на парцели износи 3m, а економско двориште се поставља иза стамбеног дворишта (наниже).

На парцели са нагибом терена према јавном путу (навише), у случају нове изградње, стамбено двориште се поставља на највишој коти; најмања ширина приступног стамбеног пута је 2,50 m, а економског 3m.

Минимално удаљење септичке јаме од стамбеног објекта је 6m, а од границе суседне парцеле 3,0m.

Сточне фарме већег капацитета од 10 грла нису дозвољене у оквиру стамбеног подручја.

Услови и начин обезбеђивања приступа парцели и простора за паркирање возила

Сваки објекат мора да има одговарајућу везу са приступним саобраћајницама, саобраћај унутар грађевинске парцеле треба да буде добро организован, са функционалним приступом простору за паркирање. Најмања ширина приступног стамбеног пута је 2,5m, а економског 3,0m.

Паркинг простор предвидети у оквиру грађевинске парцеле и то за сваки стан једно паркинг место. За делатности важе нормативи:

- 1) банка, здравствена, пословна, образовна или административна установа - 1 ПМ на 70 m² корисног простора;
- 2) пошта - 1 ПМ на 150 m² корисног простора;
- 3) трговина на мало - 1 ПМ на 100 m² корисног простора;
- 4) угоститељски објекат - 1 ПМ на користан простор за 8 столица.

Б) СТАМБЕНА ЗОНА ЗА ПОВРЕМЕНО СТАНОВАЊЕ

Врста и намена објеката који се могу градити под условима утврђеним планским документом, односно врста и намена објеката чија је изградња забрањена

Могућа је изградња стамбених објеката.

Као компатибилне намене у стамбеној зони за повремено становање могуће су делатности, пословање, трговина, угоститељство, занатство и услуге, објекти у функцији туризма у сеоском домаћинству, објекти јавних служби (образовање, здравство, социјални заштита, дечија заштита, култура), верски објекти, економски објекти.

Услови за парцелацију, препарцелацију и формирање грађевинске парцеле, као и минималну и максималну површину грађевинске парцеле

Минимална површина парцеле износи: 150m^2 .

Положај објеката у односу на регулацију и границе грађевинске парцеле и међусобна удаљеност објеката

Минимално растојање између грађевинске и регулационе линије је 5m. У зони изграђених сеоских стамбених објеката растојање између грађевинске и регулационе линије утврђује се на основу позиције већине изграђених објеката (преко 50%).

Растојање основног габарита слободностојећег објекта на делу бочног дворишта северне оријентације и линије суседне грађевинске парцеле је 2,5m, а двојних и објеката у прекинутом низу 4,0m.

За изграђене стамбене објекте чије је растојање до границе грађевинске парцеле мање од наведених вредности не могу се на суседним странама предвиђати отвори стамбених просторија

Међусобна удаљеност нових спратних сеоских стамбених објеката је 6m, а приземних слободностојећих 5m.

За изграђене сеоске објекте који су међусобно удаљени мање од 3,00 m не могу се на суседним странама предвиђати отвори стамбених просторија.

Највећи дозвољени индекси заузетости и изграђености грађевинске парцеле

Највећи дозвољени индекс заузетости грађевинске парцеле износи 25%, односно највише до две надземне етаже.

Највећи дозвољени индекс изграђености грађевинске парцеле износи 0,3.

Највећа дозвољена висина или спратност објеката

Највећа дозвољена спратност објеката износи П+1+Пк.

Највећа дозвољена висина објеката износи 10m.

Могућа је изградња подрумских и сутеренских просторија уколико не постоје сметње геотехничке или хидротехничке природе.

Највећа дозвољена спратност помоћних објеката износи П.

Услови за изградњу других објеката на истој грађевинској парцели

У оквиру грађевинске парцеле, у оквиру дозвољеног процента изграђености, могу се градити други објекти, као и пратећи и помоћни објекти: економски објекти, помоћни објекти, објекти за пружање туристичких услуга у сеоском домаћинству, објекти обављање делатности које не угрожавају животну средину.

Економске објекте је могуће планирати под условима задовољења свих хигијенских захтева и прописа везаних за заштиту животне средине. Економски објекти се не урачунавају у корисну бруто развијену грађевинску површину, али се површина под овим објектима узима у обзир при израчунавању индекса заузетости.

Максимална висина помоћних објеката износи 5m.

Економски објекти су објекти за гајење животиња (стаје за гајење коња, штале за гајење говеда, објекти за гајење живине, коза, оваца и свиња, као и објекти за гајење голубова, кунића, украсне живине и птица); пратећи објекти за гајење домаћих животиња (испусти за стоку, бетонске писте за одлагање чврстог стајњака, објекти за складиштење осоке); објекти за складиштење сточне хране (сеници, магацини за складиштење концентроване сточне хране, бетонизоване силосне јаме и силосне тренчеве); објекти за складиштење пољопривредних производа (амбари, кошеви) и други слични објекти на пољопривредном газдинству (објекти за машине и возила, пушнице, сушионице, магацини хране и сл.).

Међусобно растојање стамбеног објекта и сточне стаје је 15m.

Ћубриште и пољски клозет могу бити удаљени од стамбеног објекта, бунара, односно живог извора воде најмање 20m, и то само на нижој коти.

У случају да се економски делови суседних парцела непосредно граниче, растојање нових економских објеката од границе парцеле не може бити мање од 1m.

На парцели са нагибом терена од јавног пута (наниже), у случају нове изградње, стамбено двориште се поставља на највишој коти уз јавни пут; најмања ширина приступног економског пута на парцели износи 3m, а економско двориште се поставља иза стамбеног дворишта (наниже).

На парцели са нагибом терена према јавном путу (навише), у случају нове изградње, стамбено двориште се поставља на највишој коти; најмања ширина приступног стамбеног пута је 2,5m, а економског 3m.

Минимално удаљење септичке јаме од стамбеног објекта је 6m, а од границе суседне парцеле 3m.

Сточне фарме већег капацитета од 10 грла нису дозвољене у оквиру стамбеног подручја.

Услови и начин обезбеђивања приступа парцели и простора за паркирање возила

Сваки објекат мора да има одговарајућу везу са приступним саобраћајницама, саобраћај унутар грађевинске парцеле треба да буде добро организован, са функционалним приступом простору за паркирање. Најмања ширина приступног стамбеног пута је 2,5m, а економског 3,0m.

Паркинг простор предвидети у оквиру грађевинске парцеле и то за сваки стан једно паркинг место. За делатности важе нормативи:

- 1) банка, здравствена, пословна, образовна или административна установа - 1 ПМ на 70 m² корисног простора;
- 2) пошта - 1 ПМ на 150 m² корисног простора;
- 3) трговина на мало - 1 ПМ на 100 m² корисног простора;
- 4) угоститељски објекат - 1 ПМ на користан простор за 8 столица.

В) СТАМБЕНО-ТУРИСТИЧКА ЗОНА

Врста и намена објеката који се могу градити под условима утврђеним планским документом, односно врста и намена објеката чија је изградња забрањена

За туристичка насеља (Горњи и Доњи Душник и Сопотница) важе следећи параметри у погледу врсте и намене објеката који се могу градити под условима утврђеним планским документом:

У овој зони могућа је изградња стамбених објеката, објеката у функцији туризма у сеоском домаћинству. Могућа је пренамена стамбених објеката у објекте за пружање туристичких услуга у сеоском домаћинству.

Као компатибилне намена у стамбеној зони могуће су делатности, пословање, трговина, угоститељство, занатство и услуге, објекти у функцији туризма у сеоском домаћинству, објекти јавних служби (образовање, здравство, социјални заштита, дечија заштита, култура), верски објекти, економски објекти.

Забрањена је изградња производних објеката и објеката који имају негативни утицај на животну средину.

Остала параметри: услови за парцелацију, препарцелацију и формирање грађевинске парцеле, као и минималну и максималну површину грађевинске парцеле, положај објеката у односу на регулацију и границе грађевинске парцеле и међусобна удаљеност објеката, највећи дозвољени индекси заузетости и изграђености грађевинске парцеле, највећа дозвољена висина или спратност објеката, услови за изградњу других објеката на истој грађевинској парцели, услови и начин обезбеђивања приступа парцели и простора за паркирање возила важе из правила изградње за стамбену зону.

Г) ЈАВНЕ СЛУЖБЕ

Врста и намена објеката који се могу градити под условима утврђеним планским документом, односно врста и намена објеката чија је изградња забрањена

У овој зони могу се градити објекти у функцији јавних служби (образовање, здравство, социјална заштита, дечја заштита, спорт, култура, управа и државни органи, школе у природи, мултифункционални центри).

Услови за парцелацију, препарцелацију и формирање грађевинске парцеле, као и минималну и максималну површину грађевинске парцеле

Величина комплекса усаглашава се са потребама конкретне намене у складу са прописима и одговарајућим техничким нормативима.

Положај објеката у односу на регулацију и у односу на границе грађевинске парцеле

Минимално растојање грађевинске и регулационе линије износи 2m.

Минимално растојање од граница парцеле је 1,5m сем центру насеља, где је могуће постављање објекта на међи.

Највећи дозвољени индекси заузетости и изграђености грађевинске парцеле

Највећи дозвољени индекс заузетости парцеле: 0,8

Највећи дозвољени индекс изграђености парцеле: 1,5

Највећа дозвољена висина или спратност објеката

Највећа дозвољена спратност објеката износи П+1+Пк.

Највећа дозвољена висина објеката износи 10,0 м.

Услови за изградњу других објеката на истој грађевинској парцели

На истој грађевинској парцели могу се градити објекти у функцији основне делатности, спратности до П+Пк.

Услови и начин обезбеђивања приступа парцели и простора за паркирање возила

Паркирање возила се мора регулисати у оквиру парцеле, према нормативима за сваку посебну намену.

Д) РАДНА ЗОНА

Д1) ОБЈЕКТИ ПРОИЗВОДНИХ И КОМЕРЦИЈАЛНИХ ДЕЛАТНОСТИ

Врста и намена објеката који се могу градити под условима утврђеним планским документом, односно врста и намена објеката чија је изградња забрањена

Основна намена: индустријска, занатска и мануфактурна производња.

Допунска намена: складишта и стоваришта.

Услови за парцелацију, препарцелацију и формирање грађевинске парцеле, као и минималну и максималну површину грађевинске парцеле

Најмања површина грађевинске парцеле 1500m².

Најмања ширина грађевинске парцеле 20m.

Положај објеката у односу на регулацију и у односу на границе грађевинске парцеле

Минимално растојање између грађевинске и регулационе линије је 15,0m. У простору између регулационе и грађевинске линије може се поставити само портирница, улазни и контролни пункт.

Комерцијалне објекте, административне и управне зграде или садржаје којима приступају посетиоци (изложбени салони, продајни простори и сл.) позиционирати према јавној површини (улици), а производне објекти (производне хале, магацини, складишта и сл.) у залеђу парцеле.

Минимално растојање објекта од регулационе линије парцеле 15,0m.

Минимално растојање објекта од бочних граница парцеле 6,0m.

Минимално растојање објекта од задње границе парцеле 12,0m.

Највећи дозвољени индекси заузетости и изграђености грађевинске парцеле

Највећи дозвољени индекс заузетости:

- за комплексе до 0.5 ha - 0,7;
- за комплексе од 0,5ha до 1ha - 0,6;
- за комплексе од 1ha до 3ha -0,5;
- за комплексе преко 3ha - 0,4.

Највећи дозвољени индекс изграђености:

- за комплексе до 0,5ha - 0,8;
- за комплексе од 0,5ha до 1ha - 0,7;
- за комплексе од 1ha до 3ha - 0,6;
- за комплексе преко 3ha - 0,5.

Највећа дозвољена висина или спратност објеката

Највећа спратност: П+1, могућа је изградња подземних етажа ако не постоје сметње геотехничке и хидротехничке природе

Највећа висина: 15,0m, осим за технолошке објекте где се може утврдити већа висина према технолошким потребама. Уколико су објекти виши од 30m неопходно је прибавити мишљење и сагласност институција надлежних за безбедност ваздушног саобраћаја. Дозвољена висина за рекламне стубове је 30m.

Услови за изградњу других објеката на истој грађевинској парцели

У оквиру грађевинске парцеле се може дозволити изградња пратећих објеката везаних за процес производње (складишта, просторије за особље, управу, и сл.) спратности до П+0 и висине до 5,0m.

Организација треба да омогући етапну изградњу и развијање комплекса а објекте груписати по функцијама и садржајима и предвидети простор за касније измене, допуне и прилагођавање.

Услови и начин обезбеђивања приступа парцели и простора за паркирање возила

Сваки објекат мора да има одговарајућу везу са приступним саобраћајницама и функционални приступ простору за паркирање. Сви улази треба да су контролисани и садрже портирницу.

Паркинг простор предвидети у оквиру грађевинске парцеле и то једно паркинг место на 70m² корисне површине. Број гаража, претоварно-манипулативне површине и паркинг површине за теретна возила предвидети у зависности од технолошког процеса, у комплексу.

Д2) ПОЉОПРИВРЕДНИ КОМПЛЕКСИ

Врста и намена објеката који се могу градити под условима утврђеним планским документом, односно врста и намена објеката чија је изградња забрањена

Основна намена: прерада и складиштење пољопривредних производа и воћа, производња хране и сточне хране.

Допунска намена: сервиси, складиштење и друге производне делатности које не угрожавају здравље људи и животну средину.

Услови за парцелацију, препарцелацију и формирање грађевинске парцеле, као и минималну и максималну површину грађевинске парцеле

Најмања површина грађевинске парцеле 2000,0m².

Најмања ширина грађевинске парцеле минимална ширина парцеле 30,0m

Положај објеката у односу на регулацију и у односу на границе грађевинске парцеле

Минимално растојање између грађевинске и регулационе линије је 15,0m. У простору између регулационе и грађевинске линије може се поставити само портирница, улазни и контролни пункт.

Комерцијалне објекте, административне и управне зграде или садржаје којима приступају посетиоци (изложбени салони, продајни простори и сл.) позиционирати према јавној површини (улици), а производне објекти (производне хале, магацини, складишта и сл.) у залеђу парцеле.

Највећи дозвољени индекси заузетости и изграђености грађевинске парцеле

Највећи дозвољени индекс заузетости:

- за комплексе до 1ha - 0,3;
- од 1ha до 3ha - 0,25,
- преко 3ha - 0,2.

Највећи дозвољени индекс изграђености:

- за комплексе до 1ha - 0,35;
- од 1ha до 3ha - 0,3;
- преко 3ha - 0,25.

Највећа дозвољена висина или спратност објеката

Највећа дозвољена спратност: П+1, могућа је изградња подземних етажа ако не постоје сметње геотехничке и хидротехничке природе.

Највећа висина: 12,0m, осим за технолошке објекте (силоси и сл.) где се може утврдити и већа висина према технолошким потребама. Уколико су посебни објекти виши од 30,0m неопходно је прибавити мишљење и сагласност институција надлежних за безбедност ваздушног саобраћаја. Дозвољена висина за рекламне стубове је 30,0m.

Услови за изградњу других објеката на истој грађевинској парцели

На грађевинској парцели може се дозволити изградња и других објеката технолошких и посебних објеката који су у функцији главног (димњаци, ветрењаче, водоводни торњеви, рекламни стубови, и др.), спратности до П+1, индекса заузетости до 0,7 и индекса изграђености до 2,0 рачунато на нивоу грађевинске парцеле. Дозвољене су делатности које не угрожавају основну намену и које немају негативних утицаја на животну средину.

Посебни објекти морају бити позиционирани на парцели, у оквиру грађевинских линија.

Посебни објекти у производним комплексима се постављају тако да не представљају опасност по безбедност и животну средину. Потребна је верификација идејног пројекта на Комисији за планове, пре издавања одобрења за изградњу.

Распоред објеката у групацијама је од чистијих функција и садржаја ка прљавијим, у односу на нагиб терена а у односу на правац дувања доминантних ветрова рава да се низ правац доминантних ветрова постављају најпре чисте функције ка прљавијим, или је размештај такав да ваздух са мирисима мимоилази чисте садржаје.

Услови и начин обезбеђивања приступа парцели и простора за паркирање возила

Сваки објекат мора да има одговарајућу везу са приступним саобраћајницама и функционални приступ простору за паркирање.

Ширина колског прилаза је најмање 3,5m.

Паркинг простор предвидети у оквиру грађевинске парцеле и то једно паркинг место на 70m² корисне површине. Број гаража предвидети према потреби, у комплексу.

Паркирање теретних возила и опреме мора се обезбедити на сопственој парцели.

У зависности од технолошког процеса у оквиру комплекса потребно је планирати претоварно- манипулативне површине и паркинг површине за теретна возила.

Д3) ФАРМЕ ЗА УЗГОЈ СТОКЕ

Врста и намена објеката који се могу градити под условима утврђеним планским документом, односно врста и намена објеката чија је изградња забрањена

Основна намена: сточне и живинарске фарме, рибањаци.

Компатибилна намена: кланице и прерада меса.

Услови за парцелацију, препарцелацију и формирање грађевинске парцеле, као и минималну и максималну површину грађевинске парцеле

Најмања површина грађевинске парцеле 3000m².

Најмања ширина грађевинске парцеле минимална ширина парцеле 25m.

Терен мора бити раван или благо закошен, до 10% (објекти паралелни са изохипсама).

Положај објеката у односу на регулацију и у односу на границе грађевинске парцеле

Минимално растојање објекта од регулационе линије парцеле 15,0m.

Минимално растојање објекта од бочних граница парцеле 6,0m.

Минимално растојање објекта од задње границе парцеле 12,0m.

Највећи дозвољени индекси заузетости и изграђености грађевинске парцеле

Највећи дозвољени индекс заузетости: до 0,7, осим за комплексе који функционисање имају платое (пијаца, полигон за обуку возача) где може да буде до 0,4.

Највећи дозвољени индекс изграђености: до 2,0 осим за комплексе који за функционисање имају платое (пијаца, полигон за обуку возача) где може да буде до 1,0.

Највећа дозвољена висина или спратност објеката

Максимална спратност објеката износи П+Пк. Могућа је изградња подземних етажа уколико не постоје сметње геотехничке и хидротехничке природе.

Максимална висина објеката износи 15,0m, осим за технолошке објекте где се може утврдити већа висина према еколошким потребама. Уколико су објекти виши од 30,0m неопходно је прибавити мишљење и сагласност институција надлежних за безбедност ваздушног саобраћаја. Дозвољена висина за рекламне стубове је 30,0m.

Услови за изградњу других објеката на истој грађевинској парцели

Може се дозволити изградња пратећих објеката везаних за процес производње (складишта, сило ровови, сењаци, бинциклони, објекте за смештај и одржавање пољопривредних машина и оруђа, ветеринарска амбуланта, ђубриште, просторије намењене особљу, управи, и сл.) спратности до П+1.

Посебни објекти морају бити позиционирани на парцели, у оквиру грађевинских линија.

Организација треба да омогући етапну изградњу и развијање комплекса а објекте груписати по функцијама и садржајима и предвидети простор за касније измене, допуне и прилагођавање.

Распоред објеката у односу на нагиб терена је од најчистијих садржаја ка најпрљавијим а у односу на правац доминантних ветрова низ правац се постављају чисте функција ка прљавијим или је размештај такав да ваздух са мирисима мимоилази чисте садржаје.

Услови и начин обезбеђивања приступа парцели и простора за паркирање возила

Сваки објекат мора да има одговарајућу везу са приступним саобраћајницама и функционални приступ простору за паркирање. Ширина колског прилаза је најмање 3,5m.

Комплекс се ограда оградом висине 1,5-2,0m и предвиђа се најмањи потребан број улаза. Сви улази треба да су контролисани и садрже портирницу, дезинфекциону баријеру и колску вагу.

Фарме се не могу градити уз државне путеве 2. реда.

Паркинг простор предвидети у оквиру грађевинске парцеле и то једно паркинг место на 70m² корисне површине. Број гаража предвидети према потреби, у комплексу.

Паркирање теретних возила и опреме мора се обезбедити на сопственој парцели.

У зависности од технолошког процеса у оквиру комплекса потребно је планирати претоварно-манипулативне површине и паркинг површине за теретна возила.

Б) КОМУНАЛНЕ ДЕЛАТНОСТИ

Врста и намена објеката који се могу градити под условима утврђеним планским документом, односно врста и намена објеката чија је изградња забрањена

Могу се градити пијаце и гробља.

Као компатибилне намене могу се наћи садржаји и објекти у функцији основних делатности: трговина, административне услуге, угоститељство, комерцијалне услуге, занатске услуге.

Услови за парцелацију, препарцелацију и формирање грађевинске парцеле, као и минималну и максималну површину грађевинске парцеле

Величина комплекса усаглашава се са потребама конкретне намене у складу са прописима и одговарајућим техничким нормативима.

Положај објеката у односу на регулацију и у односу на границе грађевинске парцеле

Минимално растојање грађевинске и регулационе линије износи 3м.

Минимално растојање основног габарита (без испада) објекта и линије суседне грађевинске парцеле је 2,5 m.

Највећи дозвољени индекси заузетости и изграђености грађевинске парцеле

Највећи дозвољени индекс заузетости парцеле: 80%.

Највећи дозвољени индекс изграђености парцеле: 0,8.

Највећа дозвољена висина или спратност објеката

Највећа дозвољена спратност објеката износи П.

Највећа дозвољена висина објеката износи 7 м.

Могућа је изградња подземних етажа уколико не постоје сметње геотехничке и хидротехничке природе.

Услови за изградњу других објеката на истој грађевинској парцели

На истој грађевинској парцели могу се градити објекти у функцији основне делатности,.

Услови и начин обезбеђивања приступа парцели и простора за паркирање возила

Сваки објекат мора да има одговарајућу везу са приступним саобраћајницама и функционални приступ простору за паркирање.

Паркинг простор предвидети у оквиру грађевинске парцеле и то једно паркинг место на 70м² корисне површине.

2.3. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА И ГРАЂЕЊА ИНФРАСТРУКТУРНИХ МРЕЖА

2.3.1. САОБРАЋАЈНА ИНФРАСТРУКТУРА

Заштитни појас, са сваке стране јавног пута, ван насељених места, има следеће ширине:

-Државни путеви првог реда – аутопутеви	40m
-Остали државни путеви првог реда	20m
-Државни путеви другог реда	10m
-Општински путеви.....	5m

У заштитном појасу поред јавног пута забрањена је изградња грађевинских или других објеката, отварање рудника, каменолома и депонија отпада и смећа као и постављање постројења, уређаја и инсталација, осим изградње саобраћајних површина пратећих садржаја јавног пута, постројења, уређаја и инсталација који служе потребама јавног пута и саобраћајана јавном путу.

У заштитном појасу може да се гради, односно поставља, водовод, канализација, топовод, железничка пруга и други сличан објекат, као и телекомуникационе и електроводе, инсталације,

постројења и сл., по претходно прибављеној сагласности управљача јавног пута која садржи саобраћајно-техничке услове.

Рекламне табле и панои, уређаји за сликовно или звучно обавештавање или оглашавање могу се постављати поред државног пута на минималној удаљености од 7 метара, поред општинског пута на минималној удаљености од 5 метара, мерено са спољне стране од ивице коловоза.

Ограде, дрвеће и засаде поред јавних путева подизати тако да не ометају прегледност јавног пута и не угрожавају безбедност одвијања саобраћаја.

Дозвољено је постављање каблова, електричних водова ниског напона за осветљење, телекомуникационих водова, канализације и сличних цевовода.

Попречни профил магистралних и градских саобраћајница је са коловозом, тротоарима, разделном траком. У изграђеним насељима обавезни садржај попречног профила чине коловоз, тротоари и заштитна трака између коловоза и тротоара, где то дозвољавају просторне могућности. На неизграђеном простору обавезна је заштитна трака.

Ширина коловоза на саобраћајницама је 7,0m. Изузетно може се применити ширина коловоза 6,0m. Минимална ширина тротоара је 1,5m (само изузетно једнострано тротоар ширине 2,0m) са прикупљањем и каналисањем атмосферских вода са коловоза, док се ван изграђеног простора насеља изводе обостране банке ширине по 1,5m са тврдим застором.

Минимална ширина разделне траке је 1,50m. Минимална ширина коловоза сабирних саобраћајница је 6,0m. Минимална ширина тротоара је 1,5m. У насељеним местима предвидети стајалиште за аутобусе ширине 3,0m.

Укрштаји саобраћајница са аутопутевима су денивелисани. Међусобни укрштаји саобраћајница у насељеним местима и њихов укрштај са сабирним и општинским саобраћајницама су у нивоу. Минимално растојање прикључака јавних и категорисаних путева на државне путеве I и II реда као и општински пут може да се креће између 300-700m.

Минимални радијус „лепеза“ прикључака је 10,0m.

Укрштаји планираних друмских саобраћајница са железником пругом су денивелисани.

Решење о положају укрштања доносиће се плановима ужег подручја уз услов да је удаљеност два суседна укрштања на отвореној прузи што већа.

Станице за снабдевање горивом се могу градити у коридорима државних путева II реда и општинских путева у складу са противпожарним прописима и условима надлежних органа у области саобраћаја, екологије, водопривреде и санитарне заштите. Неопходна је предходна израда процене утицаја на животну средину, анализа утицаја на безбедност и функцију саобраћаја, загађење ваздуха, воде и земљишта, појаву буке и вибрација уз предвиђање мера за спречавање и смањење штетних утицаја. За прикључак бензинске станице на државни пут предвидети траке за успоравање-убрзавање.

Паркирање и гаражирање

Паркинг простор за **стамбене намене** предвидети у оквиру припадајуће грађевинске парцеле, изван површине јавног пута, и то једно паркинг или гаражно место за сваки стан (у породичном и вишепородичном објекту), с тим да најмање половина возила буде смештена у гаражама.

Гараже вишепородичних стамбених објеката планирају се у или испод објекта у габариту, подземно изван габарита објекта или надземно на грађевинској парцели. Површине гаража вишепородичних стамбених објеката које се планирају надземно урачунавају се при утврђивању индекса изграђености и индекса искоришћености грађевинске парцеле.

Паркинг простор за **пословне намене** предвидети у оквиру припадајуће грађевинске парцеле и то једно паркинг место на 70m² корисне површине. Број гаража предвидети према потреби, у комплексу.

Паркирање теретних возила и опреме мора се обезбедити на сопственој парцели.

2.3.2. ВОДНА ИНФРАСТРУКТУРА

Водно земљиште

Забрањује се вршење радњи које могу оштетити корита и обале природних и вештачких водних токова и објеката за уређење водних токова и заштиту од штетног дејства вода; градња објеката на начин који омета протицање воде и леда; садња дрвећа, копање бунара, ровова и паралелних канала дуж насипа у појасу 50m према водотоку и 100m према брањеном подручју и мењање или пресецање токова подземних, минералних и термалних вода; коришћење ђубрива или средстава за заштиту биља у обалном појасу до 5 m; изградња водопропусних септичких јама.

На водном земљишту дозвољава се изградња:

- објеката у функцији водопривреде, као и за очување и одржавање отворених водотокова, рибњака, купалишта, обнављање воденица и ваљарица и сл;
- објеката инфраструктуре;
- објеката у функцији туризма и рекреације и
- приступних саобраћајница, путне инфраструктуре и пратеће инфраструктуре.

За изградњу наведених објеката неопходни су претходни водопривредни услови.

Сва укрштања саобраћајница са водотоковима, спровести тако да зазор од коте велике воде, вероватноће појаве Q1%, до доње ивице конструкције буде $h=1,0m$.

Изградња малих хидроелектрана могућа је под условом да не угрожава изворишта, еколошке функције водотока, захтеве у погледу обезбеђивања гарантованих еколошких протока низводно од захвата и др.

Водоводна мрежа

Врста и класа цевног материјала за водоводну мрежу који ће бити уграђен, треба да испуни све потребне услове у погледу очувања физичких и хемијских карактеристика воде, притиска у цевоводу и његове заштите од спољних утицаја у току полагања, монтаже и експлоатације.

Минимална дебљина слоја земље изнад горње ивице цеви 1,0m.

Хидранте у насељеним местима поставити према Правилнику о техничким нормативима за хидрантску мрежу за гашење пожара.

У циљу рационализације потрошње извршити раздвајање водомера у објектима вишепородичног становања, тако да сваки стан има посебан водомер (обавезујуће за све нове објекте).

За подручја где не постоји организовано снабдевање пијаћом водом дозвољава се изградња бунара или приватне водоводне мреже са бунаром или каптажом.

Канализациона мрежа

Канализациону мрежу за употребљене воде полагати у осовини саобраћајница, а за атмосферске воде у осовини коловозне траке супротне од траке за водоводну мрежу. Избор грађевинског материјала од кога су начињене цеви, пад цевовода и остале техничке карактеристике, одређују се на основу хидрауличног прорачуна.

За контролу рада канализације и могућност благовремене интервенције, на месту вертикалног прелома цевовода, промене хоризонталног правца пружања цевовода и улива бочног огранка, предвидети ревизионе силазе.

Радове око ископа рова, разупирања зидова рова, полагања и међусобног повезивања цеви, затрпавања цевовода и рова песком и ископаним материјалом, испитивања цевовода и пуштања у рад, извршити на основу важећих техничких прописа и услова за ову врсту радова и инсталација.

За подручја где не постоји организовано одвођење отпадних вода, дозвољава се изградња водонепропусне септичке јаме.

2.3.3. ЕНЕРГЕТСКА ИНФРАСТРУКТУРА

Електроенергетска мрежа

За далеководе се обезбеђује заштитна зона (коридор) чија ширина је зависна од напонског нивоа и техничког решења далековода.

Заштитне зоне далековода, зависно од напонског нивоа износе:

- за далековод напонског нивоа 400 (380) kV заштитна зона је ширине 42,0m (2 x 21m од осе далековода);
- за далековод напонског нивоа 220kV заштитна зона је ширине 29,0m (2 x 14,5 m од осе далековода);
- за далековод напонског нивоа 110 kV ; за једноструки вод заштитна зона је ширине 22,0 m (2 x 11 m од осе далековода), а за двоструки вод заштитна зона је ширине 24,0 m (2 x 12,0 m од осе далековода);
- за далековод напонског нивоа 35 kV; за једноструки вод заштитна зона је ширине 16m (2 x 8m од осе далековода), а двоструког вода 20m (10 m са обе стране од осовине далековода).

У складу са Правилником о техничким нормативима за изградњу надземних електроенергетских водова називног напона од 1 до 400kV ("Службени лист СФРЈ", бр. 65/88 и "Сл. Лист СРЈ", бр. 18/92), изградња објеката (који нису намењени за трајни боравак људи) и друге инфраструктуре у коридору заштитног и извођачког појаса далековода је по правилу могућа. Обавеза инвеститора је да у фази планирања, пројектовања и изградње објекта или инфраструктуре прибави услове, сагласност и по потреби обезбеди надзор од стране електропривредног предузећа надлежног за изградњу/газдовање далеководом.

У коридору далековода забрањен је постављање засада високе вегетације.

Наведени услови примењују се за све постојеће и планиране далеководе.

За постојеће далеководе, за које се планом предвиђа измештање, до њиховог фактичког измештања, остају на снази све утврђене мере заштите.

Трасе нових, као и реконструкција постојећих далековода решиће се посебном урбанистичком и техничком документацијом.

Локација нових и реконструкција постојећих трафостаница 10/0,4 kV решиће се посебном урбанистичком и техничком документацијом. Величина парцеле за трафостаницу 10/0,4 kV износи до 5,5 x 6,5 m. За изградњу трафостаница непосредне локације и величина парцела утврђују се конкретном разрадом, да буду испуњени следећи услови:

- да иста буде постављена што ближе тежишту оптерећења,
- да прикључни каблови буду што краћи ,
- да је расплет водова што једноставнији,
- да постоји могућност лаког приступаради монтаже , замене и одржавања опреме
- о присуству подземних и надземних инсталација у окружењу трафостанице,
- о утицају ТС на животну средину.

Планска решења за намену и коришћење простора у зони постојећих далековода, за које се планом предвиђа измештање, не могу се примењивати до обезбеђења њиховог измештања.

Ваздушни водови 10 kV , кабловски водови 10 kV и трафостанице 10/0,4 kV спадају у објекте за које се не издаје грађевинска дозвола, те се исти могу градити на основу идејног пројекта и решене имовине, уз услов обезбеђења свих потребних техничких услова усаглашености са другим објектима и мрежама.

Изградњу ваздушних и кабловских водова 10 kV и 0,4 kV изводити према техничким прописима дефинисаним одговарајућим Правилницима.

Прикључивање објеката на електроенергетску мрежу изводити према условима надлежних електродистрибутивних предузећа и техничким прописима.

Гасификација и топлификација

Објекат гасовода је цевовод опремљен потребним деловима и уређајима који служе за сигуран транспорт гаса, тако да се као пратећи објекат планира телекомуникациони оптички кабл за потребе даљинског надзора и управљања постројењима гасовода, са полагањем у коридору гасовода.

Трасе (положај у простору) свих гасоводних система средњег и високог притиска (од 4 бара до 50 бара), решаваће се посебном урбанистичком документацијом (Плановима детаљне регулације). Локације мернорегулационих станица (МРС) решаваће се Урбанистичким пројектима.

У насељима у захвату Плана за која је планирана гасификација (дистрибутивна гасоводна мрежа ниског притиска, притиска мањег од 4 бара), а која се налазе ван захвата планова генералне

регулације, могуће је издавање локацијске дозволе за изградњу дистрибутивне гасоводне мреже ниског притиска, уз обавезу дистрибутера да обезбеди службеност пролаза кроз саобраћајне површине, као и обавезу усклађивања са осталим инфраструктурним мрежама.

Услови изградње дистрибутивних мрежа ниског притиска:

- Код извођења радова на саобраћајници извршити заштиту гасовода на местима прелаза. Минимална дубина укопавања при укрштању са путевима и улицама износи 1.0м, мерено од горње ивице заштитне цеви до коте коловоза, с тим да се гасовод полаже у заштитну цев или се врши заштита гасовода на други начин.

- Заштитна зона за примарну градску гасоводну мрежу износи 3м са обе стране, мерено од ивице гасовода, а зона заштите за секундарну (дистрибутивну) мрежу ниског притиска (до 4 бара) је 1м са обе стране. У овим зонама је забрањена изградња објеката супраструктуре.

- Профил рова за полагање гасовода одређује се према пречнику цеви и према условима терена. Дубина полагања цевовода гасоводне мреже у тротоару износи 0.6 - 1,0 м, мерено од горње ивице цеви до коте терена. Све радове изводити у складу са Правилником о техничким нормативима за пројектовање и полагање дистрибутивног гасовода од полиетиленских цеви за радни притисак до 4 бара (Сл. Лист СРЈ бр 20/1992) и другим важећим законима и прописима.

Приликом изградње мерно-регулационих станица, потребно је обезбедити зоне опасности, и то:

- Зона опасности 1 – зона у којој се при нормалном раду могу појавити запаљиве или експлозивне смеше ваздуха и гаса – полупречника 1м од елемената гасних инсталација МРС
- Зона опасности 2 – зона у којој се могу појавити запаљиве или експлозивне смеше ваздуха и гаса у ненормалним условима – полупречника 3м од елемената гасних инсталација МРС.

Минимално растојање мерно-регулационих станица на гасоводу средњег притиска (примарној градској гасоводној мрежи) од објеката супраструктуре је 15м, а до регионалних и локалних путева 10м. Све радове изводити у складу са Правилником о техничким условима и нормативима за безбедан транспорт течних и гасовитих угљоводоника магистралним нафтоводима и гасоводима и нафтоводима и гасоводима за међународни транспорт (Службени листу СФРЈ", бр. 26/85) и другим важећим законима и прописима.

Обновљиви извори енергије

Постојећи законски оквир који се непосредно односи на припрему и изградњу обновљивих извора енергије чине прописи из подручја енергетике, водопривреде, пољопривреде, уређења простора и изградње објеката, заштите животне средине, имовинско-правних односа.

За све пројекте везане за изградњу обновљивих извора енергије неопходно је, у складу са "Листом пројеката за које је обавезна процена утицаја и листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину" ("Службени гласник РС", бр. 114/2008) и другим законима везаним за заштиту животне средине, утврдити да ли постоји потреба за израду процене утицаја на животну средину.

Поред наведених потенцијалних локација за изградњу малих хидроелектрана могуће су и друге локације на водотоцима у обухвату плана уколико задовољавају одређене услове на основу хидролошких мерења и прорачуна енергетских ефеката, у складу са смерницама Просторног плана Србије, Водопривредне основе Србије, одговарајућих стратегија и планова за изградњу МХЕ. У режиму I зоне заштите Специјалног резервата природе Сува планина није дозвољена изградња малих хидроелектрана, а у режиму II зоне заштите је ограничена.

Дозвољава се издавање урбанистичких аката за изградњу малих хидроелектрана на основу техничке документације израђене од стране овлашћеног пројектанта (у складу са смерницама Просторног плана Републике Србије) уз прибављање свих неопходних услова из домена заштите природе, водопривреде, енергетике и свих других области прописаних законом.

Објекти малих хидроелектрана морају се градити тако да:

- после искоришћене енергије вода буде враћена истог квалитета у водоток,
- не умањује степен заштите и не отежава спровођење мера заштите од штетног дејства вода,
- не погоршава услове санитарне заштите и не угрози биолошки минимум ниво водостаја.

У случају градње већег броја малих хидроелектрана на истом водотоку треба испитати њихов кумулативни утицај на животну средину.

Критеријуми енергетске ефикасности треба уважити код пројектовања и избора опреме постројења, а касније и приликом коришћења и одржавања објеката МХЕ.

За издавање локацијских и грађевинских дозвола, од стране органа локалне самоуправе, за изградњу малих хидроелектрана инвеститор је у обавези да обезбеди:

- водне услове од Дирекције за воде,
- услове заштите природе,
- доказ о праву својине на земљишту, односно праву закупа на земљишту, у складу са Законом о планирању и изградњи,
- енергетску дозволу, у складу са Законом о енергетици,
- техничку документацију (идејни и главни пројекат),
- друге неопходне услове, у складу са законом.

Поред наведених зона, ветропаркови се могу градити и на другим локацијама у захвату Плана, уколико се након мерења и анализа утврди да су погодне за изградњу. Приликом одређивања локације нарочито посветити пажњу ризику по животну средину (бука, утицај на животињски свет) и процени прихватљивости тог ризика са становишта домаћих прописа у области заштите природе и животне средине. Није дозвољена изградња ветропаркова у I и II зони заштите Специјалног резервата природе Сува планина, као и ИВА подручју.

Локације соларних електрана ће се одредити накнадно, након даљих истраживања, испитивања и утврђивања економске исплативости. Дозвољена је изградња соларних електрана на свим локацијама у захвату плана које испуњавају услове, у складу са законом. У режиму I зоне заштите Специјалног резервата природе Сува планина није дозвољена изградња соларних електрана, а у режиму II зоне заштите је ограничена.

Локације за објекте предвиђене за коришћење биомасе у захвату плана утврдиће се на основу техноекономских анализа, и могуће их је градити на свим локацијама које испуњавају услове за то, у складу са законом.

За издавање локацијских и грађевинских дозвола, од стране органа локалне самоуправе, за изградњу ветропаркова, соларних електрана и постројења за сагоревање биомасе инвеститор је у обавези да обезбеди:

- услове заштите природе,
- доказ о праву својине на земљишту, односно праву закупа на земљишту, у складу са Законом о планирању и изградњи,
- енергетску дозволу, у складу са Законом о енергетици,
- техничку документацију (идејни и главни пројекат),
- друге неопходне услове, у складу са законом.

Критеријуме енергетске ефикасности треба уважити код пројектовања и избора опреме постројења, а касније и приликом коришћења и одржавања свих објеката обновљивих извора енергије.

Приликом изградње самбених и пословних објеката за боравак и рад људи примењивати све стандарде и прописе везане за термичку изолованост објеката, квалитет уграђених материјала и инсталација у објектима.

2.3.4. ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОНА ИНФРАСТРУКТУРА

При изградњи објеката фиксне телефоније, мобилних телекомуникационих мрежа, телевизијских и радио пријемника и предајника и објеката за смештај телекомуникационе опреме, треба се придржавати важећих техничких прописа, стандарда и упутства који третирају ову врсту опреме, као и важећих закона за област телекомуникација (Закон о телекомуникацијама, Закон о радиодифузији и закон о системима везе).

Примена принципа да величина претплатничке петље буде од 0,5 до 1,0 км у просторима са већим густинама становања и до 2,0 км у сеоским срединама, и могућност надоградње мултисервисних приступних чворова (MSAN) одређеним модулским елементима не омогућује да се утврде локације истих без конкретнијих прорачуна густине телефонских претплатника на појединим подручјима. Као норматив за прорачун потребног броја телефонских претплатника у

наредном периоду користити: два телефонска прикључка по стамбеној јединици и телефонски прикључак на 15-50м² пословног простора.

Грађевински објекти за смештај телекомуникационе опреме могу се градити у оквиру објекта или на слободном простору. Величина површине за смештај опреме зависи од капацитета опреме. Грађевински објекти могу бити монтажни и зидани.

Приликом изградње телекомуникационих мрежа придржавати се прописа из области ТТ линија и мрежа LN-I до LN-VIII.

Све базне радиостанице сва три оператера пројектовати и градити са примопредајницима малих снага, због смањења електромагнетног зрачења и мањег утицаја на животну средину. Ово изазива већу густину објеката базних станица, и због малих снага примопредајника и могућности покривања одређених простора, избор оптималне локације је могућ тек после одређених мерења, те се локације истих не могу утврђивати просторним (урбанистичким) плановима. Објекти за смештај базних станица са одговарајућом опремом могу се градити у оквиру објекта у зеленим површинама и слободног простора. Непосредни простор око опреме базне станице оградити (око 100 м²) и спречити блиску изградњу која ће смањити ефикасност функционисања.

2.4. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА И ГРАЂЕЊА У ЗОНАМА ЗАШТИТЕ

2.4.1. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА И ГРАЂЕЊА НА ПОДРУЧЈУ СПЕЦИЈАЛНОГ РЕЗЕРВАТА ПРИРОДЕ

На подручју специјалног резервата природе "Сува планина", забрањује се:

- изградња рафинерија нафте и објеката хемијске индустрије, металуршких и термоенергетских објеката, складишта нафте, нафтних деривата и природног гаса, уношење инвазивних алохтоних врста и образовање депонија;
- изградња индустријских, инфраструктурних, хидротехничких, објеката туристичке инфраструктуре и других објеката привредне делатности, чији рад и постојање могу изазвати неповољне промене квалитета земљишта, вода, ваздуха, живог света, лепоте предела, културних добара и њихове околине;
- промена намена површина, а посебно пољопривредних површина, изузев промена које проистичу из планских докумената;
- градња стамбених, економских и помоћних објеката пољопривредних домаћинстава и викенд објеката изван грађевинских подручја која ће се утврдити у просторним плановима јединица локалних самоуправа, односно градња објеката пољопривредних домаћинстава изван постојећих грађевинских парцела до доношења тих докумената;
- површинска експлоатација минералних и неминералних сировина;
- вршење било каквих радова на просторима који су означени као геонаслеђе уколико они нису у функцији њиховог уређења;
- просецање било које нове јавне саобраћајнице, уколико није утврђена важећим просторним или урбанистичким планом, или гранским основама које су усаглашене са режимима и мерама заштите подручја;
- разградња и други видови уништавања објеката који по архитектонско-грађевинским одликама и времену настанка и намени представљају споменике народног грађевинарства;
- обављање било каквих радова на непокретним културним добрима и добрима под претходном заштитом без претходно прибављених услова и сагласности надлежне службе за заштиту споменика културе.

На подручју специјалног резервата природе Сува планина, у режиму **заштите I степена** забрањује се коришћење природних ресурса и изградња објеката, а радови и активности ограничавају на научна истраживања и праћење природних процеса, контролисану посету у образовне, рекреативне и општекултурне сврхе, као и спровођење заштитних, санационих и других неопходних мера у случају пожара, елементарних непогода и удеса, појава биљних и животињских болести и пренамножавања штеточина, уз сагласност Министарства.

На подручју режима **заштите II степена**, осим забрана дефинисаних за цело заштићено подручје **забрањује се:**

- изградња ветрогенератора, лука и робно-трговинских центара, аеродрома, услужних складишта, магацина и хладњача;
- изградња викендица и других породичних објеката за одмор;
- изградња објеката за рециклажу и спаљивање отпада;
- просецање нових путева, осим за потребе брдско-планинских насеобина;

На подручју режима **заштите III степена** прописују се забране које се односе на целокупно подручје у поступку заштите.

2.4.2. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА И ГРАЂЕЊА У ЗОНАМА САНИТАРНЕ ЗАШТИТЕ ИЗВОРИШТА

По утврђивању зона санитарне заштите изворишта забрањује се изградња према Правилнику о утврђивању зона санитарне заштите ("Службени гласник Републике Србије", бр. 92/2008).

У зони III не могу се градити или употребљавати објекти и постројења, користити земљиште или вршити друге делатности, ако то угрожава здравствену исправност воде на изворишту, и то:

- 1) трајно подземно и надземно складиштење опасних материја и материја које се не смеју директно или индиректно уносити у воде;
- 2) производња, превоз и манипулисање опасним материјама и материјама које се не смеју директно или индиректно уносити у воде;
- 3) комерцијално складиштење нафте и нафтних деривата;
- 4) испуштање отпадне воде и воде која је служила за расхлађивање индустријских постројења;
- 5) изградња саобраћајница без канала за одвод атмосферских вода;
- 6) експлоатација нафте, гаса, радиоактивних материја, угља и минералних сировина;
- 7) неконтролисано депоновање комуналног отпада, хаварисаних возила, старих гума и других материја и материјала из којих се могу ослободити загађујуће материје испирањем или цурењем;
- 8) неконтролисано крчење шума;
- 9) изградња и коришћење ваздушне луке;
- 10) површински и подповршински радови, минирање тла, продор у слој који застире подземну воду и одстрањивање слоја који застире водоносни слој, осим ако ти радови нису у функцији водоснабдевања;
- 11) одржавање ауто и мото трка.

У зони II не могу се градити или употребљавати објекти и постројења, користити земљиште или вршити друге делатности, ако то угрожава здравствену исправност воде на изворишту, и то:

- 1) изградња или употреба објеката и постројења, коришћење земљишта или вршење друге делатности које су наведене за зону III;
- 2) стамбена изградња;
- 3) употреба хемијског ђубрива, течног и чврстог стајњака;
- 4) употреба пестицида, хербицида и инсектицида;
- 5) узгајање, кретање и испаша стоке;
- 6) камповање, вашари и друга окупљања људи;
- 7) изградња и коришћење спортских објеката;
- 8) изградња и коришћење угоститељских и других објеката за смештај гостију;
- 9) продубљивање корита и вађење шљунка и песка;
- 10) формирање нових гробаља и проширење капацитета постојећих.

У зони I не могу се градити или употребљавати објекти и постројења, користити земљиште или вршити друге делатности, ако то угрожава здравствену исправност воде на изворишту, и то:

- 1) изградња или употреба објеката и постројења, коришћење земљишта или вршење друге делатности које су наведене за зону II и I;
- 2) постављање уређаја, складиштење опреме и обављање делатности који нису у функцији водоснабдевања;

- 3) кретање возила која су у функцији водоснабдевања ван за то припремљених саобраћајница, прилаз возилима на моторни погон која нису у функцији водоснабдевања, коришћење пловила на моторни погон, одржавање спорта на води и купање људи и животиња;
- 4) напајање стоке;
- 5) узгајање рибе ради комерцијалног изловљавања.

До израде елабората о зонама санитарне заштите изворишта у потенцијалној широј зони заштите забрањује се сва изградња која је претходно наведена.

2.6. ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА

2.6.1. СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНСКЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ ЗА ПОДРУЧЈЕ ПЛАНА, ПРИОРИТЕТНА ПЛАНСКА РЕШЕЊА И ПРОЈЕКТИ

Начин спровођења просторног плана

Просторни план општине Гаџин Хан спроводиће се на следећи начин:

1. Као обавезујућа у спровођењу Просторног плана утврђују се планска решења, правила уређења и изградње Просторног плана подручја посебне намене специјалног резервата природе Сува Планина, на подручјима на којима се ова два плана преклапају, осим за подручја насељених места. Издавање информације о локацији и локацијске дозволе вршиће се на основу правила уређења и изградње која су саставни део Просторног плана подручја посебне намене специјалног резервата природе Сува Планина.

2. Директном применом Просторног плана, за делове територије који нису обухваћени Просторним планом подручја посебне намене специјалног резервата природе Сува Планина и подручјима урбанистичке разраде, издавањем информације о локацији и локацијске дозволе на основу правила уређења и изградње која су саставни део овог Плана.

Шематски приказ уређења насеља приказан је за сва насеља осим Гаџиног Хана (за који је предвиђена израда плана генералне регулације).

3. Разрадом Просторног плана израдом:

3.1. урбанистичких планова:

а) плана генералне регулације за насеље Гаџин Хан;

б) планова детаљне регулације за:

1) туристички комплекс у КО Горњи Душник;

2) етно-паркове на простору делова насеља Горњи Душник, Сопотница и Калетинац (локације ће се одредити на основу Студије о валоризацији непокретних културних добара);

3) саобраћајница:

- планирани општински пут (део кружног туристичког пута) од Малог Крчимира до Колиба;

- планирани општински пут Ћелије-Крст;

- планирани општински пут (део кружног туристичког пута) Ћелије-Јагличје-Копривница-Доња Студена;

- планирани општински пут (део кружног туристичког пута) Мало Коњско-Велико Коњско Колибе;

- планирани општински пут Горњи Барбеш-Доње Влазе;

- планирани општински пут Миљковац-Доњи Душник;

- планирани општински пут Гркиња- место звано "Црквиште".

4) инфраструктурних објеката:

- далековод 35 kV од трафостанице 110/35 kV "Дољевац" - трафостаница 35/10 kV "Гаџин Хан";
  - далековод 35 kV од трафостанице 110/35 kV "Бела Паланка" - трафостаница 35/10 kV "Доњи Душник";
  - трасу примарне гасоводне мреже средњег притиска до МРС "Гаџин Хан";
  - трасу примарне гасоводне мреже средњег притиска до МРС "Гркиња";
  - за изградњу објеката ветрогенератора;
  - за изградњу соларних фотонапонских постројења (соларних електрана);
  - за изградњу малих хидроелектрана снаге веће од 1,0 MW;
  - постројења за биомасу;
  - за полагање оптичких каблова на регионалним правцима;
  - за простор главних резервоара (Гаџин Хан и Јанковске појате);
  - за простор групних ППОВ-а;
  - за магистралне водоводне цевоводе;
  - за главне колекторе отпадних вода;
- 5) за уређење водотокова, осим за деонице за које се уређење врши у оквиру постојеће парцеле водног земљишта.

3.2. урбанистичких пројеката за:

- 1) визиторски центар Колибе;
- 2) улазно-излазни пункт у специјални резерват природе код села Велики Крчимир;
- 3) локацију МРС "Гаџин Хан";
- 4) локацију МРС "Гркиња";
- 5) за локалне резервоаре, прекидне коморе и пумпне станице;
- 6) за простор појединачних ППОВ-а.

4. Уколико се на планираном проширењу грађевинског подручја насеља за која су урађене шеме развоја (и искључиво за она која су изван подручја које ужива претходну заштиту као будући Специјални резерват природе "Сува планина"), буду формирале радне зоне (зона Д), за њих се обавезно морају урадити урбанистички пројекти за конкретну локацију, у складу са правилима уређења и грађења датим у Просторном плану за ту зону.

Уколико се на планираном проширењу грађевинског подручја насеља за која су урађене шеме развоја (и искључиво на простору који тангира постојеће гробље-као његово проширење или као засебно у рубном подручју проширења грађевинског подручја) буду формирала гробља (зона Б₂), за њих се обавезно морају урадити урбанистички пројекти за конкретну локацију, у складу са правилима уређења и грађења датим у Просторном плану за ту зону.

5. Уколико се укаже потреба, може се радити даља разрада урбанистичким плановима или урбанистичким пројектима и за друга подручја, комплексе или намене.

Приоритетна планска решења и пројекти

Приоритетне активности за имплементацију Просторног плана представљају планска решења за период до 2015 године год. по следећим областима:

А) Природни системи и ресурси

- заштита најквалитетнијег пољопривредног земљишта од I до IV катастарске класе, забраном изградње ван грађевинског подручја одређеног Планом;
- заштита пољопривредног земљишта I до IV категорије од површинских и подземних вода и процеса ерозије и наноса проноса;
- контролисано коришћење хемијских ђубрива и средстава за заштиту биља;
- спречавање даљег уситњавања пољопривредних парцела стимулацијом укрупњавања

земљишних поседа;

- привођење култури запуштеног и деградираног пољопривредног земљишта;
- рекултивација и пошумљавање деградираног земљишта;
- спровођење активности на испитивању економске и еколошке оправданости експлоатације калцита и бентонита.

Б) Демографски развој, мрежа насеља и јавне службе

- функционални развој и опремање центара заједнице насеља у циљу побољшања квалитета услуга, рационализације и доступности објеката јавних служби;
- развој социјалног становања;
- изградња установе за смештај остарелих лица у Гаџином Хану;
- ревитализација домова културе и успостављање мултифункционалних центара.

В) Привреда и туризам

- мелиорација ливада и пашњака;
- повећање пољопривредних површина под уљарицама;
- кластерно повезивање пољопривредних произвођача у свим областима пољопривредне производње;
- инфраструктурно опремање нових производних зона у Гаџином Хану и Запањској Топоници;
- обезбеђење просторних, саобраћајних и инфраструктурних услова за развој малих и средњих предузећа;
- изградња етно-села у Сопотници и Душнику;
- изградња туристичких стаза до Суве планине.

Г) Саобраћај

- изградња обилазнице око насеља Гаџин Хан у дужини од око 4,2 km, западном страном Кутинске реке (део државног пута II реда бр. 241, деоница Тасковићи – Марина Кутина);
- изградња обилазнице код насеља Лука у дужини од око 2,4 km;

Д) Инфраструктурни системи

- израда планске и техничке документације за планиране далековода 35 kV;
- припремне активности за изградњу ветроелектрана, пре свега испитивање потенцијалних локација;
- доношење законске регулативе, техничких прописа и стандарда везаних за економску ефикасност на регионалном и општинском нивоу, као и подстицајних мера на свим нивоима;
- изградња примарне гасоводне мреже средњег притиска до MPC "Гаџин Хан";
- изградња MPC "Гаџин Хан" и дистрибутивне мреже на територији насеља;
- замена постојећих комутација (дигиталних централа) "Гаџин Хан" и "Запањска Топоница" изградњом MSAN-а (Мултисервисних приступних чворова) и изградња одговарајућих припадајућих приступних мрежа;
- изградња нових MSAN-ова "Копривница", "Јагличје" и "Чагровац" и њихово повезивање оптичким каблом са MSAN "Гаџин Хан";
- изградња нових базних станица мобилне телефоније сва три оператера на локацијама које треба да покрију сигналом недоступна подручја;
- успостављање зона санитарне заштите око постојећих изворишта;
- изградња главних резервоара који ће бити повезани на регионалне системе:
- 550m³ у насељу Г. Хан, на коти 340мнм;
- 550m³ на локацији "Јанковске појате", на коти 445мнм;

- изградња главног магистралног цевовода од Д. Душника до планираног резервоара на локацији "Јанковске појате" у дужини од 12km;
- изградња главног магистралног цевовода од резервоара у насељу Г. Хан до планираног резервоара на локацији "Јанковске појате" у дужини од 9,5km;
- изградња групних постројења за пречишћавање отпадних вода;
  - 1) од насеља Г. Хан до ППОВ у дужини од око 500m;
  - 2) од насеља Горњи Душник до постојећег колектора у Доњем Душнику у дужини од око 1,1km;
- изградња појединачних постројења за пречишћавање отпадних вода;
- изградња секундарне канализационе мреже за употребљене воде у свим насељима;
- изградња линијских објеката за одбрану од поплава на Кутинској реци, од педесетогодишњих великих вода, кроз насеље Гаџин Хан, у дужини од око 1,5km;
- изградња бујичних преграда за заустављање наноса на свим водотоцима који пролазе кроз насеља.

Б) *Комунална делатност*

- уклањање дивљих депонија на подручју Просторног плана;
- увођење општине Гаџин Хан у региони систем управљања комуналним и опасним отпадом.

Е) *Заштита непокретних културних добара, природних добара и животне средине:*

- истраживање и рекогносцирање подручја Просторног плана;
- спречавање деградирања културних добара;
- санација клизишта;
- успостављање информационог система за праћење квалитета чинилаца животне средине (воде, ваздуха, земљишта) на целокупном подручју Плана.

2.6.2. МЕРЕ ЗА ПОДСТИЦАЊЕ РАВНОМЕРНОГ ТЕРИТОРИЈАЛНОГ РАЗВОЈА И КООПЕРАЦИЈЕ СА СУСЕДНИМ ЈЕДИНИЦАМА ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ

Просторним планом Републике Србије општина Гаџин Хан усмерава се према граду Нишу као центру функционалног урбаног подручја међународног значаја и као центру региона НСТЈ 2 (региона јужне и источне Србије). Просторни план Републике Србије истиче се нужно повезивање општина Беле Паланке, Гаџиног Хана и града Ниша и око заштите и валоризације Суве планине. Туризам, као основни правац развоја планског подручја, захтева добре просторне и функционалне везе са суседним општинама.

Мере за подстицање равномерног територијалног развоја и кооперације са суседним општинама јесу:

- модернизација и изградња саобраћајне и комуналне инфраструктуре на целокупном подручју Плана;
- унапређење саобраћајне повезаности општине Гаџин Хан са суседним општинама;
- изградња објеката јавних служби у складу са хијерархијским приступом друштвеној инфраструктури;
- подизање нивоа квалитета живота и услуга у центрима заједнице насеља и њиховим функционалним подручјима;
- израда програма обнове и развоја руралног подручја;
- равномернији развој привреде на подручју Плана кроз развој пољопривреде, отварање нових радних зона у Гаџином Хану али и центрима заједнице насеља, домаће радиности, занатства и трговине;
- подстицање заједничких активности и манифестација са суседним општинама у области спорта, културе и др.;

- обезбеђење подстицајних мера и средстава од стране државних и других фондова за развој општина.

2.6.3. УЧЕСНИЦИ У ИМПЛЕМЕНТАЦИЈИ

Кључни актери у имплементацији приоритетних планских решења Просторног плана су:

У области заштите и коришћења **природних система и ресурса**:

- Министарство животне средине, рударства и просторног планирања;
- Министарство пољопривреде, трговине, шумарства и водопривреде;
- Републичка дирекција за воде;
- општина Гаџин Хан;
- ЈП "Србијашуме";

У области **демографској развоја, развоја мреже насеља и јавних служби**:

- Министарство културе, информисања и информационог друштва;
- Министарство рада и социјалне политике;
- општина Гаџин Хан;
- Центар за социјални рад Гаџин Хан;
- немачка организација ASB.

У области развоја **привредних делатности и туризма**:

- Министарство економије и регионалног развоја;
- општина Гаџин Хан;
- привредни субјекти у Општини;
- Туристичка организација општине Гаџин Хан,
- приватни и цивилни сектор.

У области развоја **саобраћаја и инфраструктурних система**:

- општина Гаџин Хан;
- Министарство за инфраструктуру и енергетику;
- Министарство пољопривреде, трговине, шумарства и водопривреде;
- Републичка дирекција за воде;
- ЈП "Путеви Србије",
- ЈП Дирекција за изградњу и комуналне делатности Гаџин Хан;
- ЈП "Србијаводе";
- ЈП "Електромрежа Србије", ЈП "Електропривреда Србије",
- ПД "Југоисток", ЈП "Електродистрибуција Ниш";
- ЈП "Поште Србије", ЈП "Телеком Србија".

У области **комуналних и стамбених делатности**:

- Министарство животне средине, рударства и просторног планирања;
- општина Гаџин Хан;
- ЈКП Дирекција за изградњу и комуналне делатности из Гаџиног Хана.

У области **заштите животне средине, природних добара и предела и непокретних културних добара**:

- Министарство животне средине, рударства и просторног планирања;
- Завод за заштиту природе;

- Републички завод за заштиту споменика културе Београд;
- Завод за заштиту споменика културе Ниш;
- општина Гаџин Хан;
- цивилни и приватни сектор.

2.6.3. МЕРЕ И ИНСТРУМЕНТИ ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈУ

Приоритетна планска решења реализоваће се путем следећих мера:

1) Планско-програмске по областима:

Природни системи и ресурси

- Доношење планова и програма управљања природним ресурсима и добрима;
- Израда програма развоја пољопривредне производње;
- Доношење програма газдовања шумама.

Демографски развој, мрежа насеља и јавне службе

- Доношење програма и мера популационе политике на локалном ниву.

Привреда и туризам

- Израда планске и техничке документација за планиране привредне (индустријске) зоне;
- Израда програма развоја туризма.

Саобраћај и инфраструктурни системи

- Израда пројектне документације за реализацију приоритетних саобраћајница;
- Израда студија просторног размештаја и потенцијалних локација ветропаркова са њиховим потенцијалима и капацитетима на територији Плана (осим за ИВА подручје);
- Израда студија просторног размештаја, потенцијалних локација и могућности коришћења енергије сунца и интеграције у енергетски систем;
- Израда студија о могућности коришћења биомасе и других капацитета ОИЕ локалног карактера;
- Израда елабората о одређивању санитарних зона изворишта.

Комунална делатност

- Израда пројеката санације и рекултивације сметлишта.

Заштита непокретних културних добара, природних добара и животне средине:

- Израда Студије о валоризацији непокретних културних добара;
- Доношење програма заштите животне средине;
- Доношење програма мониторинга квалитета животне средине;

2) Организационе мере по областима:

Природни системи и ресурси

- Формирање фонда за заштиту животне средине;

Привреда и туризам

- Формирање савета за развој села и центра за пољопривреду;
- Успостављања агро-мониторинг система уз унапређење организације надлежних општинских служби, у циљу ефикасније контроле коришћења пољопривредног земљишта;
- Оснивање савремене мреже за откуп пољопривредних производа;
- Промоција развоја МСП и локација везаних за индустрију и МСП;
- Перманентна едукација предузетника, стручно оспособљавање запослених и незапослених, уз реализацију програма самозапошљавања и сл.;

- Припрема и спровођење едукативних програма и информисање пољопривредних произвођача о принципима органске пољопривреде производње и штетним утицајима пољопривреде на животну средину;
- Перманентна едукација становништва и стална обука предузетника у погледу техничко-технолошких достигнућа у пољопривредној производњи и могућностима развоја пословања;
- Развој туристичко-информативног центра који ће пружити информатичко-промотивну подршку развоју туризма;
- Припрема и спровођење едукативних програма за становништво који врши прихват туриста у оквиру руралног туризма.

Заштита животне средине, природних и непокретних културних добара:

- Информисање јавности о квалитету вода, земљишта, ваздуха, биодиверзитета и о буци и њеном штетном дејству у животној средини;
- Уређење, обезбедјивање и адекватна презентација ванградских непокретних добара и повезивање са сродним садржајима у оквиру обједињене туристичке презентације;
- Повезивање туристичке презентације непокретних културних добара у оквиру тематских културних стаза;
- Активација градитељске баштине народног градитељства кроз заштиту и презентацију у форми етно-паркова за потребе руралног туризма као посебне врсте културног туризма.

3) Економско-финансијске по областима:

Природни системи и ресурси

- Увођење накнаде за коришћење природних вредности и санације и рекултивације деградираног простора;

Привреда и туризам

- Пореске олакшице и мере кредитно-монетарне политике (у функцији развоја малих и средњих предузећа, развоја пољопривреде).

Саобраћај и инфраструктурни системи

- Обезбеђење финансијских средстава за реализацију саобраћајница и инфраструктурних објеката.

Комунална делатност

- Обезбеђење и удруживање средстава из буџета Републике Србије, буџета општине, средстава јавних комуналних предузећа и приватног сектора и др. за развој система управљања комуналним отпадом.

Заштита непокретних културних добара, природних добара и животне средине:

- Обезбеђење и удруживање средстава из буџета Републике Србије, општине Гаџин Хан и средстава приватног сектора за реализацију заштите непокретних културних добара.
- Увођење накнаде за загађивање животне средине.

ПРИЛОГ 1

СПИСАК КОРИШЋЕНИХ ПРОПИСА И ДОКУМЕНТАЦИЈЕ ЗА ИЗРАДУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

- ПРОПИСИ

1. Закон о планирању и изградњи ("Службени гласник РС", бр. 72/09, 81/09, 24/11);
2. Правилник о садржини, начину и поступку израде планских докумената ("Службени гласник РС", број 31/2010, 69/2010 и 16/11)
3. Закон о пољопривредном земљишту ("Службени гласник РС", бр. 62/06 и 41/09);
4. Закон о шумама ("Службени гласник РС", бр. 30/10);
5. Закон о дивљачи и ловству ("Службени гласник РС", бр. 18/10);
6. Закон о заштити животне средине ("Службени гласник РС", бр. 135/04 и 36/09);
7. Закон о заштити природе (Сл.гласник РС бр. 36/09 88/10 и 91/10);
8. Закон о водама ("Службени гласник РС", бр. 30/10);
9. Закон о искоришћавању и заштити изворишта водоснабдевања ("Службени гласник РС", бр. 27/77 и 29/88);
10. Закон о рударству ("Службени гласник РС", бр.44/95, 34/06 и 104/09);
11. Закон о геолошким истраживањима ("Службени гласник РС", бр. 44/95);
12. Закон о управљању отпадом ("Службени гласник РС", бр.ј 36/09 и 88/10);
13. Закон о јавном здрављу ("Службени гласник РС", бр. 72/09);
14. Закон о културним добрима ("Службени гласник РС", бр. 71/94);
15. Закон о туризму ("Службени гласник РС", бр. 36/09 и 88/10);
16. Закон о јавним путевима ("Службени гласник РС", бр. 101/05 и 123/07);
17. Закон о енергетици ("Службени гласник РС", бр. 57/11);
18. Закон о електронским комуникацијама ("Службени гласник РС", бр. 44/10);
19. Закон о телекомуникацијама ("Службени гласник РС", бр. 44/03 и 36/06);
20. Закон о заштити животне средине ("Службени гласник РС" бр. 135/04 и 36/09)
21. Закон о заштити природе (Сл.гласник РС бр.36/2009 88/2010 и 91/2010)
22. Уредба о еколошкој мрежи ("Службени гласник РС", бр. 102/10);
23. Уредба о садржини и начину вођења информационог система заштите животне средине, методологији, структури, заједничким основама, категоријама и нивоима сакупљања података, као и о садржини информација о којима се редовно и обавезно обавештава јавност ("Службени гласник РС", бр. 112/09);
24. Закон о стратешкој процени утицаја на животну средину ("Службени гласник РС", бр. 135/04 и 88/10).

- ПЛАНСКА И ТЕХНИЧКА ДОКУМЕНТАЦИЈА

1. Регионални просторни план за подручје Нишавског, Топличког и Пиротског управног округа – Концепт плана у изради, ЈП Завод за урбанизам Ниш, 2011. године
2. Просторни план подручја посебне намене Специјалног резервата природе Сува планина - Концепт плана у изради, ЈП Завод за урбанизам Ниш, 2011. године
3. Просторни план административног подручја града Ниша – Нацрт плана у изради, ЈП Завод за урбанизам Ниш, 2010. године
4. Генерални пројекат са претходном студијом оправданости снабдевања водом насеља општине Гаџин Хан, Водоинжењеринг, Београд 2008. године
5. Генерални пројекат са претходном студијом оправданости сакупљања, одвођења и пречишћавања отпадних вода насеља општине Гаџин Хан, Водотехника д.о.о, Београд, 2008. године

6. Идејни пројекат секундарне канализационе мреже у насељима Тасковићи, Марина Кутина, Гркиња, Горњи и Доњи Душник на подручју општине Гацин Хан, Водопроект – Ниш, 2007. године
7. Идејни пројекат преграде са табластим уставама у кориту кутинске реке у профилу Марина Кутина на подручју општине Гацин Хан, Водопроект – Ниш, 2007. године
8. Пројекат уређења Кутинске реке од км 12+912 до км 13+800, РВО Јужна Морава, ООУР Ерозија - Ниш, 1988. године
9. Главни пројекат левообалног заштитног насипа од км 4+916 до 5+640,87 у Кутинској реци код корпарске задруге у Првој Кутини, РВО Јужна Морава, ООУР Ерозија - Ниш, 1981. године
10. Студија перспективног дугорочног развоја електричних мрежа напонских нивоа 110 KV и 135 KV на подручју огранака Ниш, Љњсковац, Прокупље, Пирот и Врање у ПД Југоисток, Електротехнички институт Никола Тесла Београд-центар за електроенергетске системе, Београд 2007. године

- РАЗВОЈНА ДОКУМЕНТАЦИЈА

1. Национална стратегија одрживог развоја до 2017. године ("Службени гласник РС" бр.57/05)
2. Националне стратешке смернице за рурални развој 2008-2013
3. Стратегија регионалног развоја Републике Србије за период од 2007. до 2012. године ("Службени гласник РС" бр.21/07)
4. Национална стратегија о старењу 2006-2015. године ("Службени гласник РС", број 76/06)
5. Стратегија за смањење сиромаштва у Србији, 2006. године
6. Национална стратегија запошљавања 2011-2020, ("Службени гласник РС", број 37/11)
7. Национална стратегија за младе ("Службени гласник РС" бр. 55/05)
8. Стратегија развоја спорта у Републици Србији за период од 2009. до 2013. године, ("Службени гласник РС", број 110/08)
9. Национална стратегија привредног развоја Републике Србије,
10. Стратегија развоја туризма Републике Србије ("Службени гласник РС", број 91/06)
11. Стратегија развоја трговине Републике Србије, ("Службени гласник РС", број 15/09)
12. Стратегија развоја конкурентних и иновативних малих и средњих предузећа 2008-2013. године, ("Службени гласник РС", број 103/08)
13. Стратегија увођења чистије производње у Републици Србији ("Службени гласник РС", број 17/09)
14. Национална стратегија за укључивање Републике Србије у механизам чистог развоја Кјото протокола за секторе управљања отпадом, пољопривреде и шумарства, ("Службени гласник РС", број 08/10);
15. Стратегија развоја пољопривреде Србије ("Службени гласник РС", број 78/05);

- 16. Стратегија развоја шумарства Републике Србије**
("Службени гласник РС", број 59/06)
- 17. Водопривредна основа Републике Србије**
("Службени гласник РС", број 11/02)
- 18. Стратегија развоја енергетике Републике Србије до 2015. године**
("Службени гласник РС", број 44/05)
- 19. Програм остваривања Стратегије развоја енергетике Републике Србије до 2015. године за период од 2007. до 2012. године**
("Службени гласник РС", бр. 17/07 и 73/07)
- 20. Стратегија развоја железничког, друмског, водног, ваздушног и интермодалног транспорта у Републици Србији од 2008. до 2015. године** ("Службени гласник РС", број 4/08)
- 21. Стратегија развоја телекомуникација у Републици Србији од 2006. до 2010. године**
("Службени гласник РС", бр. 99/06 и 4/09)
- 22. Стратегија развоја електронских телекомуникација у Републици Србији од 2006. до 2010. године** ("Службени гласник РС", бр. 68/06 и 4/10)
- 23. Стратегија развоја широкопојасног приступа у Републици Србији до 2012. године**
("Службени гласник РС", бр. 84/09)
- 24. Стратегија националне безбедности Републике Србије,**
("Службени гласник РС", број 88/09)
- 25. Стратегија одбране Републике Србије,**
("Службени гласник РС", број 88/09)
- 26. Стратешки, развојни и акциони планови и документи за поједине општине - Стратегија развоја малих и средњих предузећа и предузетништва у општини Гаџин Хан за период 2009–2013,**

- ДРУГА ДОКУМЕНТАЦИЈА

- 1. ДОЊИ ДУШНИК – Заплање,** Богосав Гроздановић, Ниш 2006.
- 2. ГОРЊИ ДУШНИК – Заплање,** Богосав Гроздановић, Ниш 2009.
- 3. "СПЕЦИЈАЛНИ РЕЗЕРВАТ ПРИРОДЕ СУВА ПЛАНИНА",** Студија (Предлог за стављање под заштиту), Завод за заштиту природе Србије, Београд, 2005.